

ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌՈՂՋԱԴԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՆԱՇԻԿՆԵՐ

2016

Զ Ե Կ ՈՒ Յ Ց

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՇԻՎՆԵՐ - 2016

ԵՐԵՎԱՆ 2017

ՀՏԴ 614.2:330.534 (042.3)

ԳՄԴ 51.1+65.051

Հ 247

Հ 247 Առողջապահության ազգային հաշիվներ: Հայաստան, 2016/ Ն. Դավթյան, Ա. Բազարյան (բ.գ.թ, դոցենտ), Ա. Աղազարյան (տ.գ.թ, դոցենտ), Լ.Հովհաննիսյան, Լ. Գալստյան (բ.գ.թ, դոցենտ), Լ.Գրիգորյան-Եր.: ՀՀ ԱՆ Ս. Ավդալբեկյանի անվան առողջապահության ազգային ինստիտուտ, 2017 - 160-էջ:

Առողջապահության ազգային հաշիվները (ԱԱՀ) ներկայացնում են ծախսերի հոսքը երկրի առողջապահության ոլորտի ինչպես պետական, այնպես էլ մասնավոր հատվածներում: Այն նկարագրում է առողջապահության բնագավառում ֆինանսական միջոցների աղբյուրները, օգտագործումն ու հոսքը:

Հայաստանում առողջապահական ծառայությունները ֆինանսավորվում են հետևյալ աղբյուրներից՝ Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեից, տեղական համայնքների բյուջեներից, արտաքին դոնոր կազմակերպություններից (միջազգային կազմակերպություններից), մարդասիրական օգնության միջոցներից, մասնավոր կազմակերպություններից, տնային տնտեսությունների միջոցներից և այլ աղբյուրներից: Այս ֆոնդերը ուղղակի կամ անուղղակի ձևով անցնում են ֆինանսական գործակալներին, դրանցից էլ՝ դեպի վերջնական առողջապահական ծառայություններ մատակարարողներին:

Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունը (WHO), հիմք ընդունելով առողջապահության ծախսերի հաշվառման միջազգային ստանդարտացման անհրաժեշտությունը, Տնտեսական Համագործակցության և Զարգացման Կազմակերպության (OECD) և Եվրոպական վիճակագրական ծառայության (Eurostat) հետ համատեղ մշակել է ԱԱՀ կազմման մեթոդական ուղեցույցը: Հիմնվելով վերոնշյալ մեթոդաբանության վրա՝ 2005 թվականից Հայաստանում կազմվում են Առողջապահության ազգային հաշիվները:

Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության, Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպության, Եվրամիության վիճակագրական ծառայության համատեղ ուժերով մշակվել է Առողջապահության հաշիվների համակարգի նոր մեթոդաբանությունը (A System of Health Accounts, 2011 Edition)՝ որպես առողջապահական համակարգի ծախսերի գնահատման միջազգայնորեն ստանդարտացված մեթոդաբանություն:

ՀՀ առողջապահության նախարարությունը և Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության կենտրոնական գրասենյակը (ք. Ժնև, Շվեյցարիա) 2015 թվականին ստորագրել են Առողջապահության հաշիվների համակարգի նոր մեթոդաբանության ներդրման աջակցության Հուշագիր: 2014թ. Հայաստանում Առողջապահության ազգային հաշիվները կազմվում են արդեն այս նոր ստանդարտի պահանջներին համապատասխան:

Սույն զեկույցը նախատեսված է առողջապահական համակարգի կազմակերպիչների, առողջապահության ոլորտի փորձագետների, առողջապահական համակարգի հարցերով զբաղվող և հետաքրքրվող այլ մասնագետների համար:

ՀՏԴ 614.2:330.534 (042.3)
ԳՄԴ 51.1+65.051

ISBN 978-9939-9156-1-6

© ՀՀ ԱՆ Ս. Ավդալբեկյանի անվան
առողջապահության ազգային ինստիտուտ, 2017.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ ԱՄՓՈՓՈՒՄ	10
ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ	11
ԳԼՈՒԽ 1. ԱԱՀ-Ի ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԴԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ	12
1.1. Առողջապահության ազգային հաշիվները Հայաստանում.....	12
1.2. Առողջապահության ազգային հաշիվների նպատակային նշանակությունը	13
1.3. Առողջապահության ազգային հաշիվների մեթոդաբանությունը.....	13
1.4. Առողջապահության ազգային ծախսերի սահմանումը.....	14
1.5. Առողջապահության ազգային հաշիվների կառուցվածքը և դասակարգումը	15
<i>Գծապատկեր 2. Առողջապահության ազգային հաշիվների մասնակիցների չորս հիմնական կատեգորիաները.....</i>	<i>16</i>
1.6. Առողջապահության ազգային հաշիվների կազմման գործընթացը.....	17
ԳԼՈՒԽ 2. ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ	18
2.1. Առողջապահական համակարգի ընդհանուր նկարագիրը, կազմը, կառուցվածքը.....	18
<i>2.1.1. Առողջապահության ոլորտի նկարագրությունը և կառավարումը.....</i>	<i>18</i>
2.2. Առողջապահության ֆինանսավորումը	18
ԳԼՈՒԽ 3. ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԱՎԱՔԱԳՐՄԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ ԵՎ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ	20
3.1. Ընտրանքային հետազոտություններ և տնային տնտեսությունների կողմից կատարված ծախսերի գնահատման մեթոդաբանություն	21
Աղյուսակ 3.1 Տնային տնտեսությունների կողմից բուժօժանոթությունների վրա կատարված ծախսերի հաշվարկն ըստ Հայաստանի ազգային հաշիվների և Վճարային հաշվեկշռի տվյալների	25
Աղյուսակ 3.2. Տնային տնտեսությունների անվանական սպառողական ծախսերի կառուցվածքը, մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական, ըստ նպատակների խմբավորված, 2014-2015թթ., <i>դրամ</i>	26
Աղյուսակ 3.3. Տնային տնտեսությունների անվանական սպառողական ծախսերի կառուցվածքը, մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական, տոկոսներով, ըստ նպատակների խմբավորված, 2014-2015թթ. (<i>տոկոսներով</i>).....	26
Գծապատկեր 3.4. 2015 թվականին հիվանդանոց դիմած անձանց կողմից վերջին այցի ընթացքում կատարված ուղղակի վճարումների կառուցվածքը, տոկոս	28
Գծապատկեր 3.5. 2015 թվականին պոլիկլինիկա դիմած անձանց կողմից վերջին այցի ընթացքում կատարված ուղղակի վճարումների կառուցվածքը, տոկոս	29
ԳԼՈՒԽ 4. 2014-2015 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԱԱՀ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ	30

4.1 ԱԱՀ ամփոփ արդյունքներ.....	30
<i>Գծապատկեր 4.1 Ֆինանսավորման կառուցվածքն ըստ աղբյուրների, տոկոս..</i>	<i>31</i>
4.2 ԱԱՀ արդյունքների վերլուծություն.....	32
<i>4.2.1 FS Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտների և HF Ֆինանսավորման սխեմաների հաշիվը.....</i>	<i>32</i>
Գծապատկեր 4.2 Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտների ծավալն ըստ կատեգորիաների 2014-2015թթ., միլիոն դրամ	32
Գծապատկեր 4.3. HF Ֆինանսավորման սխեմաների ծավալներն ըստ կատեգորիաների 2014-2015թթ., միլիոն դրամ.....	33
Գծապատկեր 4.4 Ֆինանսավորման սխեմաների կառուցվածքն ըստ կատեգորիաների 2014թ., տոկոս	34
Գծապատկեր 4.5 Ֆինանսավորման սխեմաների կառուցվածքն ըստ կատեգորիաների 2015թ., տոկոս	34
<i>4.2.2 FA Ֆինանսավորման գործակալների և HF Ֆինանսավորման սխեմաների հաշիվ.....</i>	<i>35</i>
<i>Աղյուսակ 4.2 Ֆինանսավորման բաշխումն ըստ ֆինանսական գործակալների կատեգորիաների 2014-2015թթ.</i>	<i>35</i>
<i>4.2.3 HF Ֆինանսավորման սխեմաների և HP Առողջապահական ծառայության մատակարարների հաշիվը</i>	<i>36</i>
Աղյուսակ 4.3 Ֆինանսական միջոցների բաշխումն ըստ բժշկական ծառայության մատակարարների 2014-2015թթ.	36
<i>4.2.4 HF Ֆինանսավորման սխեմաների և HC Առողջապահական ծառայության գործառույթների հաշիվ</i>	<i>37</i>
Աղյուսակ 4.4 Ֆինանսական միջոցների բաշխումն ըստ առողջապահական գործառույթների 2014-2015թթ.	37
<i>4.2.5 FA Ֆինանսավորման գործակալներ և DIS Հիվանդություններ հաշիվը.....</i>	<i>38</i>
Աղյուսակ 4.5 Ֆինանսական միջոցների բաշխումն ըստ հիվանդությունների հիմնական խմբերի 2014-2015թթ.	38
<i>4.2.6 Ֆինանսավորման ծավալներն ըստ հիվանդությունների տեսակների և հիվանդների տարիքի.....</i>	<i>39</i>
Աղյուսակ 4.6 Ֆինանսական միջոցների բաշխումն ըստ հիվանդությունների և հիվանդների տարիքի 2014-2015թթ., միլիոն դրամ	39
<i>4.2.6 Ֆինանսավորման ծավալներն ըստ հիվանդությունների տեսակների և հիվանդների սեռի</i>	<i>40</i>
Աղյուսակ 4.7 Ֆինանսական միջոցների բաշխումն ըստ հիվանդությունների և հիվանդների սեռի 2014-2015թթ., միլիոն դրամ.....	40
4.3. ԱԱՀ հիմնական հաշիվներ 2014-2015.....	41
4.3.1 FS Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտների և HF Ֆինանսավորման սխեմաների հաշիվը, 2014թ. (միլիոն դրամ)	41

4.3.2 FS Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտների և HF Ֆինանսավորման սխեմաների հաշիվը, 2015թ. (միլիոն դրամ)	45
4.3.4 FA Ֆինանսավորման գործակալներ և HF Ֆինանսավորման սխեմաներ հաշիվը, 2015թ. (միլիոն դրամ)	51
4.3.5 HF Ֆինանսավորման սխեմաների և HP Առողջապահական ծառայության մատակարարների հաշիվը, 2014թ. (միլիոն դրամ)	54
4.3.6 HF Ֆինանսավորման սխեմաների և HP Առողջապահական ծառայության մատակարարների հաշիվը, 2015թ. (միլիոն դրամ)	56
4.3.7 HF Ֆինանսավորման սխեմաների և HC Առողջապահական ծառայության գործառույթների հաշիվը, 2014թ., (միլիոն դրամ)	58
4.3.8 HF Ֆինանսավորման սխեմաների և HC Առողջապահական ծառայության գործառույթների հաշիվը, 2015թ., (միլիոն դրամ)	62
4.3.9 HP Առողջապահական ծառայության մատակարարների և HC Առողջապահական ծառայության գործառույթների հաշիվը, 2014թ. (միլիոն դրամ).....	66
4.3.10 HP Առողջապահական ծառայության մատակարարների և HC Առողջապահական ծառայության գործառույթների հաշիվը, 2015թ. (միլիոն դրամ).....	73
4.3.11 FA Ֆինանսավորման գործակալներ և DIS Հիվանդություններ հաշիվը, 2014թ. (միլիոն դրամ)	80
4.3.12 FA Ֆինանսավորման գործակալներ և DIS Հիվանդություններ հաշիվը, 2015թ. (միլիոն դրամ)	83
4.3.13 FS.RI Ֆինանսավորման մեխանիզմներին եկամուտներ ապահովող ինստիտուցիոնալ միավորների և DIS Հիվանդությունների հաշիվը, 2014թ. (միլիոն դրամ).....	86
4.3.14 FS.RI Ֆինանսավորման մեխանիզմներին եկամուտներ ապահովող ինստիտուցիոնալ միավորների և DIS Հիվանդությունների հաշիվը, 2015թ. (միլիոն դրամ).....	88
4.3.15 HK Կապիտալի հետ գործառնությունների հաշիվը, 2014թ. (միլիոն դրամ)90	
4.3.16 HK Կապիտալի հետ գործառնությունների հաշիվը, 2015թ. (միլիոն դրամ)90	
4.3.17 HK Կապիտալի հետ գործառնությունների հաշիվն ըստ ֆինանսական գործակալների, 2014թ. (միլիոն դրամ).....	91
4.3.18 HK Կապիտալի հետ գործառնությունների հաշիվն ըստ ֆինանսական գործակալների, 2015թ. (միլիոն դրամ).....	92
4.3.19 Ֆինանսավորման ծավալներն ըստ հիվանդությունների տեսակների և հիվանդների տարիքի, 2014թ. (միլիոն դրամ).....	94
4.3.20 Ֆինանսավորման ծավալներն ըստ հիվանդությունների տեսակների և հիվանդների տարիքի, 2015թ. (միլիոն դրամ).....	95

4.3.21 Ֆինանսավորման ծավալներն ըստ հիվանդությունների տեսակների և հիվանդների սեռի, 2014թ. (միլիոն դրամ)	97
4.3.22 Ֆինանսավորման ծավալներն ըստ հիվանդությունների տեսակների և հիվանդների սեռի, 2015թ. (միլիոն դրամ)	99
5. ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ՀԱՇԻՎՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳ 2011	102
5.1. Ներածություն	102
5.2. Առողջապահության հաշիվների համակարգ 2011-ի նպատակները և սկզբունքները.....	103
5.3. Հաշվապահական հասկացությունները և ԱՀՀ-ի ազդեցատները	106
5.4. Առողջապահության գլոբալ սահմանները.....	114
<i>Գծապատկեր 5.4.1 ԱՀՀ 2011-ի հիմնական առողջապահական ծախսերի հաշիվները</i>	116
5.5. Առողջապահության գործառույթների դասակարգումը (ICHA-HC)	119
<i>Աղյուսակ 5.5.2. Առողջապահական գործառույթների դասակարգումը (ամբողջական)</i>	122
5.6. Առողջապահական ծառայությունների մատակարարների դասակարգումը (ICHA-HP).....	129
<i>Աղյուսակ 5.6.1. ICHA-HP առողջապահական ծառայությունների մատակարարների դասակարգումը</i>	131
5.7. Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների դասակարգումը (ICHA-HF).....	133
<i>Աղյուսակ 5.7.1. ICHA-HF Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների դասակարգումը</i>	134
Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտների սահմանումը	139
<i>Աղյուսակ 5.8.2. ICHA-FS Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտների դասակարգումը</i>	139
<i>Աղյուսակ 5.8.3. Վարկերի առաջարկվող հաշվետվությունները որպես FS դասակարգման արտահաշվեկշռային տարրեր</i>	144
5.9. Առողջապահական ծառայությունների մատակարարման գործոնների դասակարգումը (ICHA-FP)	146
<i>Աղյուսակ 5.9.1. Առողջապահական ծառայությունների մատակարարման գործոնների դասակարգումը</i>	146
5.10. Առողջապահության ծախսերը ըստ շահառուների բնութագրերի.....	149
5.11. Կապիտալի կուտակումը առողջապահության համակարգում	150
<i>Աղյուսակ 5.11.1. Առողջապահական համակարգերում համախառն հիմնական կապիտալի կուտակման դասակարգումը ըստ ակտիվների տեսակի</i>	152
<i>Աղյուսակ 5.11.2. Կապիտալ հաշիվ</i>	154

5.12. Առևտուրը առողջապահության մեջ.....	156
<i>Աղյուսակ 5.12.1. Առողջապահության գծով ներմուծումների ծախսերը ըստ գործառույթների</i>	<i>156</i>
<i>Աղյուսակ 5.12.1. Առողջապահության գծով արտահանման ծախսերը ըստ գործառույթների</i>	<i>156</i>
5.13. Արդյունքների, աղյուսակների և հիմնական ցուցանիշների ներկայացումը	157
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	159

ՀԱՄԱՌՈՏ ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Առողջապահության ազգային հաշիվների (ԱԱՀ) զեկույցը ամփոփում է 2014-2015 թվականների ընթացքում Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության ոլորտի ֆինանսական հոսքերի մասին տեղեկատվությունը, որը ներառում է պետական և մասնավոր հատվածներից, ինչպես նաև միջազգային տարբեր կառույցներից ստացված ֆինանսավորման մասին հավաքագրված տվյալները, միաժամանակ նաև միջոցների բաշխման հիմնական ուղղությունները (գործառույթները) և դրանք տնօրինող մարմինների (ֆինանսական գործակալների) դերը այդ հոսքերում:

Ըստ ֆինանսավորման աղբյուրների 2014 և 2015 թվականների առողջապահության ազգային հաշիվների ընթացիկ ծախսերն ունեն հետևյալ տեսքը.

Ֆինանսավորման աղբյուր	2014		2015		Փոփոխությունը (աճ՝ +, նվազում՝ -)	
	Գումարը (մլն դրամ)	Տեսակարար կշիռը (տոկոս)	Գումարը (մլն դրամ)	Տեսակարար կշիռը (տոկոս)	Գումարը (մլն դրամ)	Հավելածի տեմպը (տոկոս)
Պետական հատված	72,694.16	14.8	81,213.30	15,9	8,519.10	111.9
Մասնավոր հատված	411,260.43	83.7	423,556.20	83,0	12,295.77	103.0
Մնացյալ աշխարհ	7,516.03	1.5	5,526.40	1,1	-1,989.63	75,5
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	491,470.62	100	510,295.90	100	18,825.28	103.8

Ինչպես երևում է բերված աղյուսակից՝ գումարային արտահայտությամբ ֆինանսավորման երկու հիմնական գործակալների մասով 2015 թվականին արձանագրվել է ֆինանսավորման ծավալների աճ նախորդ տարվա համեմատ: պետական աղբյուրների կողմից կատարված ծախսերը աճել են 11.9%-ով, մասնավոր հատվածինը՝ 3.0%-ով, իսկ արտաքին աշխարհի ֆինանսավորումը կրճատվել է 24.5%-ով: Ընդհանուր առմամբ՝ առողջապահության ոլորտի ընդհանուր ընթացիկ ծախսերն աճել են 3.8%-ով:

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

ԱԱՀ	Առողջապահության ազգային հաշիվներ
ԱԾԻԳ	ՀՀ ԱՆ «Առողջապահական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկ
ԱՀԿ	Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպություն
ԱՀՀ	Ազգային հաշիվների համակարգ
ԱՀՌԾ	Աղքատության հաղթահարման ռազմավարական ծրագիր
ԱՄՆ	Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ
ԱՄՆ ՄԶԳ	ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալություն
ԱՆ	ՀՀ առողջապահության նախարարություն
ԱՍՀՆ	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն
ԱՎԾ	Ազգային վիճակագրական ծառայություն
ԱրդՆախ	ՀՀ արդարադատության նախարարություն
ԲԿ	Բժշկական կենտրոն
ԿԳՆ	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն
ՀԱԱՀ	Հայաստանի առողջապահության ազգային հաշիվներ
ՀԲ	Համաշխարհային Բանկ
ՀՀ	Հայաստանի Հանրապետություն
ՀՄԲԾ	Հայաստանի սոցիալական բարեփոխումների ծրագիր
Մ	Մատակարարներ կամ առողջապահական գործառույթներ իրականացնողներ
ՄԱԶԾ	Միավորված ազգերի կազմակերպության զարգացման ծրագիր
ՄԱԿ	Միավորված ազգերի կազմակերպություն
ՄՀ	Միջգերատեսչական հանձնաժողով
ՊԱԳ	ՀՀ ԱՆ Պետական առողջապահական գործակալություն
ՏՏ	Տնային տնտեսություն
Ֆ	Ֆունկցիա կամ առողջապահական գործառույթներ
ՖԱ	Ֆինանսավորման աղբյուր
ՖԳ	Ֆինանսական գործակալ
ՖՆ	ՀՀ ֆինանսների նախարարություն
ՏՏԿԱՀ	Տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի ամբողջացված հետազոտություն

ԳԼՈՒԽ 1. ԱԱՀ-Ի ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԴԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

1.1. Առողջապահության ազգային հաշիվները Հայաստանում

ԱԱՀ զեկույցը նախատեսված է առողջապահական համակարգի քաղաքականությունը մշակողների և ղեկավարների համար՝ առողջապահական համակարգի գործունեության և կառավարման բարելավման նպատակով: ԱԱՀ-ում ներառվող տեղեկատվությունն օգտակար է որոշումներ կայացնելու համար, քանի որ հնարավորություն է ընձեռում գնահատել առկա ռեսուրսների օգտագործումը և կարող է կիրառվել առողջապահական համակարգի և այլ երկրների համակարգերի համեմատական վերլուծության նպատակով: ԱԱՀ-ի կանոնավոր կիրառումը հնարավորություն է տալիս բացահայտել առողջապահական ծախսերի միտումները, ինչը կարևորվում է առողջապահության համակարգի մշտադիտարկման (մոնիտորինգի) և գնահատման տեսանկյունից: Բացի այդ, ԱԱՀ-ի մեթոդաբանությունը կարող է կիրառվել նաև առողջապահության համակարգի ֆինանսական կարիքների կանխատեսումներ իրականացնելիս:

ԱԱՀ-ում առկա տեղեկատվությունը ոչ ֆինանսական տվյալների, օրինակ՝ հիվանդացության ցուցանիշների, բժշկական ծառայություններ մատուցողների կողմից ռեսուրսների օգտագործման մակարդակի հետ համադրելով, քաղաքականություն մշակողները հնարավորություն են ստանում կայացնել հիմնավոր ռազմավարական որոշումներ և խուսափել հնարավոր ոչ բարենպաստ զարգացումներից:

Կարևոր է նշել, որ ԱԱՀ-ն ոչ միայն գործիք է ղեկավարների համար քաղաքական որոշումների կայացման գործընթացում, այլ նաև կարևոր գործիք է հասարակության համար՝ քաղաքական պաշտոնյաների արդեն իսկ կայացրած ռազմավարական որոշումների արդյունքները գնահատելու համար:

1.2. Առողջապահության ազգային հաշիվների նպատակային նշանակությունը

Առողջապահության ազգային հաշիվների կազմման գլխավոր նպատակն է առողջապահության համակարգի վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքագրման կազմակերպումը, համակարգումը և ներկայացումը՝ տվյալ ոլորտում ծրագրավորման գործընթացը, քաղաքականության մշակումը և արդյունավետության գնահատումը դյուրացնելու նպատակով:

Ընդ որում, ներկա զեկույցն, իր մեջ կրելով մի քանի տարիների ԱԱՀ աղյուսակների տվյալների համեմատություն, թույլ է տալիս գնահատել հետևյալը.

- ինչպե՞ս է փոխվում ֆինանսավորման աղբյուրների մասնակցության չափը՝ պետական բյուջեից հատկացումների աճին զուգընթաց, նվազում է արդյոք բնակչության բեռը և ո՞ր ծառայությունների գծով,
- բարելավվո՞ւմ է արդյոք բնակչության համար պետության կողմից տրվող երաշխիքների իրականացումը՝ պետական բյուջեից հատկացումների աճին զուգընթաց, այսինքն՝ արդյո՞ք իրապես անվճար են դառնում բժշկական օգնության կամ առողջապահական ծառայությունների որոշակի տեսակները:

ԱԱՀ-ների կառուցվածքային ճկունությունը հնարավորություն է ընձեռում ստացված արդյունքները վերլուծել նաև ըստ բնակչության նպատակային խմբերի կամ ըստ միջոցառումների, որոնք կապված են կոնկրետ ծրագրերի և հիվանդությունների տեսակների հետ:

1.3. Առողջապահության ազգային հաշիվների մեթոդաբանությունը

Հիմնական սահմանումների և հասկացությունների առումով ԱԱՀ մեթոդաբանությունը հիմնվում է Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպության (ՏՀԶԿ) կողմից մշակված «Առողջապահության հաշիվների համակարգի» սահմանումների վրա: ՏՀԶԿ կողմից մշակված «Առողջապահության հաշիվների համակարգ» ձեռնարկը սահմանում է Առողջապահության հաշիվների միջազգային դասակարգումը, որտեղ առողջապահության ծախսերի բոլոր տեսակները տարանջատված են ըստ կատեգորիաների:

Չնայած այն հանգամանքին, որ ԱԱՀ-ն հիմնվում է «Առողջապահության հաշիվների համակարգի» դասակարգման վրա, այն պարունակում է նաև ենթակատեգորիաներ, որոնք բխում են երկրի առողջապահական համակարգի առանձնահատկություններից: Նման ճկունությունը ԱԱՀ-ին հնարավորություն է ընձեռում հաշվի առնել մեր երկրի առողջապահության համակարգի կառուցվածքի և գործունեության բազմաձևությունը:

1.4. Առողջապահության ազգային ծախսերի սահմանումը

Համաձայն ԱԱՀ սահմանման՝ առողջապահության ազգային ծախսերը բոլոր այն ծախսերն են, որոնք առնչվում են տնտեսական գործունեության հետ և ուղղված են առողջության պահպանմանն ու բարելավմանը, կենսագործունեության համակարգերի փոփոխությանը կամ այդպիսի գործունեությունների ֆինանսավորմանը:

Այս սահմանումը կիրառելի է բժշկական օգնություն տրամադրող կամ ֆինանսավորող բոլոր տեսակի հաստատությունների և կազմակերպությունների համար: Օրինակ՝ ԱԱՀ-ն հնարավորություն է տալիս առողջապահության ծախսերի գնահատականներում ներառել նաև ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության կողմից բժշկական կադրերի պատրաստման և վերապատրաստման համար ուղղվող միջոցները: Համանման եղանակով, ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից իրականացվող ոչ բոլոր միջոցառումներն են, որ համապատասխանում են առողջապահության ծախսերի սահմանումներին և ներառվում են ԱԱՀ-ում: Այսպիսով, ԱԱՀ զեկույցը կազմվել է՝ հիմք ընդունելով վերը նշված տարանջատումները և բացառությունները:

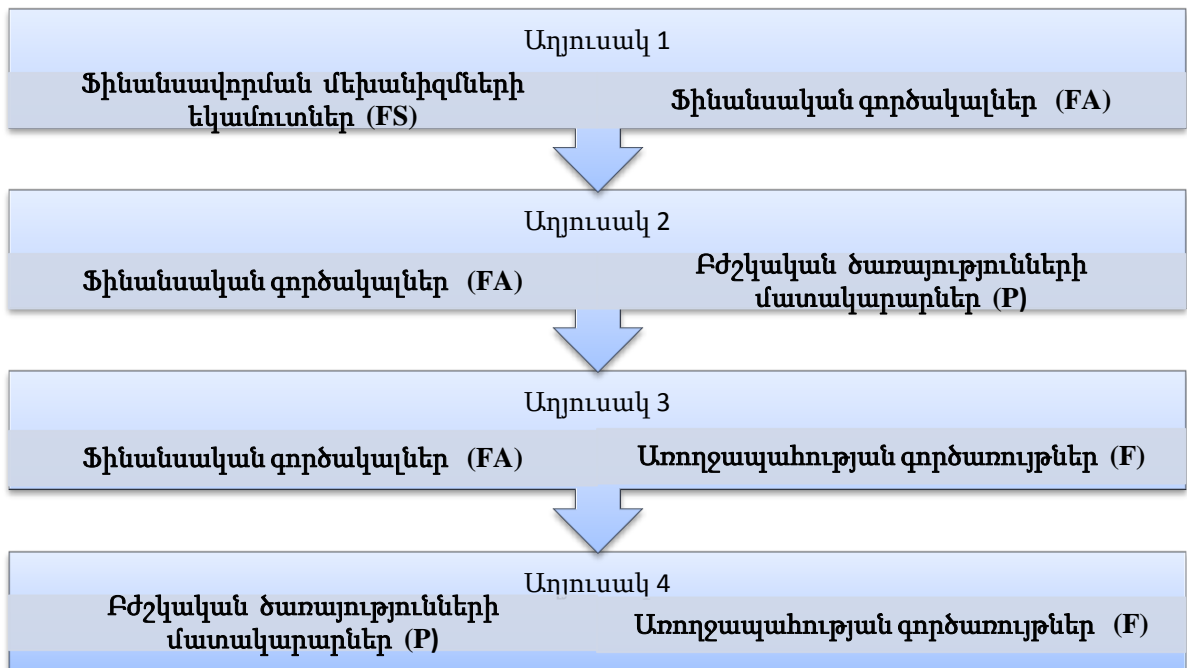
ԱԱՀ կազմման ժամանակ հաշվի է առնվել ոչ թե երկրի աշխարհագրական սահմանները, այլ տվյալ երկրի քաղաքացիներին և ռեզիդենտներին առնչվող առողջապահական գործառնությունները: Այսպես, օրինակ՝ ԱԱՀ-ն ներառում է Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների և ժամանակավորապես արտերկրում գտնվող ռեզիդենտների բժշկական օգնության վրա կատարված ծախսերը և բացառում այլ երկրների քաղաքացիների՝ երկրի ներսում կատարված

բժշկական օգնության ծախսերը: Միջազգային կազմակերպությունների կողմից բժշկական օգնության վրա կատարված ծախսերը, ընդունող երկրի ռեզիդենտների համար նախատեսված բժշկական նշանակության ապրանքները և ծառայությունները նույնպես ընդգրկվել են առողջապահության ազգային ծախսերում:

1.5. Առողջապահության ազգային հաշիվների կառուցվածքը և դասակարգումը

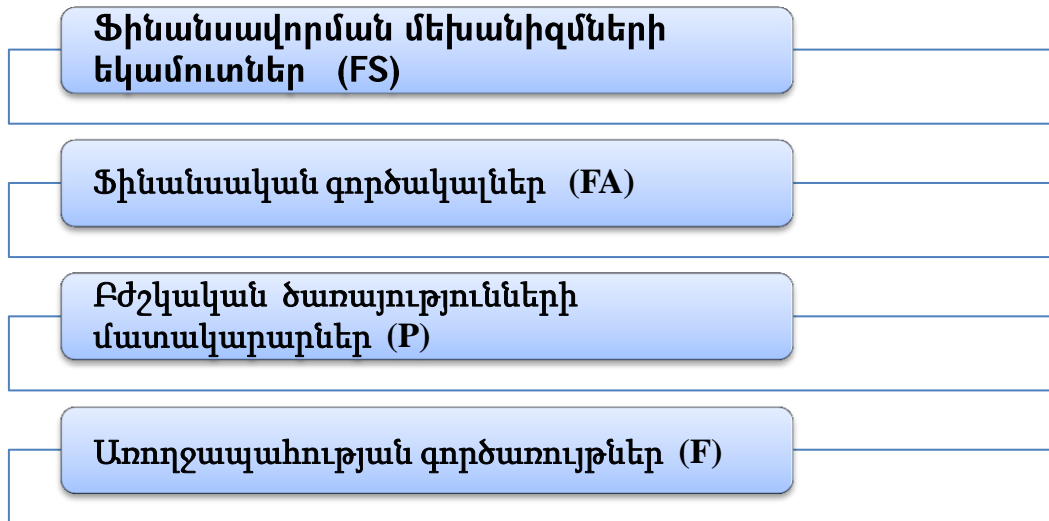
Մեր երկրում ԱԱՀ-ն իր կառուցվածքով նկարագրում է առողջապահության ծախսերը և խմբավորվում է չորս հիմնական աղյուսակներում: Բոլոր աղյուսակները երկչափ են և արտացոլում են ֆինանսական հոսքերը առողջապահության մասնակիցների մեկ կատեգորիայից մյուսը, այսինքն՝ նկարագրում են, թե որքան է ծախսվել համակարգի յուրաքանչյուր մասնակցի կողմից և ուր են ուղղորդվել այդ միջոցները: Ստորև ներկայացված է ԱԱՀ աղյուսակների կառուցվածքը.

Գծապատկեր 1. ԱԱՀ աղյուսակների կառուցվածքը

ԱԱՀ-ն տարբերակում է առողջապահության մասնակիցների չորս հիմնական կատեգորիաներ:

Գծապատկեր 2. Առողջապահության ազգային հաշիվների մասնակիցների չորս հիմնական կատեգորիաները

1. **Ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտներ (FS).** պատասխանում են հետևյալ հարցին. «Որտեղի՞ց են ստացվում միջոցները»: Օրինակ՝ ՀՀ պետական բյուջե, տնային տնտեսություններ, դոնոր կազմակերպություններ:
2. **Ֆինանսական գործակալներ (FA)** (անվանվում են նաև ֆինանսական միջնորդներ). միջոցներ են ստանում ֆինանսավորման աղբյուրներից և օգտագործում դրանք բժշկական ծառայությունների, բժշկական նշանակության ապրանքների (օրինակ՝ դեղամիջոցների) և միջոցառումների ֆինանսավորման համար: Այս կատեգորիան պատասխանում է հետևյալ հարցին. «Ո՞վ է վերահսկում և կազմակերպում ֆինանսական միջոցների հոսքերը»: Օրինակ, եթե ՀՀ պետական բյուջեից (ֆինանսավորման աղբյուրը) ֆինանսական միջոցներ է տրամադրվում ՀՀ առողջապահության նախարարությանը, ապա վերջինս իր հերթին որոշում է, թե ինչպես բաշխել ստացված ֆինանսական միջոցները: Այդ իսկ պատճառով ՀՀ առողջապահության նախարարությունը համարվում է ֆինանսական միջնորդ:
3. **Բժշկական ծառայությունների մատակարարներ (P).** հանդիսանում են առողջապահության համակարգի ֆինանսական միջոցների վերջնական սպառողները: Մասնակիցների այս կատեգորիան պատասխանում է հետևյալ հարցին. «Ու՞մ են հատկացվում միջոցները»: Մատակարարներն այն կազմակերպություններն են, որոնք մատուցում են բժշկական ծառայություններ:

Օրինակ՝ մասնավոր և պետական հիվանդանոցները, պոլիկլինիկաները, գյուղական բժշկական ամբուլատորիաներն ու առողջության կենտրոնները, դեղատները և այլն:

4. **Առողջապահության գործառույթները (F)**. այն ծառայություններն ու միջոցառումներն են, որոնք իրականացվում են մատակարարների կողմից ստացված միջոցների շրջանակներում: Այս կատեգորիան պատասխանում է հետևյալ հարցին. «Ինչպիսի՞ ծառայություն, արտադրանք կամ միջոցառում է փաստացի մատուցվել կամ իրականացվել»: Օրինակ կարող են ծառայել բուժսպասարկումը, երկարատև բուժքույրական խնամքը, բժշկական ապրանքները (օրինակ՝ դեղամիջոցները), պրոֆիլակտիկ միջոցառումները և առողջապահության կառավարումը:

Աղյուսակների հիմնական համախումբը նկարագրում է առողջապահության համակարգի վերը նշված կատեգորիաների միջև ֆինանսական հոսքերի շարժը:

Ընդ որում, ֆինանսական հոսքերի շարժերը կարող են լինել շատ բարդ և ներառել մասնակիցների ու դրանց միջև փոխառնչությունների բազմաթիվ տարատեսակներ:

1.6. Առողջապահության ազգային հաշիվների կազմման գործընթացը

ԱԱՀ կազմումը բաղկացած է հետևյալ փուլերից.

1. Առողջապահության ծախսերի վերաբերյալ տվյալների հավաքագրում,
2. Բոլոր աղբյուրներից ստացված տվյալների և տեղեկատվության համադրում, գնահատում և վերլուծություն,
3. ԱՀՀ ծրագրային փաթեթում տվյալների մուտքագրում և ելքային աղյուսակների ստացում,
4. ԱԱՀ տվյալների վերլուծություն,
5. ԱԱՀ զեկույցի շարադրում, ստացված արդյունքների տարածում:

ԳԼՈՒԽ 2. ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

2.1. Առողջապահական համակարգի ընդհանուր նկարագիրը, կազմը, կառուցվածքը

2.1.1. Առողջապահության ոլորտի նկարագրությունը և կառավարումը

ՀՀ առողջապահության ոլորտն ընդգրկում է.

1. ՀՀ առողջապահության նախարարության համակարգը,
2. առողջապահական ծառայություններ իրականացնող ՀՀ պետական կառավարման այլ մարմինների համակարգերը,
3. ՀՀ մարզպետարանների ենթակայությամբ գործող առողջապահական կազմակերպությունների համակարգը,
4. տեղական ինքնակառավարման մարմինների ենթակայությամբ գործող առողջապահական կազմակերպությունները,
5. մասնավոր առողջապահական կազմակերպությունները,
6. առողջապահության ոլորտում ծրագրեր իրականացնող տեղական և այլ երկրների բարեգործական կազմակերպություններն ու ոչ կառավարական կազմակերպությունները (հասարակական կազմակերպությունները),
7. առողջապահության ոլորտում ծրագրեր իրականացնող դոնոր երկրներն ու միջազգային կազմակերպությունները:

2.2. Առողջապահության ֆինանսավորումը

Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության համակարգը ֆինանսավորվում է հետևյալ հիմնական ներքին աղբյուրներից.

1. ՀՀ պետական և տեղական բյուջեներ,
2. Քաղաքացիների (տնային տնտեսությունների) ուղղակի վճարումները, այդ թվում ոչ պաշտոնական վճարներ,
3. ՀՀ առողջապահության ոլորտում գործող պաշտոնական համավճարներ,
4. Բժշկական ապահովագրություն:

Առողջապահության ֆինանսավորման արտաքին աղբյուրները արտաքին աշխարհից ապակենտրոնացված ձևով (ՀՀ պետական բյուջեում չարտացոլվող) ՀՀ առողջապահության համակարգում կատարված հետևյալ ծախսերն են՝

- ա. արտաքին աշխարհից ստացված և բարեգործական (մարդասիրական) որակում ստացած բեռների ներմուծումը և բաշխումը,
- բ. արտաքին աշխարհից ֆինանսավորվող բարեգործական որակված ծրագրերի շրջանակներում կատարված աշխատանքները և մատուցված ծառայությունները,
- գ. միջազգային դոնոր կազմակերպությունների կողմից ՀՀ առողջապահության համակարգում կատարած ծախսերը:

ԳԼՈՒԽ 3. ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԱՎԱՔԱԳՐՄԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ ԵՎ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ

Տեղեկատվության աղբյուրները տարբեր երկրներում ունեն տարբեր առանձնահատկություններ: Հայաստանի համար օգտագործվել են տեղեկատվության հետևյալ հիմնական աղբյուրները՝

- Պետական հաշվետվողական համակարգում գործող տարեկան հաշվետվությունները (ՀՀ ԱԺ հաստատմանը ներկայացվող ամենամյա պետական բյուջեի կատարման հաշվետվությունը, Ազգային վիճակագրական ծառայության հաշվետվությունների տվյալները և այլն),
- Պետական առողջապահական գործակալության տվյալների բազայում առկա բուժօգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպությունների պաշտոնական հաշվետվությունները,
- ՀՀ կառավարության բարեգործական ծրագրերի համակարգման հանձնաժողովի նիստերի արձանագրությունները և տարեկան ամփոփ հաշվետվությունը,
- ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության կողմից պարբերաբար իրականացվող կենսամակարդակի ամբողջացված հետազոտության, ինչպես նաև առողջապահական ծառայությունների ծավալի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալները,
- Տնային տնտեսությունների կողմից կատարված առողջապահական ծախսերի վերաբերյալ տեղեկատվություն հավաքագրելու նպատակով իրականացված հատուկ ընտրանքային հետազոտություններ (2015թ.)
- Առողջապահության համակարգի ազգային, տարածքային և տեղական մարմինների գրանցումները,
- Ապահովագրական ընկերությունների կողմից վարվող հաշվառումները (այդ թվում՝ սոցիալական փաթեթի շրջանակներում կատարված աշխատանքների վերաբերյալ), ՀՀ կենտրոնական բանկի հաշվետվությունները,
- Բժշկական ծառայությունների մատակարարների գրանցումները,

- Դոնոր կազմակերպությունների կողմից տրամադրվող օգնության վերաբերյալ տվյալները:

Միաժամանակ տվյալներ են հավաքագրվել հավելյալ անկախ աղբյուրներից, ստացվել են միանման արդյունքներ առնվազն երկու տարբեր աղբյուրներից, համադրվել են ստացված արդյունքները:

3.1. Ընտրանքային հետազոտություններ և տնային տնտեսությունների կողմից կատարված ծախսերի գնահատման մեթոդաբանություն

Հայաստանի Առողջապահության ազգային հաշիվները (ԱԱՀ) կազմելիս, հիմնական մեթոդաբանական թիրախը տնային տնտեսությունների առողջապահական ծախսերի գնահատումն է և բաշխումը ըստ մատակարարների և գործառույթների: Ինչ վերաբերում է պետական աղբյուրներից առողջապահությանն ուղղվող ծախսերի գնահատմանը, ապա այն որոշակի դժվարություն չի առաջացնում, քանի որ գործող հաշվետվական համակարգերում առկա են մի շարք տեղեկատվական աղբյուրներ, ըստ որոնց կարելի է տվյալներ հավաքագրել փաստացի իրականացված պետական առողջապահական ծախսերի վերաբերյալ: Միաժամանակ պետական ծախսերը արտացոլվում են բյուջետային համակարգի ամսական և տարեկան տարբեր հաշվետվություններում ըստ տնտեսագիտական և գործառնական դասակարգման, ինչպես նաև ըստ նպատակային ծախսերի: Բացի այդ, պետական ծախսերի կատարման հաշվետվությունները կազմվում են նաև ծրագրային բյուջետավորման ձևաչափով:

Տարիների ընթացքում տնային տնտեսությունների առողջապահական ծախսերի ամփոփ ցուցանիշների, ինչպես նաև ըստ մատակարարների ու գործառույթների կառուցվածքի վերաբերյալ տեղեկատվության աղբյուր են հանդիսացել տնային տնտեսությունների շրջանում իրականացված հատուկ ընտրանքային հետազոտությունների և ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության կողմից պարբերաբար իրականացվող տնային տնտեսությունների կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտությունների տվյալները:

Համաձայն Հայաստանի առողջապահության հաշիվների կազմման մեթոդաբանության, տնային տնտեսությունների կողմից առողջապահության ծառայությունների դիմաց կատարված ծախսերի ամփոփ ցուցանիշների

հաշվարկման համար, որպես կանոն, հիմք է հանդիսանում տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի ամբողջացված հետազոտության արդյունքներով հաշվարկված մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական առողջապահական ծախսը և դրա կառուցվածքն ըստ բուժհաստատության և բուժօժանայությունների տեսակի, մասնագետների և վճարման նպատակների: Մինչև ԱԱՀ 2011 ստանդարտի ներդնումը, Հայաստանի ԱԱՀ-ն կազմելիս, տնային տնտեսությունների կողմից կատարված առողջապահական ծախսերի ծավալը և կառուցվածքը բոլոր տնային տնտեսությունների հաշվով ստացվում էր «տնային տնտեսությունների օրագրի» տվյալների հիման վրա՝ հաշվարկված մեկ շնչի հաշվով ծախսի և բնակչության միջին տարեկան թվաքանակի համադրության օգնությամբ: Որպես լրացուցիչ տեղեկատվություն օգտագործվում էին նաև առողջապահական ծառայությունների ծավալների վերաբերյալ պաշտոնական վիճակագրության տվյալները:

ԱԱՀ 2011 ստանդարտը երաշխավորում է տնային տնտեսությունների կողմից առողջապահական ծախսերի հաշվարկման նոր մեթոդաբանություն, ինչն էլ կիրառվել է 2014 և 2015 թվականների Առողջապահության ազգային հաշիվները կազմելիս: Համաձայն այդ մեթոդաբանության, տնային տնտեսությունների մասնավոր ծախսերի հաշվարկման համար անհրաժեշտ տեղեկատվության աղբյուր են հանդիսանում երկրի պաշտոնական վիճակագրության տվյալները, մասնավորապես՝

1. Հայաստանի ազգային հաշիվների համակարգի մեթոդաբանության համաձայն Համախառն ազգային տնօրինվող եկամտի (Վերջնական սպառում) կառուցվածքում տնային տնտեսությունների վերջնական սպառման ծախսերի ցուցանիշը (տվյալը):
2. տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի ամբողջացված հետազոտության արդյունքներով հաշվարկված տնային տնտեսությունների մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական սպառողական ծախսերի կառուցվածքում առողջապահական ծախսի տեսակարար կշիռը՝ հաշվարկված ըստ «Ըստ նպատակների անհատական սպառման դասակարգչի» (COICOP):

Տնային տնտեսությունների կողմից առողջապահական ծախսերի ընդհանուր ծավալը հաշվարկվում է որպես տնային տնտեսությունների վերջնական

սպառողական ծախսերի առողջապահական ծախսերի տեսակարար կշռով հաշվարկված ցուցանիշ: Օրինակ, եթե ըստ Հայաստանի ազգային հաշիվների տնային տնտեսությունների վերջնական սպառման ծախսերը 2015թ. կազմել են մոտ 3.9 տրիլիոն դրամ, իսկ սպառողական զամբյուղում առողջապահական ծախսերի տեսակարար կշիռը եղել է 10.6%, ապա տնային տնտեսությունների ամբողջ առողջապահական ծախսը հաշվելու համար հաշվարկում ենք 3.9 տրիլիոն դրամի 10.6%-ը:

ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության կողմից 2015թ. իրականացված տնային տնտեսությունների կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտության արդյունքներն ամփոփող «Հայաստանի սոցիալական պատկերը և աղքատությունը» վիճակագրական-վերլուծական զեկույցում ներկայացված է տնային տնտեսությունների մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական անվանական սպառողական ծախսերի կառուցվածքը՝ ըստ նպատակների խմբավորված, դրամական արտահայտությամբ և տոկոսով (տես՝ աղյուսակ 3.1 և 3.2): Համաձայն հետազոտության արդյունքների, միջին ամսական առողջապահության ծախսը տնային տնտեսությունների մեկ շնչի հաշվով 2015թվականին կազմել է 4 542 դրամ, որից քաղաքային բնակավայրերում՝ 6 020 դրամ և գյուղական բնակավայրերում՝ 2 107 դրամ: Ընդամենը ծախսերի կառուցվածքում առողջապահության վրա կատարված ծախսի տեսակարար կշիռը կազմել է 10.6%, որից քաղաքային բնակավայրերում՝ 12.7% և գյուղական բնակավայրերում՝ 6.0%:

Նախկին մեթոդաբանությամբ հաշվարկելիս, այսինքն՝ հիմք ընդունելով 2015թվականի բնակչության միջին տարեկան թվաքանակի ցուցանիշը (ըստ գնահատականի կազմել է 3000.5 հազար մարդ) և մեկ շնչի հաշվով առողջապահական ծախսը՝ 4 542 դրամ՝ կստացվեր, որ Հայաստանի տնային տնտեսությունների ընդամենը առողջապահական ծախսը 2015թվականին կազմել է 163 762. 7 միլիոն դրամ: Նոր մեթոդաբանությամբ հաշվարկելիս, հիմք ենք ընդունում տնային տնտեսությունների վերջնական սպառողական ծախսը, որը 2015 թվականին, համաձայն Հայաստանի ազգային հաշիվների, կազմել է 3 908 366.7 միլիոն դրամ¹ և

¹ «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2016թ. հունվար-մայիսին» տեղեկատվական ամսական զեկույց, ՀՀ ԱՎԾ, 2016, էջ 10

տնային տնտեսությունների ծախսերի կառուցվածքում առողջապահության վրա կատարված ծախսի տեսակարար կշիռը՝ 10.6%: Այս դեպքում ստացվում է, որ Հայաստանի տնային տնտեսությունների ընդամենը առողջապահական ծախսը 2015 թվականին կազմել է 414 286.9 միլիոն դրամ:

Նույն մեթոդաբանությամբ տնային տնտեսությունների 2014 թվականի առողջապահական ծախսերը հաշվարկելիս ստացվեց ծախսերի զգալիորեն փոքր ծավալ՝ 267 166.1 միլիոն դրամ, ինչը պայմանավորված էր տնային տնտեսությունների անվանական սպառողական ծախսերի կառուցվածքում առողջապահության ծախսերի ավելի փոքր տեսակարար կշռով 2015 թվականի համեմատ՝ 6.5%: Ուշադրության է արժանի այն փաստը, որ եթե 2014 և 2015 թվականներին տնային տնտեսությունների անվանական սպառողական ծախսերի կառուցվածքում դեղորայքի և բժշկական նշանակության ապրանքների վրա կատարված մեկ շնչի հաշվով ծախսերի տեսակարար կշիռը կազմել է, համապատասխանաբար՝ 4.0% և 4.4%, իսկ բուժառայությունների վրա կատարված ծախսերի տեսակարար կշիռը, համապատասխանաբար՝ 2.5% և 6.2%:

Նույն մեթոդաբանությամբ հաշվարկված երկու տարիների տվյալների միջև եղած հակասությունը հաղթահարելու և տնային տնտեսությունների ծախսերի իրատեսական գնահատականը ստանալու համար, ինչպես և նախատեսված է ԱՀՀ-2011 ստանդարտի ուղեցույցով, օգտագործվել են Հայաստանի ազգային հաշիվների և Վճարային հաշվեկշռի առողջապահության ոլորտին վերաբերող լրացուցիչ տվյալներ: Մասնավորապես, համաձայն Հայաստանի ազգային հաշիվների արտադրության հաշվի, Առողջապահություն և բնակչության սոցիալական սպասարկում ծառայությունների թողարկումը հիմնական գներով 2014 և 2015 թվականներին կազմել է համապատասխանաբար՝ 273 160.7 միլիոն դրամ և 280 934.4 միլիոն դրամ: Առողջապահության ծառայությունների ծավալը գնորդի գներով հաշվարկելու համար անհրաժեշտ է հաշվի առնել արտադրանքի և արտադրության այլ հարկերը և գնային վերադիրը (վերջինս ըստ փորձագիտական գնահատականների կազմում է միջինը 20%): Հաշվարկներում ներառելով նաև առողջապահական ծառայությունների ներմուծման և արտահանման ծավալները, ինչպես նաև պետական հատվածի և արտաքին աշխարհի կողմից կատարված

վճարումների ծավալները՝ 2015 թվականի համար ստացվեց ծախսերի գրեթե նույն ծավալը (շեղման չափը մինչև 5%):

Արդյունքում, 2015 թվականի համար որպես տնային տնտեսությունների կողմից կատարված առողջապահական ծախսերի տվյալ վերցվեց ԱՀՀ 2011 ստանդարտի մեթոդաբանությամբ ստացված ծավալը, իսկ 2014 թվականի ցուցանիշը վերահաշվարկվեց:

Հատկանշական է, որ տարբեր տարիների ՏՏԿԱՀ արդյունքներով տնային տնտեսությունների անվանական սպառողական ծախսերում դեղորայքի վրա կատարված ծախսի ցուցանիշը դրսևորում է դինամիկայի ավելի կայուն միտումներ, ի տարբերություն բուժժառայությունների վրա կատարված ծախսերի ցուցանիշի, որն ունենում է թռիչքային տատանումներ:

Աղյուսակ 3.1 Տնային տնտեսությունների կողմից բուժժառայությունների վրա կատարված ծախսերի հաշվարկն ըստ Հայաստանի ազգային հաշիվների և Վճարային հաշվեկշռի տվյալների

	2014	2015
Առողջապահություն և բնակչության սոցիալական սպասարկում ծառայությունների թողարկումը հիմնական գներով, ըստ ՀԱՀ, դրամ	273,160,700,000.0	280,934,400,000.0
Առողջապահություն և բնակչության սոցիալական սպասարկում ծառայությունների թողարկումը գնորդի գներով, ըստ ՀԱՀ, դրամ	327,792,840,000.0	337,121,280,000.0
Պետական ծախսեր, դրամ	75,069,000,000.0	89,328,800,000.0
Արտաքին աշխարհի ծախսեր, դրամ	14,658,000,000.0	5,083,000,000.0
Առողջապահական ծառայությունների ներմուծում, դրամ	31,630,716,000.0	39,079,518,400.0
Առողջապահական ծառայությունների արտահանում, դրամ	30,998,517,600.0	37,937,289,600.0
ՀՀ ռեզիդեն Տնային տնտեսությունների առողջապահական ծախսերը բուժժառայությունների դիմաց, դրամ	238,698,038,400.0	243,851,708,800.0

Աղյուսակ 3.2. Տնային տնտեսությունների անվանական սպառողական ծախսերի կառուցվածքը, մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական, ըստ նպատակների խմբավորված², 2014-2015թթ., դրամ³

Ծախսերի հոդվածները	Ընդամենը հանրապետություն		այդ թվում՝			
			քաղաքային բնակավայր		գյուղական բնակավայր	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Սպառողական ծախսեր	40 770	42 867	44 708	47 161	33 885	35 786
այդ թվում՝						
անդամթերք և ոչ ակոհոլային խմիչքներ	18 034	18165	18 021	18 213	18 055	18 086
ակոհոլային խմիչքներ և ծխախոտ	1 648	1 651	1 707	1 692	1 544	1 583
հագուստ և կոշիկ	1 883	1 797	1 885	1 665	1 877	2 014
բնակարանային ծառայություններ, ջուր, էլեկտրաէներգիա, գազ և վառելիքի այլ տեսակներ	5 683	6 053	6 731	7 306	3 853	3 988
տնային գործածության առարկաներ, կենցաղային տեխնիկա և բնակարանի ընթացիկ սպասարկում	1 225	1 438	1 199	1 368	1 271	1 552
Առողջապահություն	2 666	4 542	3 355	6 020	1 461	2 107
Տրանսպորտ	2 667	2 888	3 115	3 141	1 883	2 471
Կապ	2 319	2 358	2 582	2 604	1 859	1 953
հանգիստ և մշակույթ	869	763	1 260	1 071	186	256
Կրթություն	214	488	303	713	58	118
հյուրանոցներ, սրճարաններ և ռեստորաններ	637	567	925	843	133	111
այլ ծառայություններ	2 925	2 156	3 625	2 525	1 705	1 547

Աղբյուրը. *SSCULZ 2014 և 2015թթ.*

Աղյուսակ 3.3. Տնային տնտեսությունների անվանական սպառողական ծախսերի կառուցվածքը, մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական, տոկոսներով, ըստ նպատակների խմբավորված, 2014-2015թթ. (տոկոսներով)⁴

Ծախսերի հոդվածները	Ընդամենը հանրապետությունում		Այդ թվում՝			
			քաղաքային բնակավայր		գյուղական բնակավայր	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Սպառողական ծախսեր	100	100	100	100	100	100
այդ թվում՝						
պարենային ապրանքներ և ոչ ակոհոլային խմիչքներ	44.2	42.4	40.3	38.6	53.3	50.5
ակոհոլային խմիչքներ և ծխախոտ	4.1	3.9	3.8	3.6	4.6	4.4

² Համաձայն «Անհատական սպառում ըստ նպատակների» ազգային դասակարգչի, հարմոնիզացված Եվրամիության «Անհատական սպառում ըստ նպատակների» դասակարգչի (COICOP-HBS) հետ:

³ Հայաստանի սոցիալական պատկերը և աղքատությունը 2016, վիճակագրական վերլուծական զեկույց, ՀՀ ԱՎԾ, 2016, էջ 127

⁴ Հայաստանի սոցիալական պատկերը և աղքատությունը 2016, վիճակագրական վերլուծական զեկույց, ՀՀ ԱՎԾ, 2016, էջ 127

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծախսերի հոդվածները	Ընդամենը հանրապե- տությունում		Այդ թվում՝			
			քաղաքային բնակավայր		գյուղական բնակավայր	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
հագուստ և կոշիկ	4.6	4.2	4.2	3.5	5.5	5.6
բնակ-կոմունալ ծառայություններ և ջեռուցում	14.0	14.1	15.0	15.5	11.4	11.1
տնային գործածության առարկաներ, կենցաղային տեխնիկա և բնակարանի ընթացիկ սպասարկում	3.0	3.4	2.7	2.9	3.8	4.3
Առողջապահություն	6.5	10.6	7.5	12.7	4.3	6.0
Տրանսպորտ	6.5	6.7	7.0	6.7	5.5	7.0
Կապ	5.7	5.5	5.8	5.5	5.5	5.5
հանգիստ և մշակույթ	2.1	1.8	2.8	2.3	0.5	0.7
Կրթություն	0.5	1.1	0.7	1.5	0.2	0.3
հյուրանոցներ, սրճարաններ և ռեստորաններ	1.6	1.3	2.1	1.8	0.4	0.3
այլ ծառայություններ	7.2	5.0	8.1	5.4	5.0	4.3

Աղբյուրը. *SSԿԱՀ 2014 և 2015թթ.*

Տնային տնտեսությունների, «Ըստ նպատակների անհատական սպառման դասակարգչի» (COICOP), հաշվարկված մեկ շնչի հաշվով սպառողական զամբյուղում ներառված են դեղերի ու բժշկական նշանակության ապրանքների/ սարքերի 17 խումբ և առողջապահության առաջին օղակում ու հիվանդանոցներում մատուցվող 60-ից ավել բժշկական ծառայությունների տեսակներ:⁵

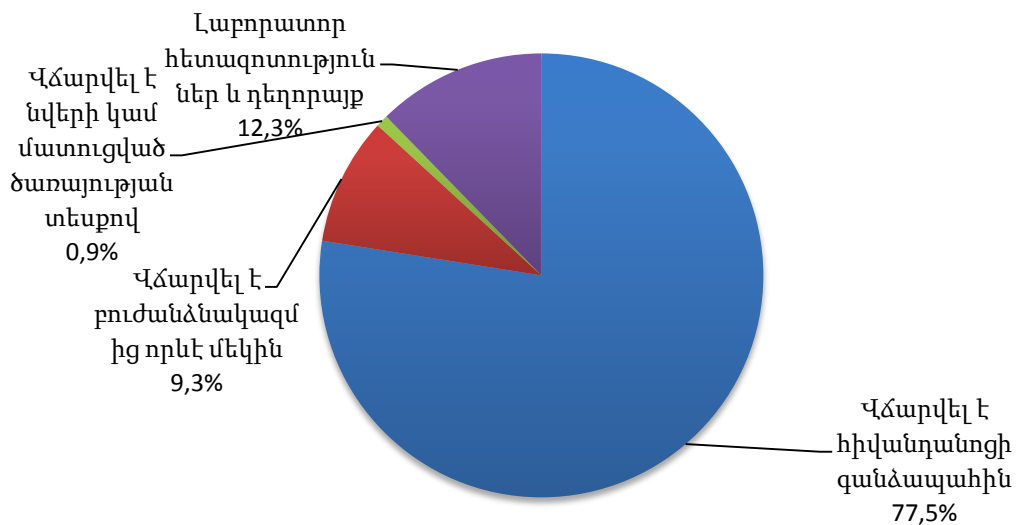
Ըստ 2015թվականի ՏՏԿԱՀ ստացված տվյալների՝ բժշկական ծառայությունների համար կատարված ծախսերը կազմել են տնային տնտեսությունների սպառողական ծախսերի 6.2%-ը կամ միջինում 2 659 դրամ մեկ առկա անդամի հաշվով ամսական, աղքատների (առանց ծայրահեղ աղքատների)՝ 7.2%-ը կամ 105 դրամ, ոչ աղքատների՝ 0.5 %-ը կամ 3 747 դրամ, իսկ ծայրահեղ աղքատները որևէ ծախս չեն ունեցել: Ըստ 2015թվականի ՏՏԿԱՀ ստացված տվյալների՝ բժշկական ծառայությունների համար կատարված ծախսերը կազմել են տնային տնտեսությունների ամբողջ ծառայությունների վրա կատարված ծախսերի 18.4%ը:

⁵ Ըստ նպատակների անհատական սպառման ապրանքների և ծառայությունների անվանացանկի 2014, <http://armstat.am/am/?nid=452>

Հետազոտված տնային տնտեսությունների ծախսերի մեջ դեղորայքի ձեռք բերման համար կատարված ծախսերը կազմել են 4.4%: Դեղորայքի ձեռք բերման համար կատարված ամսական ծախսերը մեկ շնչի հաշվով կազմել են ընդամենը 1 876 դրամ, ընդ որում, ոչ աղքատներինը՝ 2 373 դրամ, աղքատներինը՝ 744 դրամ և ծայրահեղ աղքատներինը՝ 175 դրամ: Ոչ աղքատ բնակչության դեղորայքի ձեռք բերման համար կատարված ամսական ծախսերը մեկ շնչի հաշվով 3.2 անգամ գերազանցում են աղքատների նույնանման ծախսերին, իսկ ծայրահեղ աղքատների նկատմամբ՝ 13.6 անգամ:

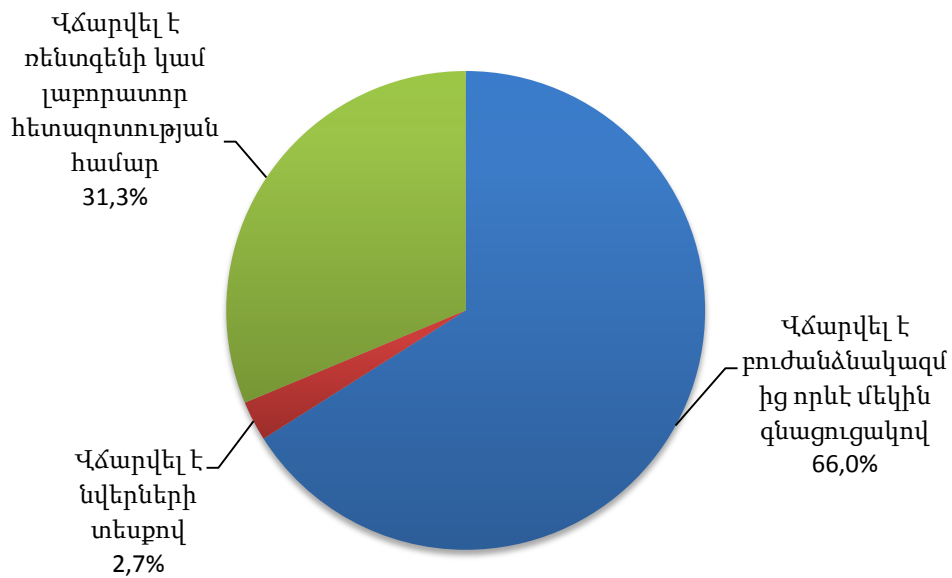
Համաձայն վերը նշված հետազոտության արդյունքների, 2015 թվականին հետազոտվող ամսվա ընթացքում հիվանդանոց դիմած տնային տնտեսությունների յուրաքանչյուր հիվանդ անդամի կողմից վերջին այցի ժամանակ կատարված ուղղակի վճարումների 77.5%-ը (2014թ.՝ 81.0%) անմիջապես վճարվել է հիվանդանոցի գանձապահին, ոչ ֆորմալ վճարումների տեսակարար կշիռը կազմել է 10.2% (2014թ.՝ 7.1%), որից 9.3%-ը (2014 թ.՝ 6.4%) վճարվել է բուժանձնակազմից որևէ մեկին, իսկ 0.9%-ը (2014թ.՝ 0.7%) վճարվել է նվերի կամ մատուցված ծառայության տեսքով, լաբորատոր և ռենտգեն հետազոտությունների կամ դեղորայքի համար կատարված վճարումները կազմել են ընդամենի 12.3%-ը (2014թ.՝ 11.9%):

Գծապատկեր 3.4. 2015 թվականին հիվանդանոց դիմած անձանց կողմից վերջին այցի ընթացքում կատարված ուղղակի վճարումների կառուցվածքը, տոկոս

Հետազոտվող ամսվա վերջին այցի ժամանակ, պոլիկլինիկական բուժօգնությունների մասնագետների օգնությանը դիմած բնակչությունը, միջինում իր ծախսերի 66.0%-ը (2014թ.՝ 73.3%) վճարել է անձնակազմից որևէ մեկին գնացուցակով, միայն 2.7%-ը (2014թ.՝ 1.0%)՝ նվերների տեսքով, իսկ 31.3%-ը (2014թ.՝ 25.7%)՝ ռենտգենի կամ լաբորատոր հետազոտության համար:

Քճապատկեր 3.5. 2015 թվականին պոլիկլինիկա դիմած անձանց կողմից վերջին այցի ընթացքում կատարված ուղղակի վճարումների կառուցվածքը, տոկոս

ԳԼՈՒԽ 4. 2014-2015 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԱԱՀ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

4.1 ԱԱՀ ամփոփ արդյունքներ

2015 թվականին ֆինանսավորման բոլոր աղբյուրների՝ պետական և մասնավոր հատվածների ու արտաքին աշխարհի, ընթացիկ առողջապահական ծախսերի ծավալը կազմել է **510,295.9 մլն դրամ**, որը գերազանցել է նախորդ տարվա նույն ցուցանիշը 3.8%-ով (2014 թվականին՝ 491,437.4 մլն դրամ), իսկ կապիտալ ներդրումները՝ 5 072.8 մլն դրամ (աճը նախորդ տարվա ցուցանիշի համեմատ 28.6%):

Աղյուսակ 4.1 Առողջապահական համակարգի ֆինանսավորման ծավալն ըստ աղբյուրների 2014-2015թթ. միլիոն դրամ

Ֆինանսավորման աղբյուրներ		Ծախսերի բովանդակություն	2014	2015	Անվանական աճը, %
Արտաքին աշխարհ	Միջազգային դոնոր կազմակերպություններ	Ընթացիկ	4056.47	2,832.2	70.0
		Կապիտալ	243.7	134.8	55.3
	Ոչ առևտրային կազմակերպություններ	Ընթացիկ	3459.57	2694.2	77.8
		Կապիտալ	71.43	380.1	532.1
	Ընդամենը	Ընթացիկ	7,516.03	5,526.40	73.5
		Կապիտալ	315.1	514.9	163.4
Ընդամենը			7,831.1	6,041.3	77.1
Մասնավոր հատված	Գործատուներ	Ընթացիկ	1,247.93	1,851.29	148.3
	Ապահովագրական վճարներ		4,640.63	5,151.00	111.0
	Տնային տնտեսությունների վճարներ		405,371.87	416,553.90	102.8
	Ընդամենը		411,260.43	423,556.20	103.0
Պետական հատված		Ընթացիկ	72,694.16	81,213.30	111.7
		Կապիտալ	3,155.16	4,557.89	144.5
	Ընդամենը		75,849.32	85,771.19	113.1
Ընդամենը		Ընթացիկ	491,470.62	510,295.90	103.8
		Կապիտալ	3,470.27	5,072.79	146.2
Ընդամենը առողջապահական ծախս			494,940.89	515,368.69	104.1

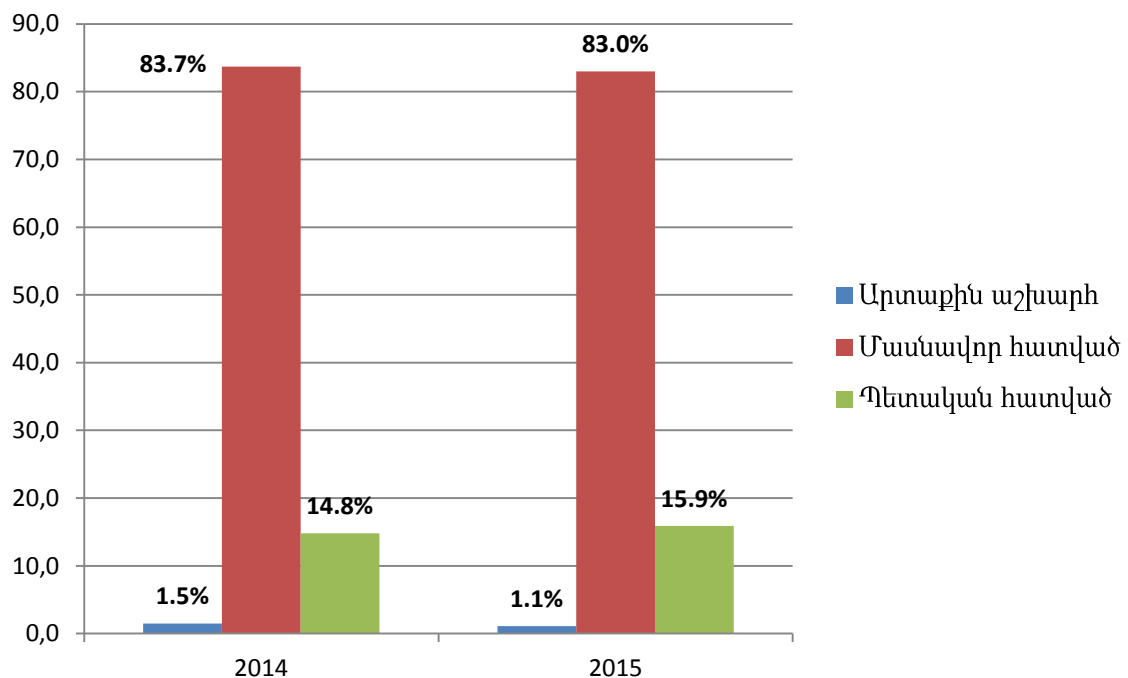
Արտաքին աշխարհի ֆինանսավորման ծավալը կրճատվել է 22.9%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է եղել ընթացիկ ծախսերի 26 տոկոսից ավելի նվազմամբ, չնայած կապիտալ ծախսերը ավելացել են 1.6 անգամ:

Մասնավոր հատվածի ֆինասավորման ծավալն աճել է 2.9%-ով, ինչը պայմանավորված է եղել բոլոր բաղադրիչների մասով ֆինանսավորման ծավալների ավելացումով, մասնավորապես՝ տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումները 2.7%-ով, գործատուների և ոչ առևտրային կազմակերպությունների վճարները՝ 48.3%-ով, իսկ ապահովագրական վճարները՝ 11%-ով: Պետական հատվածի ընթացիկ և կապիտալ ծախսերի աճը կազմել է, համապատասխանաբար՝ 17.7% և 44.4%:

Արդյունքում, առողջապահական համակարգում ընթացիկ ծախսերը 2015թ. աճել են 3.8%-ով, կապիտալ ծախսերը՝ 1.46 անգամ:

Չնայած մասնավոր հատվածի և հատկապես տնային տնտեսությունների վճարումների մեծ ծավալներին և շարունակվող աճին, 2015թ. պետական ծախսերի առավել առաջանցիկ աճի արդյունքում նախորդ տարվա համեմատ որոշ չափեր վոխվել է ծախսերի կառուցվածքը՝ 0.7 տոկոսային կետով կրճատվել է մասնավոր հատվածի տեսակարար կշիռը և 1.1 տոկոսային կետով ավելացել է պետական հատվածի մասնաբաժինը:

Գծապատկեր 4.1 Ֆինանսավորման կառուցվածքն ըստ աղբյուրների, տոկոս

2014 և 2015թթ. ծախսերի 99%-ը կազմել են ընթացիկ և մոտ 1%-ը կապիտալ ծախսերը:

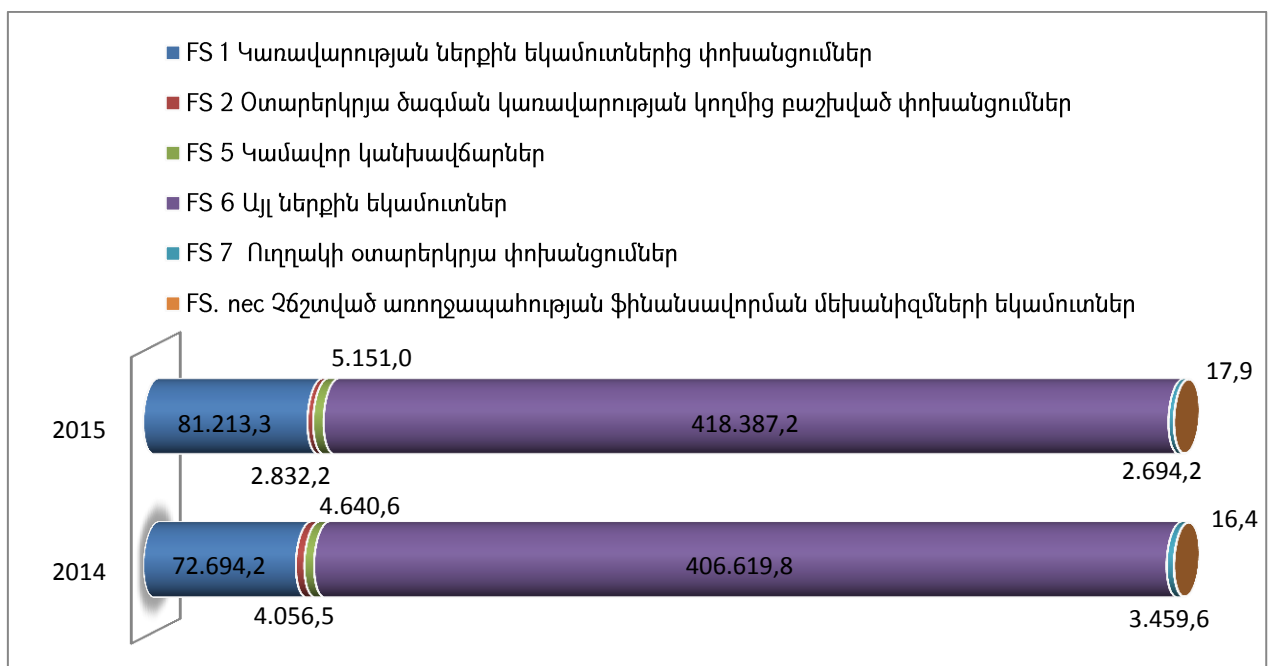
4.2 ԱԱՀ արդյունքների վերլուծություն

4.2.1 FS Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտների և HF Ֆինանսավորման սխեմաների հաշիվը

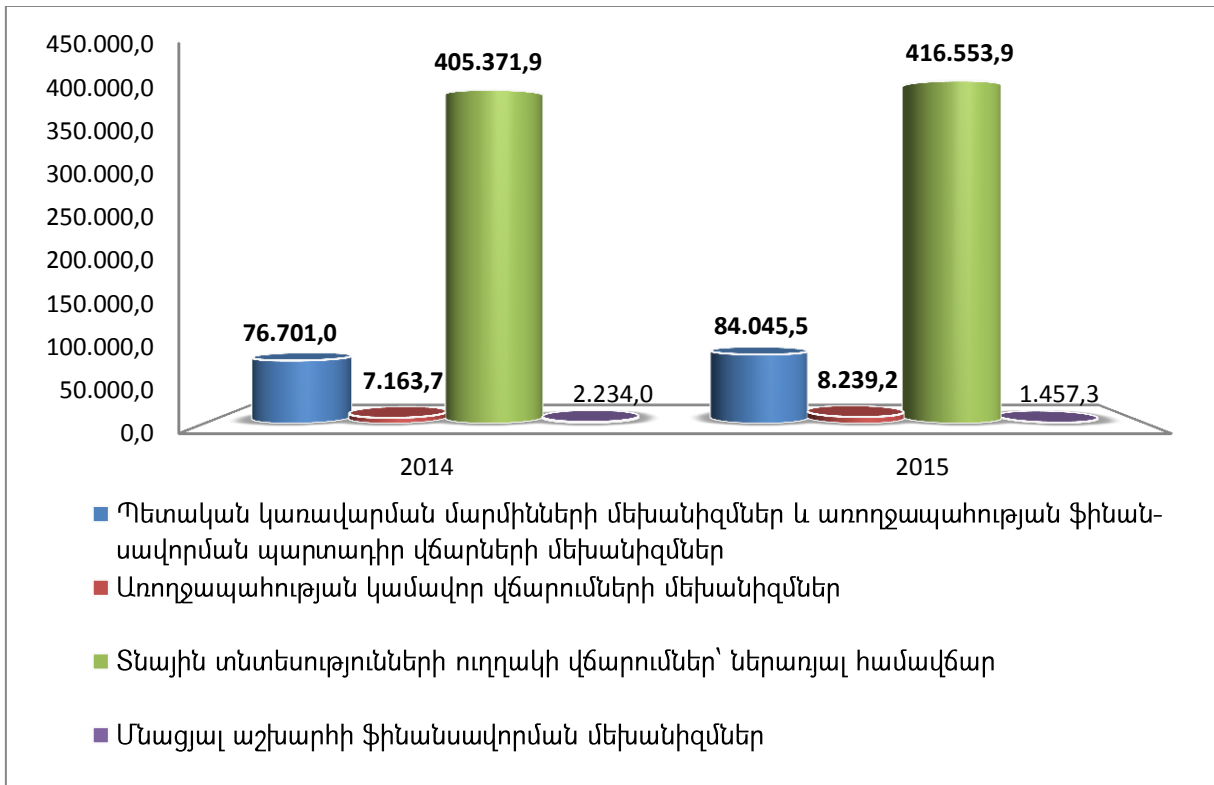
Այս հաշիվը պատկերացում է տալիս, թե առողջապահական համակարգում ֆինանսավորման մեխանիզմներից յուրաքանչյուրի համար որոնք են եղել ֆինանսավորման կամ եկամտի աղբյուրները՝ ինստիտուցիոնալ մարմին կամ հատված (Տես՝ Բաժին 4.3, Աղյուսակներ 4.3.1 և 4.3.2):

2015թ. եկամտի բոլոր աղբյուրներից ֆինանսավորման ընդհանուր ծավալը կազմել է 510 295.9 միլիոն դրամ՝ 2014թ.-ի 491,437.36 միլիոն դրամի դիմաց, իսկ աճը նախորդ տարվա ցուցանիշ համեմատ կազմել է 103.8%: Ֆինանսավորման մեխանիզմների համար եկամուտների աղբյուրներն են՝ FS 1 Կառավարության ներքին եկամուտներից փոխանցումները, FS 2 Օտարերկրյա ծագման կառավարության կողմից բաշխված փոխանցումները, FS 5 Կամավոր կանխավճարները, FS 6 Այլ ներքին եկամուտները, FS 7 Ուղղակի օտարերկրյա փոխանցումները, FS. nec Չճշտված առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտները:

Գծապատկեր 4.2 Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտների ծավալն ըստ կատեգորիաների 2014-2015թթ., միլիոն դրամ

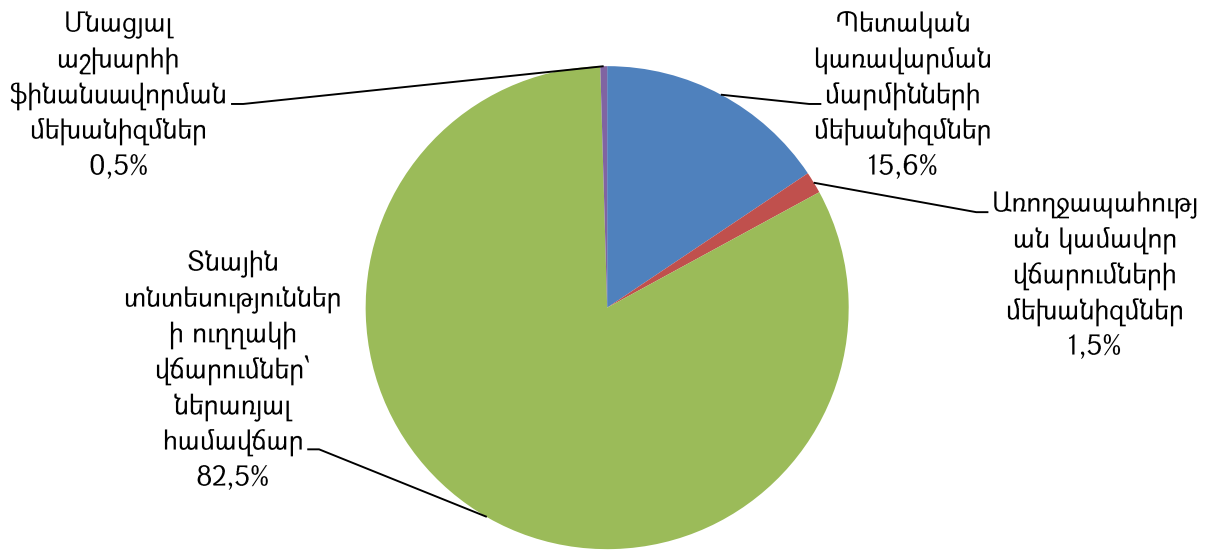

Գծապատկեր 4.3. HF Ֆինանսավորման սխեմաների ծավալներն ըստ կատեգորիաների 2014-2015թթ., միլիոն դրամ

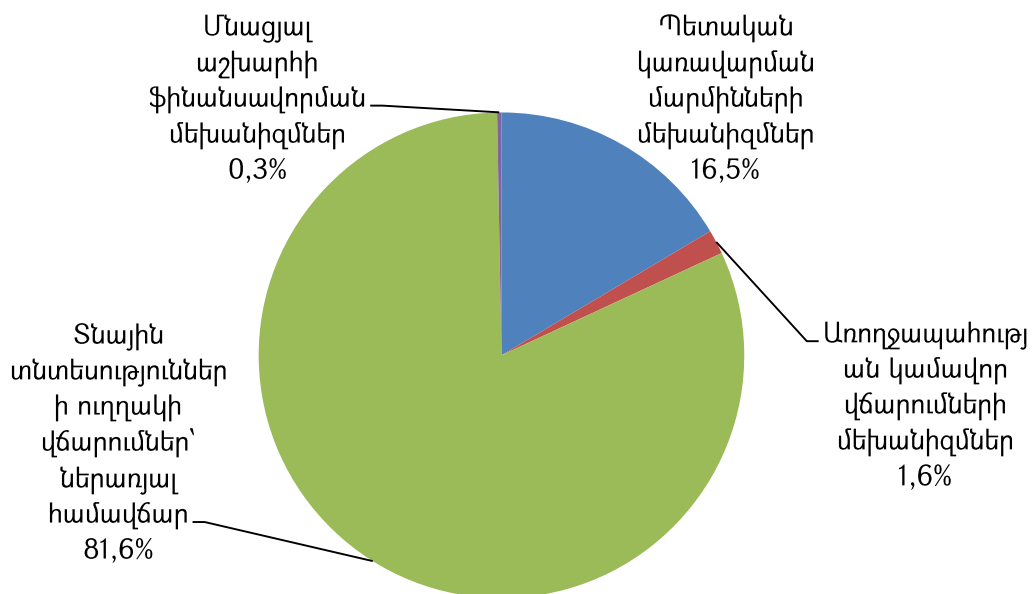

2015թ. ֆինանսավորման ծավալների փոփոխությունը փոխել է նաև ֆինանսավորման սխեմաների կատեգորիաների տեսակարար կշիռը ընդհանուր կառուցվածքում, մասնավորապես՝ 2014թ. համեմատ կրճատվել է տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումների տեսակարար կշիռը 0.9 տոկոսային կետով, իսկ մյուս բաղադրիչներինը ավելացել են համապատասխանաբար՝ պետական կառավարման մեխանիզմներինը 0.9 տոկոսային կետով, կամավոր կանխավճարներինը 0.1 տոկոսային կետով և մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներինը կրճատվել է 0.2 տոկոսային կետով: Թեև, դրամական արտահայտությամբ 2015թ. նախորդ տարվա համեմատ կրճատվել են միայն մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման ծավալները, այնուհանդերձ տնային տնտեսությունների և պետական հատվածի ֆինանսավորման ծավալների աճի տարբերությունները պայմանավորել են ըստ կատեգորիաների ֆինանսավորման կառուցվածքի նմանօրինակ փոփոխությունը:

Գծապատկեր 4.4 Ֆինանսավորման սխեմաների կառուցվածքն ըստ կատեգորիաների 2014թ., տոկոս

Գծապատկեր 4.5 Ֆինանսավորման սխեմաների կառուցվածքն ըստ կատեգորիաների 2015թ., տոկոս

4.2.2 FA Ֆինանսավորման գործակալների և HF Ֆինանսավորման սխեմաների հաշիվ

Ֆինանսավորման մեխանիզմների կողմից բաշխված միջոցները բաժին են ընկել հետևյալ ֆինանսական գործակալներին՝ FA 1 Պետական կառավարման մարմիններ, FA 2 Ապահովագրական ընկերություններ, FA 3 Ընկերություններ (բացի ապահովագրական ընկերություններից), FA 4 Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ, FA 5 Տնային տնտեսություններ և FA 6 Մնացյալ աշխարհ (Տես՝ Բաժին 4.3, Աղյուսակներ 4.3.3 և 4.3.4):

Աղյուսակ 4.2 Ֆինանսավորման բաշխումն ըստ ֆինանսական գործակալների կատեգորիաների 2014-2015թթ.

	Ֆինասավորման գործակալներ	2014	2015
	Ֆինանսավորման ծավալներ, միլիոն դրամ		
1.	FA 1 Պետական կառավարման մարմիններ	76,701.0	84,045.5
2.	FA 2 Ապահովագրական ընկերություններ	4,640.6	5,151.0
3.	FA 3 Ընկերություններ (բացի ապահովագրական ընկերություններից)	917.1	1,518.9
4.	FA 4 Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ	2,144.4	2,485.5
5.	FA 5 Տնային տնտեսություններ	405,371.9	416,553.9
6.	FA 6 Մնացյալ աշխարհ	1,695.6	541.1
Ընդամենը		491,470.6	510,295.9
	Ֆինանսավորման կառուցվածքը, %		
1.	FA 1 Պետական կառավարման մարմիններ	15.6	16.5
2.	FA 2 Ապահովագրական ընկերություններ	0.9	1.0
3.	FA 3 Ընկերություններ (բացի ապահովագրական ընկերություններից)	0.2	0.3
4.	FA 4 Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ	0.4	0.5
5.	FA 5 Տնային տնտեսություններ	82.5	81.6
6.	FA 6 Մնացյալ աշխարհ	0.3	0.1
Ընդամենը		100.0	100.0

4.2.3 HF Ֆինանսավորման սխեմաների և HP Առողջապահական ծառայության մատակարարների հաշիվը

Այս հաշվում ներկայացվում է տեղեկատվություն, թե ֆինանսավորման աղբյուրներից ստացված միջոցները ինչպես են բաշխվել ըստ բժշկական ծառայությունների մատակարարների:

2015թ. նախորդ տարվա համեմատ ավելացել են բուժօժանություններ մատակարարողների ֆինանսավորման ծավալները, բացառությամբ «Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարների», «Առողջապահության համակարգի կառավարման ու ֆինանսավորման մատակարարների» և «Մնացյալ աշխարհի մատակարարների»: 2015թվականին առավել աճել են հետևյալ ենթաբաղադրիչների մասով վճարումների ծավալները՝ բազմապրոֆիլ և մասնագիտացված հիվանդանոցներ, ատամնաբուժական ծառայություններ, լաբորատոր-գործիքային ախտորոշման կենտրոններ և դեղատներ (Տես՝ Բաժին 4.3, Աղյուսակներ՝ 4.3.5 և 4.3.6):

Աղյուսակ 4.3 Ֆինանսական միջոցների բաշխումն ըստ բժշկական ծառայության մատակարարների 2014-2015թթ.

	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ	2014	2015
	Ֆինանսավորման ծավալը, միլիոն դրամ		
HP.1	Հիվանդանոցներ	151,221.8	159,487.1
HP.3	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	86,654.8	91,141.2
HP.4	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	31,690.6	32,673.2
HP.5	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	210,048.3	215,242.8
HP.6	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	830.3	535.0
HP.7	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	8,287.9	7,407.1
HP.8	Մնացյալ տնտեսություն	2,548.4	3,805.1
HP.9	Մնացյալ աշխարհ	188.4	4.5
Ընդամենը		491,470.6	510,295.9
	Ֆինանսավորման կառուցվածքը, %		
HP.1	Հիվանդանոցներ	30.8	31.3
HP.3	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	17.6	17.9
HP.4	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	6.4	6.4
HP.5	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	42.7	42.2
HP.6	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների	0.2	0.1

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

	մատակարարներ		
HP.7	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	1.7	1.5
HP.8	Մնացյալ տնտեսություն	0.5	0.7
HP.9	Մնացյալ աշխարհ	0.0	0.0
Ընդամենը		100.0	100.0

4.2.4 HF Ֆինանսավորման սխեմաների և HC Առողջապահական ծառայության գործառույթների հաշիվ

Համաձայն այս հաշվի տեղեկատվության, ֆինանսական միջոցները ըստ Առողջապահական ծառայությունների գործառույթների 2015 թվականին բաշխվել են հետևյալ կերպ՝ ֆինանսավորման գրեթե կեսը՝ 49.2%-ը, բաժին է ընկել բժշկական օգնության ծառայություններին, իսկ 42.2%-ը՝ բժշկական ապրանքներին: Երրորդ խումբը 5.6% տեսակարար կշռով բուժօգնության օժանդակ ծառայություններ են կամ լաբորատոր-գործիքային ախտորոշման ծառայությունները (Տես՝ Բաժին 4.3, Աղյուսակներ 4.3.7 և 4.3.8):

Աղյուսակ 4.4 Ֆինանսական միջոցների բաշխումն ըստ առողջապահական գործառույթների 2014-2015թթ.

HC Առողջապահական ծառայության գործառույթները		2014	2015
Ֆինանսավորման ծավալը, միլիոն դրամ			
HC.1	Բժշկական օգնություն	236,846.5	251,151.2
HC.2	Բժշկական օգնություն և վերականգնողական բուժօգնություն	6,016.3	7,064.8
HC.3	Երկարաժամկետ (առողջապահական) խնամք	6.6	0.0
HC.4	Բուժօգնության օժանդակ ծառայություններ (ըստ գործառույթի չդասակարգված)	27,802.5	28,543.2
HC.5	Բժշկական ապրանքներ (ըստ գործառույթի չդասակարգված)	210,988.3	215,321.8
HC.6	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայություններ	6,724.9	5,388.2
HC.7	Առողջապահության համակարգի ֆինանսավորման կառավարում	3,085.6	2,826.5
Ընդամենը		491,470.6	510,295.9
Ֆինանսավորման կառուցվածքը, %			
HC.1	Բժշկական օգնություն	48.4	49.2
HC.2	Բժշկական օգնություն և վերականգնողական բուժօգնություն	1.2	1.4
HC.3	Երկարաժամկետ (առողջապահական) խնամք	0.0	0.0
HC.4	Բուժօգնության օժանդակ ծառայություններ (ըստ գործառույթի չդասակարգված)	5.6	5.6
HC.5	Բժշկական ապրանքներ (ըստ գործառույթի չդասակարգված)	42.8	42.2
HC.6	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայություններ	1.4	1.1
HC.7	Առողջապահության համակարգի ֆինանսավորման կառավարում	0.6	0.6
Ընդամենը		100.0	100.0

4.2.5 FA Ֆինանսավորման գործակալներ և DIS Հիվանդություններ հաշիվը

Առողջապահության ոլորտում ֆինանսական հոսքերի վերլուծության և քաղաքականությունների ու ծրագրերի մշակման առումով խիստ արժեքավոր տեղեկատվություն է պարունակում ըստ հիվանդությունների խմբերի ֆինանսավորման ծավալների բաշխումը, որը ներկայացված է այս հաշվում: Ըստ հիվանդությունների մեծ խմբերի ֆինանսական միջոցների ծախսումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ստացվել է բյուջեից կատարված ծախսումների մասով՝ Պետական առողջապահական գործակալությունից, իսկ մասնավոր ծախսերի վերաբերյալ՝ 2015թվականին տնային տնտեսությունների շրջանում իրականացված հատուկ ընտրանքային հետազոտության միջոցով:

Աղյուսակ 4.5 Ֆինանսական միջոցների բաշխումն ըստ հիվանդությունների հիմնական խմբերի 2014-2015թթ.

	DIS Հիվանդությունների դասակարգում	2014	2015
Ֆինանսավորման ծավալը, միլիոն դրամ			
DIS.1	Վարակային և մանրէային հիվանդություններ	24,070.3	31,164.2
DIS.2	Վերարտադրողական առողջություն	16,693.8	19,577.5
DIS.3	Թերսնուցում ⁶	16,480.7	26,233.4
DIS.4	Ոչ վարակային հիվանդություններ	170,168.2	176,517.3
DIS.5	Վնասվածքներ	13,176.6	13,819.3
DIS.6	Հիվանդության հետ չկապված ծախսեր	6,152.6	7,362.3
DIS.nec	Այլ և չճշտված հիվանդություններ և պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	244,728.3	235,621.9
Ընդամենը		491,470.6	510,295.9
Ֆինանսավորման կառուցվածքը, %			
DIS.1	Վարակային և մանրէային հիվանդություններ	4.9	6.1
DIS.2	Վերարտադրողական առողջություն	3.4	3.8
DIS.3	Թերսնուցում ⁶	3.4	5.1
DIS.4	Ոչ վարակային հիվանդություններ	34.6	34.6
DIS.5	Վնասվածքներ	2.7	2.7
DIS.6	Հիվանդության հետ չկապված ծախսեր	1.3	1.4
DIS.nec	Այլ և չճշտված հիվանդություններ և պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	49.8	46.2
Ընդամենը		100.0	100.0

2015 թվականին, նախորդ տարվա համեմատությամբ արձանագրվել է ծախսերի ծավալների աճ բոլոր հիվանդությունների մասով, բացառությամբ վերարտադրողական առողջության: Ըստ հիվանդությունների ծախսերի կառուցվածքում, այնուհանդերձ, տեսակարար կշիռների փոփոխությունները էական չեն (Տես՝ Բաժին 4.3, Աղյուսակներ 4.3.11 և 4.3.12):

4.2.6 Ֆինանսավորման ծավալներն ըստ հիվանդությունների տեսակների և հիվանդների տարիքի

2014 և 2015թվականներին 0-4 տարեկան երեխաների խմբում առավել մեծ ծախսեր կատարվել են հիվանդությունների երկու խմբերում (առանց չճշտված հիվանդությունների)՝ Վարակային և մանրէային հիվանդություններ (համապատասխանաբար՝ 4 780.8 միլիարդ դրամ և 4 419.0 միլիարդ դրամ) և Ոչ վարակային հիվանդություններ (համապատասխանաբար՝ 4 862.5 և 4 630.7 միլիարդ դրամ): 5 և բարձր տարիքային խմբում գերակշռել է ոչ վարակային հիվանդությունների մասով կատարված ծախսերի ծավալը, համապատասխանաբար՝ 165 913.1 միլիարդ դրամ և 171 883.7 միլիարդ դրամ:

Աղյուսակ 4.6 Ֆինանսական միջոցների բաշխումն ըստ հիվանդությունների և հիվանդների տարիքի 2014-2015թթ., միլիոն դրամ

	DIS Հիվանդություններ	Տարիք							
		AGE.1		AGE.2		AGE.nec		Ընդամենը	
		0-4 տարեկան		5 տարեկան և մեծ		Չճշտված տարիք			
		2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
DIS.1	Վարակային և մանրէային հիվանդություններ	4,780.8	4,419.0	19,283.9	26,745.2	5.5		24,070.3	31,164.2
DIS.2	Վերարտադրողական առողջություն	2,200.1	2,065.5	14,489.9	17,511.8	3.9	0.2	16,693.8	19,577.5
DIS.3	Թերսնուցում ⁶	754.8	1,086.9	15,725.9	25,146.5	0.0		16,480.7	26,233.4
DIS.4	Ոչ վարակային հիվանդություններ	4,862.5	4,630.7	165,257.5	171,883.7	48.2	2.8	170,168.2	176,517.2
DIS.5	Վնասվածքներ	653.4	546.2	12,518.8	13,272.9	4.4	0.4	13,176.6	13,819.4
DIS.6	Հիվանդության հետ չկապված ծախսեր	431.6	504.9	5,720.8	6,857.5	0.0		6,152.3	7,362.3
DIS.nec	Այլ և չճշտված հիվանդություններ և պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	9,444.3	8,967.9	235,281.5	226,654.0	2.8		244,728.7	235,621.9
Ընդամենը		23,127.5	22,221.1	468,278.2	488,071.4	64.9	3.3	491,470.6	510,295.9

4.2.6 Ֆինանսավորման ծավալներն ըստ հիվանդությունների տեսակների և հիվանդների սեռի

Եթե անտեսենք չճշտված հիվանդությունների մասնաբաժինը ծախսերի կառուցվածքում, ապա ըստ բնակչության սեռի հիվանդությունների հիմնական խմբերի մասով կատարված ծախսերը դիտարկելիս նկատելի է, որ կանանց մոտ ծախսերի 30%-ից ավելին բաժին է ընկել ոչ վարակային հիվանդություններին, երկրորդ տեղում մոտ 6% տեսակարար կշռով վերարտադրողական առողջությունն է, որին հաջորդում է վարակային և մանրէային հիվանդությունների խումբը գրեթե նույնքան մասնաբաժնով: Տղամարդկանց մոտ նույնպես ծախսերի 34%-ը բաժին է ընկել դարձյալ ոչ վարակային հիվանդություններին, որին հաջորդում են վարակային և մանրէային հիվանդությունների խումբը և թերսնուցումը՝ գրեթե 6% և 5% տեսակարար կշիռներով՝ համապատասխանաբար:

Աղյուսակ 4.7 Ֆինանսական միջոցների բաշխումն ըստ հիվանդությունների և հիվանդների սեռի 2014-2015թթ., միլիոն դրամ

	DIS Հիվանդություններ	Մեռ					
		Կին		Տղամարդ		Ընդամենը	
		2014	2015	2014	2015	2014	2015
DIS.1	Վարակային և մանրէային հիվանդություններ	11,403.2	15,221.2	12,667.0	15,943.0	24,070.3	31,164.2
DIS.2	Վերարտադրողական առողջություն	13,457.1	15,300.3	3,236.7	4,277.2	16,693.8	19,577.5
DIS.3	Թերսնուցում ⁶	7,876.1	12,713.3	8,604.6	13,520.0	16,480.7	26,233.4
DIS.4	Ոչ վարակային հիվանդություններ	85,015.0	87,835.0	85,047.5	88,682.2	170,168.2	176,517.2
DIS.5	Վնասվածքներ	6,358.5	6,777.5	6,818.1	7,041.8	13,176.6	13,819.4
DIS.6	Հիվանդության հետ չկապված ծախսեր	3,199.5	3,751.7	2,953.2	3,610.6	6,152.6	7,362.3
DIS. nec	Այլ և չճշտված հիվանդություններ և պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	124,156.6	119,981.5	120,571.8	115,640.4	244,728.3	235,621.9
Ընդամենը		251,466.0	261,580.6	239,898.8	248,715.2	491,470.6	510,295.9

4.3. ԱԱՀ հիմնական հաշիվներ 2014-2015

4.3.1 FS Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտների և HF Ֆինանսավորման սխեմաների հաշիվը, 2014թ. (միլիոն դրամ)

Ծածկագիր	HF Ֆինանսավորման սխեմաները	FS Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտներ						Ընդամենը
		FS.1	FS.2	FS.5	FS.6	FS.7	FS.nec	
		Կառավարության ներքին եկամուտներից փոխանցումներ (առողջապահական նպատակներով հատկացված)	Օտարերկրյա ծագման կառավարության կողմից բաշխված փոխանցումներ	Կամավոր կանխավճարներ	Այլ ներքին եկամուտներ (այլ դասերում չդասակարգված)	Ուղղակի օտարերկրյա փոխանցումներ	Չճշտված առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտներ (FS n.e.c)	
HF.1	Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ	72,694.20	4,006.90					76,701.10
HF.1.1	Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ	72,694.20	4,006.90					76,701.10
HF.1.1.1	Պետական կառավարման կենտրոնական մարմինների մեխանիզմներ	72,477.20	4,006.90					76,484.10
HF.1.1.1.1	ՀՀ առողջապահության նախարարության մեխանիզմները	67,952.00	4,006.90					71,958.90
HF.1.1.1.2	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության մեխանիզմները	1,023.80						1,023.80
HF.1.1.1.3	ՀՀ պաշտպանության նախարարության մեխանիզմները	1,453.60						1,453.60
HF.1.1.1.6	ՀՀ արդարադատության նախարարության մեխանիզմները	1,783.50						1,783.50
HF.1.1.1.7	ՀՀ ազգային անվտանգության նախարարություն	24						24.00

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HF Ֆինանսավորման սխեմաները	FS Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտներ						Ընդամենը
		FS.1	FS.2	FS.5	FS.6	FS.7	FS.nec	
		Կառավարության ներքին եկամուտներից փոխանցումներ (առողջապահական նպատակներով հատկացված)	Օտարերկրյա կառավարության կողմից բաշխված փոխանցումներ	Կամավոր կանխավճարներ	Այլ ներքին եկամուտներ (այլ դասերում չդասակարգված)	Ուղղակի օտարերկրյա փոխանցումներ	Չճշտված առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտներ (FS n.e.c)	
HF.1.1.1.8	ՀՀ ոստիկանություն	70.8						70.80
HF.1.1.1.9	ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարություն	9.4						9.40
HF.1.1.1.nec	Պետական կառավարման կենտրոնական մարմինների մեխանիզմներ	160.1						160.10
HF.1.1.2	Պետական/ մարզային/ տեղական ինքնակառավարման մարմինների մեխանիզմներ	217						217.00
HF.2	Առողջապահության կամավոր վճարումների մեխանիզմներ			4,640.60	1,231.50	1,275.20	16.4	7,163.70
HF.2.1	Առողջության կամավոր ապահովագրության մեխանիզմներ			4,640.60				4,640.60
HF.2.1.nec	Չճշտված առողջության կամավոր ապահովագրության մեխանիզմներ (այլ դասերում չդասակարգված)			4,640.60				4,640.60
HF.2.2	Տնային տնտեսությունների սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպությունների ֆինանսավորման մեխանիզմներ				314.4	1,275.20	16.4	1,606.00
HF.2.2.1	Տնային տնտեսությունների սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպությունների ֆինանսավորման մեխանիզմներ (բացի՝ HF.2.2.2-ից)				314.4	1,182.30	16.4	1,513.10

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HF Ֆինանսավորման սխեմաները	FS Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտներ						Ընդամենը
		FS.1	FS.2	FS.5	FS.6	FS.7	FS.nec	
		Կառավարության ներքին եկամուտներից փոխանցումներ (առողջապահական նպատակներով հատկացված)	Օտարերկրյա ծագման կառավարության կողմից բաշխված փոխանցումներ	Կամավոր կանխավճարներ	Այլ ներքին եկամուտներ (այլ դասերում չդասակարգված)	Ուղղակի օտարերկրյա փոխանցումներ	Չճշտված առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտներ (FS n.e.c)	
HF.2.2.2	Ռեզիդենտ օտարերկրյա կառավարության զարգացման գործակալությունների մեխանիզմներ					92.9		92.90
HF.2.3	Ձեռնարկությունների ֆինանսավորման մեխանիզմներ				917.1			917.10
HF.2.3.1	Ձեռնարկությունների (բացի առողջապահական ծառայությունների մատակարարներից) ֆինանսավորման մեխանիզմներ				917.1			917.10
HF.3	Տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումներ (OOP)				405,371.86			405,371.86
HF.3.1	Ուղղակի վճարումներ (OOP), բացի համավճարից				403,141.26			403,141.26
HF.3.2	Երրորդ կողմի վճարողների հետ համավճար				2,230.60			2,230.60
HF.3.2.1	Կառավարության հետ համավճարի մեխանիզմներ և առողջության ապահովագրության պարտադիր վճարների մեխանիզմներ				2,230.60			2,230.60
HF.4	Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)					2,234.00		2,234.00
HF.4.2	Կամավոր մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)					2,207.10		2,207.10
HF.4.2.2	Այլ մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)					2,207.10		2,207.10

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HF Ֆինանսավորման սխեմաները	FS Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտներ						Ընդամենը
		FS.1 Կառավարության ներքին եկամուտ- ներից փոխանցում- ներ (առողջապահա- կան նպատակներով հատկացված)	FS.2 Օտարերկրյա ծագման կառավարության կողմից բաշխված փոխանցումներ	FS.5 Կամավոր կանխա- վճարներ	FS.6 Այլ ներքին եկամուտներ (այլ դասերում չդասակարգ- ված)	FS.7 Ուղղակի օտարեր- կրյա փոխան- ցումներ	FS.nec Չճշտված առողջա- պահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտներ (FS n.e.c)	
HF.4.2.2.1	Մարդասիրական / միջազգային ՀԿ- ների մեխանիզմներ					1,916.00		1,916.00
HF.4.2.2.2	Զարգացման արտասահմանյան գործակալությունների մեխանիզմներ					178.6		178.60
HF.4.2.2. nec	Չճշտված այլ ոչ ռեզիդենտ կամավոր մեխանիզմներ (այլ դասերում չդասակարգված)					112.5		112.50
HF.4.nec	Չճշտված մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (այլ դասերում չդասակարգված)					26.9		26.90
Ընդամենը		72,694.20	4,006.90	4,640.60	406,570.06	3,509.20	16.40	491,470.62

4.3.2 FS Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտների և HF Ֆինանսավորման սխեմաների հաշիվը, 2015թ. (միլիոն դրամ)

Ծածկագիր	HF Ֆինանսավորման սխեմաներ	FS Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտներ						Ընդամենը
		FS.1	FS.2	FS.5	FS.6	FS.7	FS.nec	
		Կառավարության ներքին եկամուտներից փոխանցումներ (առողջապահական նպատակներով հատկացված)	Օտարերկրյա ծագման կառավարության կողմից բաշխված փոխանցումներ	Կամավոր կանխավճարներ	Այլ ներքին եկամուտներ (այլ դասերում չդասակարգված)	Ուղղակի օտարերկրյա փոխանցումներ	Չճշտված առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտներ	
HF.1	Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ	81,213.3	2,832.2					84,045.5
HF.1.1	Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ	81,213.3	2,832.2					84,045.5
HF.1.1.1	Պետական կառավարման կենտրոնական մարմինների մեխանիզմներ	80,876.4	2,832.2					83,708.6
HF.1.1.1.1	ՀՀ առողջապահության նախարարության մեխանիզմները	78,432.2	2,832.2					81,264.4
HF.1.1.1.3	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության մեխանիզմները	248.8						248.8
HF.1.1.1.6	ՀՀ արդարադատության նախարարության մեխանիզմները	2,007.4						2,007.4
HF.1.1.1.7	ՀՀ ազգային անվտանգության նախարարություն	21.2						21.2
HF.1.1.1.8	ՀՀ ոստիկանություն	69.2						69.2
HF.1.1.1.9	ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարություն	2.1						2.1
HF.1.1.1.nec	Պետական կառավարման կենտրոնական մարմինների մեխանիզմներ	95.4						95.4
HF.1.1.2	Պետական/ մարզային/ տեղական ինքնակառավարման մարմինների մեխանիզմներ	336.9						336.9
HF.2	Առողջապահության կամավոր			5,151.0	1,833.3	1,236.9	17.9	8,239.2

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HF Ֆինանսավորման սխեմաներ վճարումների մեխանիզմներ	FS Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտներ						Ընդամենը
		FS.1	FS.2	FS.5	FS.6	FS.7	FS.nec	
		Կառավարության ներքին եկամուտներից փոխանցումներ (առողջապահական նպատակներով հատկացված)	Օտարերկրյա ծագման կառավարության կողմից բաշխված փոխանցումներ	Կամավոր կանխավճարներ	Այլ ներքին եկամուտներ (այլ դասերում չդասակարգված)	Ուղղակի օտարերկրյա փոխանցումներ	Չճշտված առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտներ	
HF.2.1	Առողջության կամավոր ապահովագրության մեխանիզմներ			5,151.0				5,151.0
HF.2.1.nec	Չճշտված առողջության կամավոր ապահովագրության մեխանիզմներ (այլ դասերում չդասակարգված)			5,151.0				5,151.0
HF.2.2	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպությունների ֆինանսավորման մեխանիզմներ				314.4	1,236.9	17.9	332.4
HF.2.2.1	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպությունների ֆինանսավորման մեխանիզմներ (բացի HF.2.2.2-ից)				314.4	1,195.9	17.9	332.4
HF.2.2.2	Ռեզիդենտ օտարերկրյա կառավարության զարգացման գործակալությունների մեխանիզմներ					41.0		0.0
HF.2.3	Ձեռնարկությունների ֆինանսավորման մեխանիզմներ				1,518.9			1,518.9
HF.2.3.1	Ձեռնարկությունների (բացի առողջապահական ծառայությունների մատակարարներից) ֆինանսավորման մեխանիզմներ				1,518.9			1,518.9
HF.3	Տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումներ (OOP)				416,553.9			416,553.9
HF.3.1	Ուղղակի վճարումներ (OOP), բացի համավճարից				414,323.3			414,323.3
HF.3.2	Երրորդ կողմի վճարողների հետ համավճար				2,230.6			2,230.6

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HF Ֆինանսավորման սխեմաներ	FS Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտներ						Ընդամենը
		FS.1	FS.2	FS.5	FS.6	FS.7	FS.nec	
		Կառավարության ներքին եկամուտներից փոխանցումներ (առողջապահական նպատակներով հատկացված)	Օտարերկրյա ծագման կառավարության կողմից բաշխված փոխանցումներ	Կամավոր կանխավճարներ	Այլ ներքին եկամուտներ (այլ դասերում չդասակարգված)	Ուղղակի օտարերկրյա փոխանցումներ	Չճշտված առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտներ	
HF.3.2.1	Կառավարության հետ համավճարի մեխանիզմներ և առողջության ապահովագրության պարտադիր վճարների մեխանիզմներ				2,230.6			2,230.6
HF.4	Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)					1,457.3		1,457.3
HF.4.2	Կամավոր մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)					1,428.0		0.0
HF.4.2.2	Այլ մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)					1,428.0		0.0
HF.4.2.2.1	Մարդասիրական / միջազգային ՀԿ-ների մեխանիզմներ					1,119.8		0.0
HF.4.2.2.2	Զարգացման արտասահմանյան գործակալությունների մեխանիզմներ					134.2		0.0
HF.4.2.2.nec	Չճշտված այլ ոչ ռեզիդենտ կամավոր մեխանիզմներ (այլ դասերում չդասակարգված)					174.0		0.0
HF.4.nec	Չճշտված մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (այլ դասերում չդասակարգված)					29.3		29.3
Ընդամենը		81,213.3	2,832.2	5,151.0	418,387.2	2,694.2	17.9	510,295.9

4.3.3 FA Ֆինանսավորման գործակալներ և HF Ֆինանսավորման սխեմաներ հաշիվը, 2014թ. (միլիոն դրամ)

Ծածկագիր	HF Ֆինանսավորման սխեմաները	FA Ֆինանսավորման գործակալները						Ընդամենը
		FA.1	FA.2	FA.3	FA.4	FA.5	FA.6	
		Պետական կառավարման մարմիններ	Ապահովագրական ընկերություններ	Ընկերություններ (բացի ապահովագրական ընկերություններից) (HF.RI.1.2-ի մաս)	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ (NPISH)	Տնային տնտեսություններ	Մնացյալ աշխարհ	
HF.1	Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ							76,701.1
HF.1.1	Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ	76,701.1						76,701.1
HF.1.1.1	Պետական կառավարման կենտրոնական մարմինների մեխանիզմներ	76,484.1						76,484.1
HF.1.1.1.1	ՀՀ առողջապահության նախարարության մեխանիզմները	71,933.5						71,933.5
HF.1.1.1.2	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության մեխանիզմները	1,023.8						1,023.8
HF.1.1.1.3	ՀՀ պաշտպանության նախարարության մեխանիզմները	1,453.6						1,453.6
HF.1.1.1.6	ՀՀ արդարադատության նախարարության մեխանիզմները	1,783.5						1,783.5
HF.1.1.1.7	ՀՀ ազգային անվտանգության նախարարություն	24.0						24.0
HF.1.1.1.8	ՀՀ ոստիկանություն	70.8						70.8
HF.1.1.1.9	ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարություն	9.4						9.4
HF.1.1.1.	Պետական կառավարման կենտրոնական մարմինների մեխանիզմներ nec	160.1						160.1
HF.1.1.2	Պետական/ մարզային/ տեղական ինքնակառավարման մարմինների մեխանիզմներ	217.0						217.0
HF.2	Առողջապահության կամավոր վճարումների մեխանիզմներ		4,640.6	917.1	1,606.0			7,163.7

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HF Ֆինանսավորման սխեմաները	FA Ֆինանսավորման գործակալները						Ընդամենը
		FA.1	FA.2	FA.3	FA.4	FA.5	FA.6	
		Պետական կառավարման մարմիններ	Ապահովագրական ընկերություններ	Ընկերություններ (բացի ապահովագրական ընկերություններից) (HF.RI.1.2-ի մաս)	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ (NPISH)	Տնային տնտեսություններ	Մնացյալ աշխարհ	
HF.2.1	Առողջության կամավոր ապահովագրության մեխանիզմներ		4,640.6					4,640.6
HF.2.1. nec	Չճշտված առողջության կամավոր ապահովագրության մեխանիզմներ (այլ դասերում չդասակարգված)		4,640.6					4,640.6
HF.2.2	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպությունների ֆինանսավորման մեխանիզմներ				1,606.0			1,606.0
HF.2.2.1	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպությունների ֆինանսավորման մեխանիզմներ (բացի HF.2.2.2-ից)				1,513.2			1,513.2
HF.2.2.2	Ռեզիդենտ օտարերկրյա կառավարության զարգացման գործակալությունների մեխանիզմներ				92.9			92.9
HF.2.3	Ձեռնարկությունների ֆինանսավորման մեխանիզմներ			917.1				917.1
HF.2.3.1	Ձեռնարկությունների (բացի առողջապահական ծառայությունների մատակարարներից) ֆինանսավորման մեխանիզմներ			917.1				917.1
HF.3	Տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումներ (OOP)					405,371.86		405,371.86
HF.3.1	Ուղղակի վճարումներ (OOP), բացի համավճարից					403,141.26		403,141.26
HF.3.2	Երրորդ կողմի վճարողների հետ համավճար					2,230.6		2,230.6
HF.3.2.1	Կառավարության հետ համավճարի մեխանիզմներ և առողջության ապահովագրության պարտադիր վճարների մեխանիզմներ					2,230.6		2,230.6
HF.4	Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման				538.4		1,695.6	2,234.0

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HF Ֆինանսավորման սխեմաները	FA Ֆինանսավորման գործակալները						Ընդամենը
		FA.1	FA.2	FA.3	FA.4	FA.5	FA.6	
		Պետական կառավարման մարմիններ	Ապահովագրական ընկերություններ	Ընկերություններ (բացի ապահովագրական ընկերություններից) (HF.RI.1.2-ի մաս)	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ (NPISH)	Տնային տնտեսություններ	Մնացյալ աշխարհ	
	մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)							
HF.4.2	Կամավոր մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)				538.4		1,668.7	2,207.1
HF.4.2.2	Այլ մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)				538.4		1,668.7	2,207.1
HF.4.2.2.1	Մարդասիրական / միջազգային ՀԿ-ների մեխանիզմներ				538.4		1,377.5	1,916.0
HF.4.2.2.2	Զարգացման արտասահմանյան գործակալությունների մեխանիզմներ						178.6	178.6
HF.4.2.2.nec	Չճշտված այլ ոչ ռեզիդենտ կամավոր մեխանիզմներ (այլ դասերում չդասակարգված)						112.5	112.5
HF.4.nec	Չճշտված մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (այլ դասերում չդասակարգված)						26.9	26.9
Ընդամենը		76,701.10	4,640.60	917.10	2,144.40	405,338.56	1,695.60	491,470.62

4.3.4 FA Ֆինանսավորման գործակալներ և HF Ֆինանսավորման սխեմաներ հաշիվը, 2015թ. (միլիոն դրամ)

Ծածկագիր	HF Ֆինանսավորման սխեմաները	FA Ֆինանսավորման գործակալները						Ընդամենը
		FA.1	FA.2	FA.3	FA.4	FA.5	FA.6	
		Պետական կառավարման մարմիններ	Ապահովագրական ընկերություններ	Ընկերություններ (բացի ապահովագրական ընկերություններից) (HF.RI.1.2-ի մաս)	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ (NPISH)	Տնային տնտեսություններ	Մնացյալ աշխարհ	
HF.1	Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ	84,045.5						84,045.5
HF.1.1	Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ	84,045.5						84,045.5
HF.1.1.1	Պետական կառավարման կենտրոնական մարմինների մեխանիզմներ	81,213.3						81,213.3
HF.1.1.1.1	ՀՀ առողջապահության նախարարության մեխանիզմները	78,432.2						78,432.2
HF.1.1.1.3	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության մեխանիզմները	248.8						248.8
HF.1.1.1.6	ՀՀ արդարադատության նախարարության մեխանիզմները	2,007.4						2,007.4
HF.1.1.1.7	ՀՀ ազգային անվտանգության նախարարություն	21.2						21.2
HF.1.1.1.8	ՀՀ ոստիկանություն	69.2						69.2
HF.1.1.1.9	ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարություն	2.1						2.1
HF.1.1.1.	Պետական կառավարման կենտրոնական մարմինների մեխանիզմներ nec	95.4						95.4
HF.1.1.2	Պետական/ մարզային/ տեղական ինքնակառավարման մարմինների մեխանիզմներ	336.9						336.9
HF.2	Առողջապահության կամավոր վճարումների մեխանիզմներ		5,151.0	1,518.9		1,569.2		8,239.2

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HF Ֆինանսավորման սխեմաները	FA Ֆինանսավորման գործակալները						Ընդամենը
		FA.1	FA.2	FA.3	FA.4	FA.5	FA.6	
		Պետական կառավարման մարմիններ	Ապահովագրական ընկերություններ	Ընկերություններ (բացի ապահովագրական ընկերություններից) (HF.RI.1.2-ի մաս)	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ (NPISH)	Տնային տնտեսություններ	Մնացյալ աշխարհ	
HF.2.1	Առողջության կամավոր ապահովագրության մեխանիզմներ		5,151.0					5,151.0
HF.2.1.nec	Չճշտված առողջության կամավոր ապահովագրության մեխանիզմներ (այլ դասերում չդասակարգված)		5,151.0					5,151.0
HF.2.2	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպությունների ֆինանսավորման մեխանիզմներ				1,569.2			1,569.2
HF.2.2.0	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպությունների ֆինանսավորման մեխանիզմներ (բացի HF.2.2.2-ից)				1,528.2			1,528.2
HF.2.2.2	Ռեզիդենտ օտարերկրյա կառավարության զարգացման գործակալությունների մեխանիզմներ				41.0			41.0
HF.2.3	Ձեռնարկությունների ֆինանսավորման մեխանիզմներ			1,518.9				1,518.9
HF.2.3.1	Ձեռնարկությունների (բացի առողջապահական ծառայությունների մատակարարներից) ֆինանսավորման մեխանիզմներ			1,518.9				1,518.9
HF.3	Տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումներ (OOP)					416,553.9		416,553.9
HF.3.1	Ուղղակի վճարումներ (OOP), բացի համավճարից					414,323.3		414,323.3
HF.3.2	Երրորդ կողմի վճարողների հետ համավճար					2,230.6		2,230.6

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HF Ֆինանսավորման սխեմաները	FA Ֆինանսավորման գործակալները						Ընդամենը
		FA.1	FA.2	FA.3	FA.4	FA.5	FA.6	
		Պետական կառավարման մարմիններ	Ապահովագրական ընկերություններ	Ընկերություններ (բացի ապահովագրական ընկերություններից) (HF.RI.1.2-ի մաս)	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ (NPISH)	Տնային տնտեսություններ	Մնացյալ աշխարհ	
HF.3.2.1	Կառավարության հետ համավճարի մեխանիզմներ և առողջության ապահովագրության պարտադիր վճարների մեխանիզմներ					2,230.6		2,230.6
HF.4	Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)				916.3		541.1	1,457.3
HF.4.2	Կամավոր մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)				916.3		511.7	1,428.0
HF.4.2.2	Այլ մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)				916.3		511.7	1,428.0
HF.4.2.2.1	Մարդասիրական / միջազգային ՀԿ-ների մեխանիզմներ				916.3		203.5	1,119.8
HF.4.2.2.2	Զարգացման արտասահմանյան գործակալությունների մեխանիզմներ						134.2	134.2
HF.4.2.2.nec	Չճշտված այլ ոչ ռեզիդենտ կամավոր մեխանիզմներ (այլ դասերում չդասակարգված)						174.0	174.0
HF.4.nec	Չճշտված մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (այլ դասերում չդասակարգված)						29.3	29.3
Ընդամենը		84,045.5	5,151.0	1,518.9	2,485.5	416,553.9	541.1	510,295.9

4.3.5 HF Ֆինանսավորման սխեմաների և HP Առողջապահական ծառայության մատակարարների հաշիվը, 2014թ. (միլիոն դրամ)

Ծածկագիր	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ	HF Ֆինանսավորման սխեմաները				Ընդամենը
		HF.1	HF.2	HF.3	HF.4	
		Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ	Առողջապահության և կամավոր վճարումների մեխանիզմներ	Տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումներ (OOP)	Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)	
HP.1	Հիվանդանոցներ	39,762.27	4,575.18	105,712.45	1,171.92	151,221.82
HP.1.1	Բազմապրոֆիլ հիվանդանոցներ	27,521.25	2,060.66	53,257.75	24.01	82,863.67
HP.1.2	Հոգեբուժական հիվանդանոցներ	843.90		494.17	0.37	1,338.44
HP.1.3	Մասնագիտացված հիվանդանոցներ (բացի՝ հոգեբուժական հիվանդանոցներից)	11,363.30	2,514.52	51,960.53	1,147.54	66,985.89
HP.1.nec	Չճշտված հիվանդանոցներ (այլ դասերում չդասակարգված.)	33.83				33.83
HP.3	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	23,451.87	1,637.39	60,976.10	589.46	86,654.82
HP.3.1	Բժիշկների կաբինետներ	233.38	4.29		520.00	757.66
HP.3.1.1	Բազմապրոֆիլ բժիշկների կաբինետներ	233.38				233.38
HP.3.1.3	Մասնագետների կաբինետներ (բացի՝ հոգեբուժական կաբինետներից)		4.29		520.00	524.29
HP.3.2	Ատամնաբուժական կաբինետներ		1,062.31	44,120.17		45,182.47
HP.3.4	Ամբուլատոր բուժման կենտրոններ	23,218.49	570.80	16,855.93	69.46	40,714.68
HP.3.4.5	Ոչ մասնագիտացված ամբուլատոր բուժման կենտրոններ	23,218.49	570.80	16,855.93	56.98	40,702.20
HP.3.4.9	Բոլոր այլ ամբուլատոր կենտրոններ				12.48	12.48
HP.4	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	3,187.59	827.67	27,675.38		31,690.64
HP.4.1	Հիվանդի տեղափոխման և շտապ օգնության մատակարարներ	3,187.59		802.18		3,989.78
HP.4.2	Բժշկական և ախտորոշիչ լաբորատորիաներ		827.67	26,873.19		27,700.86

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ	HF Ֆինանսավորման սխեմաները				Ընդամենը
		HF.1	HF.2	HF.3	HF.4	
		Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ	Առողջապահության կամավոր վճարումների մեխանիզմներ	Տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումներ (OOP)	Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)	
HP.5	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	1,396.80	83.45	208,568.06		210,048.31
HP.5.1	Դեղատներ	1,300.00	83.45	208,568.06		209,951.51
HP.5.2	Վերավաճառողներ և երկարաժամկետ բժշկական ապրանքների և բժշկական սարքավորումների այլ մատակարարներ	96.80				96.80
HP.6	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	568.4	31.1		230.8	830.30
HP.7	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	8,219.6		37.20	45.1	8,301.90
HP.7.1	Առողջապահության պետական կառավարման գործակալություններ	7,208.6		37.20	28.4	7,274.20
HP.7.9	Այլ կառավարման գործակալություններ	1,011.0			16.7	1,027.70
HP.8	Մնացյալ տնտեսություն	139.83	8.90	2,391.33	8.32	2,548.39
HP.8.2	Բոլոր այլ ոլորտները՝ որպես առողջապահության երկրորդային մատակարարներ	114.53	8.90	2,391.33	8.32	2,548.39
HP.8.9	Այլ ոլորտներ, n.e.c	25.30				25.30
HP.9	Մնացյալ աշխարհ				188.4	188.40
Ընդամենը		76,726.32	7,163.72	405,346.57	2,234.01	491,470.62

4.3.6 HF Ֆինանսավորման սխեմաների և HP Առողջապահական ծառայության մատակարարների հաշիվը, 2015թ. (միլիոն դրամ)

Ծածկագիր	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ	HF Ֆինանսավորման սխեմաները				Ընդամենը
		HF.1 Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ	HF.2 Առողջապահության կամավոր վճարումների մեխանիզմներ	HF.3 Տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումներ	HF.4 Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)	
HP.1	Հիվանդանոցներ	44,951.6	5,313.1	108,261.5	960.9	159,487.1
HP.1.1	Բազմապրոֆիլ հիվանդանոցներ	32,368.4	2,621.0	54,532.3	82.7	89,604.5
HP.1.2	Հոգեբուժական հիվանդանոցներ	530.2		494.2		1,024.4
HP.1.3	Մասնագիտացված հիվանդանոցներ (բացի՝ հոգեբուժական հիվանդանոցներից)	12,022.8	2,692.1	53,235.1	878.2	68,828.1
HP.1.nec	Չճշտված հիվանդանոցներ (այլ դասերով չդասակարգված.)	30.1				30.1
HP.3	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	26,738.8	1,817.1	62,478.9	106.4	91,141.2
HP.3.1	Բժիշկների կաբինետներ	1,892.9	4.3			1,897.2
HP.3.1.1	Բազմապրոֆիլ բժիշկների կաբինետներ	1,892.9				1,892.9
HP.3.1.3	Մասնագետների կաբինետներ (բացի՝ հոգեբուժական կաբինետներից)		4.3			4.3
HP.3.2	Ատամնաբուժական կաբինետներ		1,275.0	45,207.0	-	46,482.0
HP.3.4	Ամբուլատոր բուժման կենտրոններ	24,845.9	537.8	17,271.9	106.4	42,762.0
HP.3.4.5	Ոչ մասնագիտացված ամբուլատոր բուժման կենտրոններ	24,845.9	537.8	17,271.9	106.4	42,762.0
HP.4	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	3,345.3	970.8	28,357.1		32,673.2
HP.4.1	Հիվանդի տեղափոխման և շտապ օգնության մատակարարներ	3,324.6		821.9		4,146.5
HP.4.2	Բժշկական և ախտորոշիչ լաբորատորիաներ		970.8	27,535.2		28,506.0
HP.4.9	Օժանդակ ծառայություններ այլ մատակարարներ	20.8				20.8

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ	HF Ֆինանսավորման սխեմաները				Ընդամենը
		HF.1 Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ	HF.2 Առողջապահության կամավոր վճարումների մեխանիզմներ	HF.3 Տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումներ	HF.4 Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)	
HP.5	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	1,398.8	138.2	213,705.7		215,242.8
HP.5.1	Դեղատներ	1,300.0	138.2	213,705.7		215,144.0
HP.5.2	Վերավաճառողներ և երկարաժամկետ բժշկական ապրանքների և բժշկական սարքավորումների այլ մատակարարներ	98.8				98.8
HP.6	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	347.7			187.3	535.0
HP.7	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	7,235.0		25.3	146.7	7,407.1
HP.7.1	Առողջապահության պետական կառավարման գործակալություններ	7,160.2		25.3	140.5	7,326.0
HP.7.9	Այլ կառավարման գործակալություններ	74.8			6.2	81.1
HP.8	Մնացյալ տնտեսություն	28.3		3,725.3	51.5	3,805.1
HP.8.2	Բոլոր այլ ոլորտները՝ որպես առողջապահության երկրորդային մատակարարներ	28.3		3,725.3	51.5	3,805.1
HP.9	Մնացյալ աշխարհ				4.5	4.5
Ընդամենը		84,045.5	8,239.2	416,553.9	1,457.3	510,295.9

4.3.7 HF Ֆինանսավորման սխեմաների և HC Առողջապահական ծառայության գործառույթների հաշիվը, 2014թ., (միլիոն դրամ)

Ծածկագիր	HC Առողջապահական ծառայության գործառույթները	HF Ֆինանսավորման սխեմաները				Ընդամենը
		HF.1	HF.2	HF.3	HF.4	
		Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ	Առողջապահության և կամավոր վճարումների մեխանիզմներ	Տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումներ (OOP)	Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)	
HC.1	Բժշկական օգնություն	65,687.0	6,177.8	164,882.03	99.6	236,846.48
HC.1.1	Ստացիոնար բուժօգնություն	37,361.7	4,223.5	102,980.45	28.0	144,593.74
HC.1.1.1	Ընդհանուր ստացիոնար բուժօգնություն	26,186.8	2,029.7	49,041.34	26.1	77,284.04
HC.1.1.2	Մասնագիտացված ստացիոնար բուժօգնություն	11,020.8	2,193.8	53,939.11	1.9	67,155.67
HC.1.1. nec	Չճշտված ստացիոնար բուժօգնություն (այլ դասերում չդասակարգված)	154.0				154.03
HC.1.2	Չճշտված ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն	1,301.7		662.37		1,964.03
HC.1.2.1	Ընդհանուր ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն	879.7		180.66		1,060.39
HC.1.2.2	Մասնագիտացված ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն	418.8		481.70		900.55
HC.1.2. nec	Ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն (Այլ դասերում չդասակարգված)	3.1				3.10
HC.1.3	Ամբուլատոր բուժօգնություն	23,844.5	1,954.3	60,437.03	71.5	86,307.42
HC.1.3.1	Ընդհանուր ամբուլատոր բուժօգնություն	15,513.4	545.2	11,364.17	59.1	27,481.82
HC.1.3.2	Ատամնաբուժական ամբուլատոր բուժօգնություն	851.7	1,087.9	49,072.86		51,012.48
HC.1.3.3	Մասնագիտացված ամբուլատոր բուժօգնություն	5,999.7	321.2		12.5	6,333.35
HC.1.3.nec	Չճշտված ամբուլատոր բուժօգնություն (Այլ դասերում չդասակարգված)	1,479.8				1,479.77
HC.1.4	Տնային պայմաններում իրականացվող բուժօգնություն	3,179.1		802.18		3,981.29
HC.2	Բժշկական օգնություն և վերականգնողական բուժօգնություն	466.6	4.3	5,025.34	520.0	6,016.26
HC.2.1	Ստացիոնար բուժօգնություն և ստացիոնար վերականգնողական բուժօգնություն	232.6		2,069.64		2,302.27

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Օճվածի	HC Առողջապահական ծառայության գործառույթները	HF Ֆինանսավորման սխեմաները				Ընդամենը
		HF.1 Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ	HF.2 Առողջապահության կամավոր վճարումների մեխանիզմներ	HF.3 Տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումներ (OOP)	HF.4 Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)	
HC.2.3	Ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն և ցերեկային ստացիոնարում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն	234.0	4.3	539.07	520.0	1,297.35
HC.2.4	Ամբուլատոր բուժօգնություն և ամբուլատոր պայմաններում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն			2,416.63		2,416.63
HC.1+HC.2	Տնային պայմաններում իրականացվող բուժօգնություն և տնային պայմաններում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն	66,153.6	6,182.2	169,907.37	619.6	242,862.74
HC.1.1+HC.2.1	Վերականգնողական բուժօգնություն	37,594.3	4,223.6	105,050.09	28.0	146,896.02
HC.1.2+HC.2.2	Ստացիոնար վերականգնողական բուժօգնություն	1,301.7		662.37		1,964.03
HC.1.3+HC.2.3	Ստացիոնար վերականգնողական բուժօգնություն	24,078.5	1,958.6	60,976.10	591.5	87,604.77
HC.1.4+HC.2.4	Տնային պայմաններում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն	3,179.1		3,218.82		6,397.92
HC.3	Երկարաժամկետ (առողջապահական) խնամք	6.61				6.61
HC.3.4	Տնային պայմաններում իրականացվող երկարաժամկետ (առողջապահական) խնամք	6.6				6.61
HC.4	Բուժօգնության օժանդակ ծառայություններ (ըստ գործառույթի չդասակարգված)	101.7	827.7	26,873.19		27,802.53
HC.4.1	Լաբորատոր ծառայություններ	9.8	293.0	12,281.05		12,583.86
HC.4.2	Ախտորոշիչ ծառայություններ		534.7	14,592.14		15,126.83
HC.4.3	Հիվանդների փոխադրում	8.5				8.49
HC.4.nec	Չճշտված բուժօգնության օժանդակ ծառայություններ (Այլ դասերում չդասակարգված)	83.3				83.35
HC.5	Բժշկական ապրանքներ (ըստ գործառույթի չդասակարգված)	2,336.8	83.5	208,568.06		210,988.27

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Օաճկագիր	HC Առողջապահական ծառայության գործառույթները	HF Ֆինանսավորման սխեմաները				Ընդամենը
		HF.1	HF.2	HF.3	HF.4	
		Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ	Առողջապահության կամավոր վճարումների մեխանիզմներ	Տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումներ (OOP)	Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)	
HC.5.1	Դեղորայք և այլ կարճատև օգտագործման բժշկական ապրանքներ	1,300.0	83.5	208,568.06		209,951.51
HC.5.1.1	Դեղատոմսով բաց թողնվող դեղորայք	1,300.0				1,300.00
HC.5.1.2	Առանց դեղատոմսի բաց թողնվող դեղորայք		83.5	208,568.06		208,651.51
HC.5.2	Թերապևտիկ հարմարանքներ և այլ բժշկական ապրանքներ	1,036.8				1,036.75
HC.5.2.2	Լսողական հարմարանքներ	85.9				85.91
HC.5.2.3	Այլ օրթոպեդիկ հարմարանքներ և պրոթեզներ (բացի՝ ակնոցներից և լսողական հարմարանքներից)	950.8				950.84
HC.6	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայություններ	5,085.2	70.4	0.00	1,569.3	6,724.89
HC.6.1	Տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր	160.2	65.6		110.1	335.93
HC.6.1.1	Կախվածություն առաջացնող նյութերի վերաբերյալ տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր	158.9			8.4	167.24
HC.6.1.1.1	Ծխախոտի վերաբերյալ տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր	75.3				75.32
HC.6.1.1.3	Դեղերի վերաբերյալ տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր				0.1	0.06
HC.6.1.1.nec	Այլ և չճշտված կախվածություն առաջացնող նյութերի վերաբերյալ տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր (այլ դասերում չդասակարգված)	83.5			8.3	91.86
HC.6.1.2	Մննդի վերաբերյալ տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր				44.1	44.09
HC.6.1.nec	Այլ տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր (այլ դասերում չդասակարգված)	1.3	65.6		57.7	124.60
HC.6.2	Իմունիզացիայի ծրագրեր	15.8				15.79

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Օաճկագիր	HC Առողջապահական ծառայության գործառույթները	HF Ֆինանսավորման սխեմաները				Ընդամենը
		HF.1 Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ	HF.2 Առողջապահության կամավոր վճարումների մեխանիզմներ	HF.3 Տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումներ (OOP)	HF.4 Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)	
HC.6.3	Հիվանդության վաղ հայտնաբերման ծրագրեր	316.0				316.01
HC.6.5	Համաճարակային հսկողության և ռիսկերի ու հիվանդությունների վերահսկման ծրագրեր	4,593.2	4.8		318.0	4,915.94
HC.6.5.1	Պլանավորում և կառավարում	547.9			133.8	681.62
HC.6.5.2	Մոնիտորինգ և գնահատում	6.3	4.8		184.2	195.31
HC.6.5.4	Միջամտություններ	94.1				94.08
HC.6.5.4.nec	Այլ և չճշտված միջամտություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	94.1				94.08
HC.6.5.nec	Չճշտված համաճարակային հսկողության և ռիսկերի ու հիվանդությունների վերահսկման ծրագրեր (այլ դասերում չդասակարգված)	3,944.9				3,944.94
HC.6.nec	Չճշտված կանխարգելիչ առողջապահական ծառայություններ (այլ դասերում չդասակարգված)				1,141.2	1,141.21
HC.7	Առողջապահության համակարգի ֆինանսավորման կառավարում	3,017.2		23.25	45.1	3,085.58
HC.7.1	Առողջապահության համակարգի կառավարում	2,806.1			18.2	2,824.31
HC.7.1.1	Պլանավորում և կառավարում	2,602.4			2.2	2,604.60
HC.7.1.2	Մոնիտորինգ և գնահատում	35.0			16.0	51.03
HC.7.1.nec	Այլ առողջապահության համակարգի կառավարում (այլ դասերում չդասակարգված)	168.7				168.68
HC.7.nec	Չճշտված առողջապահության համակարգի ֆինանսավորման կառավարում (այլ դասերում չդասակարգված)	211.1		23.25	26.9	261.27
Ընդամենը		76,701.10	7,163.70	405,371.87	2,234.00	491,470.62

4.3.8 HF Ֆինանսավորման սխեմաների և HC Առողջապահական ծառայության գործառույթների հաշիվը, 2015թ., (միլիոն դրամ)

Ծածկագիր	HC Առողջապահական ծառայության գործառույթները	HF Ֆինանսավորման սխեմաները				Ընդամենը
		HF.1	HF.2	HF.3	HF.4	
		Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ	Առողջապահության կամավոր վճարումների մեխանիզմներ	Տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումներ	Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)	
HC.1	Բժշկական օգնություն	74,379.8	6,940.9	168,889.4	941.1	251,151.2
HC.1.1	Ստացիոնար բուժօգնություն	41,295.4	4,985.5	105,478.5	902.8	152,662.2
HC.1.1.1	Ընդհանուր ստացիոնար բուժօգնություն	28,820.0	2,588.7	50,216.5	34.8	81,659.9
HC.1.1.2	Մասնագիտացված ստացիոնար բուժօգնություն	12,276.9	2,396.9	55,262.1	868.0	70,803.8
HC.1.1.ne c	Չճշտված ստացիոնար բուժօգնություն (այլ դասերում չդասակարգված)	198.5				198.5
HC.1.2	Ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն	1,023.5		662.4		1,685.8
HC.1.2.1	Ընդհանուր ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն	638.7		180.7		819.3
HC.1.2.2	Մասնագիտացված ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն	384.8		481.7		866.5
HC.1.3	Ամբուլատոր բուժօգնություն	28,737.5	1,955.3	61,926.6	38.3	92,657.7
HC.1.3.1	Ընդհանուր ամբուլատոր բուժօգնություն	19,411.5	495.4	11,644.9	38.3	31,590.1
HC.1.3.2	Ատամնաբուժական ամբուլատոր բուժօգնություն	889.2	1,317.4	50,281.7		52,488.2
HC.1.3.3	Մասնագիտացված ամբուլատոր բուժօգնություն	6,957.1	142.6			7,099.7
HC.1.3.ne c	Չճշտված ամբուլատոր բուժօգնություն (այլ դասերում չդասակարգված)	1,479.8				1,479.8
HC.1.4	Տնային պայմաններում իրականացվող բուժօգնություն	3,323.5		821.9		4,145.4
HC.2	Վերականգնողական բուժօգնություն	662.3	4.3	6,398.2		7,064.8
HC.2.1	Ստացիոնար վերականգնողական բուժօգնություն	323.0		2,120.6		2,443.6
HC.2.2	Ցերեկային ստացիոնար վերականգնողական բուժօգնություն	89.5				89.5
HC.2.3	Ստացիոնար վերականգնողական բուժօգնություն	249.9	4.3	552.3		806.5

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HC Առողջապահական ծառայության գործառույթները	HF Ֆինանսավորման սխեմաները				Ընդամենը
		HF.1	HF.2	HF.3	HF.4	
		Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ	Առողջապահության կամավոր վճարումների մեխանիզմներ	Տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումներ	Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)	
HC.2.4	Տնային պայմաններում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն			3,725.3		3,725.3
HC.1+HC.2	Բժշկական օգնություն և վերականգնողական բուժօգնություն	75,042.1	6,945.2	175,287.7	941.1	258,216.1
HC.1.1+HC.2.1	Ստացիոնար բուժօգնություն և ստացիոնար վերականգնողական բուժօգնություն	41,618.4	4,985.5	107,599.2	902.8	155,105.8
HC.1.2+HC.2.2	Ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն և ցերեկային ստացիոնարում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն	1,112.9		662.4		1,775.3
HC.1.3+HC.2.3	Ամբուլատոր բուժօգնություն և ամբուլատոր պայմաններում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն	28,987.4	1,959.6	62,478.9	38.3	93,464.2
HC.1.4+HC.2.4	Տնային պայմաններում իրականացվող բուժօգնություն և տնային պայմաններում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն	3,323.5		4,547.2		7,870.7
HC.4	Բուժօգնության օժանդակ ծառայություններ (ըստ գործառույթի չդասակարգված)	37.2	970.8	27,535.2		28,543.2
HC.4.1	Լաբորատոր ծառայություններ	15.4	349.6	12,583.6		12,948.6
HC.4.2	Ախտորոշիչ ծառայություններ		621.2	14,951.6		15,572.8
HC.4.3	Հիվանդների փոխադրում	1.1				1.1
HC.4.nec	Չճշտված բուժօգնության օժանդակ ծառայություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	20.8				20.8
HC.5	Բժշկական ապրանքներ (ըստ գործառույթի չդասակարգված)	1,398.8	215.9	213,705.7	1.4	215,321.8
HC.5.1	Դեղորայք և այլ կարճատև օգտագործման բժշկական ապրանքներ	1,300.0	174.7	213,705.7		215,180.4
HC.5.1.1	Դեղատոմսով բաց թողնվող դեղորայք	1,300.0	36.5			1,336.5
HC.5.1.2	Առանց դեղատոմսի բաց թողնվող դեղորայք		138.2	213,705.7		213,844.0
HC.5.2	Թերապևտիկ հարմարանքներ և այլ	98.8	41.2			140.1

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HC Առողջապահական ծառայության գործառույթները	HF Ֆինանսավորման սխեմաները				Ընդամենը
		HF.1	HF.2	HF.3	HF.4	
		Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ	Առողջապահության կամավոր վճարումների մեխանիզմներ	Տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումներ	Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)	
	բժշկական ապրանքներ					
HC.5.2.1	Ակնոցներ և տեսողական այլ ապրանքներ		41.2			41.2
HC.5.2.3	Այլ օրթոպեդիկ հարմարանքներ և պրոթեզներ (բացի՝ ակնոցներից և լսողական հարմարանքներից)	98.8				98.8
HC.5.nec	Չճշտված բժշկական ապրանքներ (այլ դասերում չդասակարգված)				1.4	1.4
HC.6	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայություններ	4,802.1	107.3		478.8	5,388.2
HC.6.1	Տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր	140.7	37.6		259.1	437.5
HC.6.1.1	Կախվածություն առաջացնող նյութերի վերաբերյալ տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր	137.8			4.7	142.5
HC.6.1.1.nec	Այլ և չճշտված կախվածություն առաջացնող նյութերի վերաբերյալ տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր (այլ դասերում չդասակարգված)	137.8			4.7	142.5
HC.6.1.2	Սննդի տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր				49.8	49.8
HC.6.1.nec	Այլ և չճշտված տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր (այլ դասերում չդասակարգված)	2.9	37.6		204.6	245.2
HC.6.2	Իմունիզացիայի ծրագրեր	27.5				27.5
HC.6.3	Հիվանդության վաղ հայտնաբերման ծրագրեր	74.8			42.0	116.9
HC.6.4	Առողջության վիճակի վերահսկման ծրագրեր				12.0	12.0
HC.6.5	Համաճարակային հսկողության և ռիսկերի ու հիվանդությունների վերահսկման ծրագրեր	4,559.0	69.6		139.9	4,768.6
HC.6.5.1	Համաճարակային հսկողության և ռիսկերի ու հիվանդությունների վերահսկման ծրագրեր	369.4			21.9	391.3

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HC Առողջապահական ծառայության գործառույթները	HF Ֆինանսավորման սխեմաները				Ընդամենը
		HF.1	HF.2	HF.3	HF.4	
		Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ	Առողջապահության կամավոր վճարումների մեխանիզմներ	Տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումներ	Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)	
HC.6.5.2	Համաճարակային հսկողության և ռիսկերի ու հիվանդությունների վերահսկման ծրագրեր		69.6		16.3	86.0
HC.6.5.4	Միջամտություններ	62.1				62.1
HC.6.5.4.nec	Այլ և չճշտված միջամտություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	62.1				62.1
HC.6.5.nec	Չճշտված համաճարակային հսկողության և ռիսկերի ու հիվանդությունների վերահսկման ծրագրեր (այլ դասերում չդասակարգված)	4,127.6			101.6	4,229.2
HC.6.nec	Չճշտված կանխարգելիչ առողջապահական ծառայություններ (այլ դասերում չդասակարգված)				25.8	25.8
HC.7	Առողջապահության համակարգի ֆինանսավորման կառավարում	2,765.2		25.3	36.0	2,826.5
HC.7.1	Առողջապահության համակարգի կառավարում	2,535.1			6.7	2,541.8
HC.7.1.1	Պլանավորում և կառավարում	2,069.5			2.3	2,071.8
HC.7.1.2	Մոնիտորինգ և գնահատում				4.4	4.4
HC.7.1.nec	Այլ առողջապահության համակարգի կառավարում (այլ դասերում չդասակարգված)	465.6				465.6
HC.7.nec	Չճշտված առողջապահության համակարգի ֆինանսավորման կառավարում (այլ դասերում չդասակարգված)	230.1		25.3	29.3	284.8
Ընդամենը		84,045.5	8,239.2	416,553.9	1,457.3	510,295.9

4.3.9 HP Առողջապահական ծառայության մատակարարների և HC Առողջապահական ծառայության գործառույթների հաշիվը, 2014թ. (միլիոն դրամ)

	HC Առողջապահական ծառայության գործառույթները	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ								Ընդամենը
		HP.1	HP.3	HP.4	HP.5	HP.6	HP.7	HP.8	HP.9	
		Հիվանդանոցներ	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	Մնացյալ տնտեսություն	Մնացյալ աշխարհ	
HC.1	Բժշկական օգնություն	147,479.00	85,357.46	3,981.29				24.57	4.16	236,846.48
HC.1.1	Ստացիոնար բուժօգնություն	144,591.66							2.08	144,593.74
HC.1.1.1	Ընդհանուր ստացիոնար բուժօգնություն	77,281.96							2.08	77,284.04
HC.1.1.2	Մասնագիտացված ստացիոնար բուժօգնություն	67,155.67								67,155.67
HC.1.1.nec	Ստացիոնար բուժօգնություն (Այլ դասերում չդասակարգված)	154.03								154.03
HC.1.2	Ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն	1,964.03								1,964.03
HC.1.2.1	Ընդհանուր ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն	1,060.39								1,060.39
HC.1.2.2	Մասնագիտացված ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն	900.55								900.55
HC.1.2.nec	Ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն (Այլ դասերում չդասակարգված)	3.10								3.10
HC.1.3	Ամբուլատոր բուժօգնություն	923.30	85,357.46					24.57	2.08	86,307.42
HC.1.3.1	Ընդհանուր ամբուլատոր բուժօգնություն	599.02	26,864.85					15.87	2.08	27,481.82

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

	HC Առողջապահական ծառայության գործառնությունները	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ								Հնդամներ
		HP.1	HP.3	HP.4	HP.5	HP.6	HP.7	HP.8	HP.9	
		Հիվանդանոցներ	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	Մնացյալ տնտեսություն	Մնացյալ աշխարհ	
HC.1.3.2	Ատամաբուժական ամբուլատոր բուժօգնություն	3.07	51,006.33					3.07		51,012.48
HC.1.3.3	Մասնագիտացված ամբուլատոր բուժօգնություն	321.21	6,006.51					5.63		6,333.35
HC.1.3.nec	Ամբուլատոր բուժօգնություն (Այլ դասերում չդասակարգված)		1,479.77							1,479.77
HC.1.4	Տնային պայմաններում իրականացվող բուժօգնություն			3,981.29						3,981.29
HC.2	Բժշկական օգնություն և վերականգնողական բուժօգնություն	2,302.27	1,297.35					2,416.63		6,016.26
HC.2.1	Ստացիոնար բուժօգնություն և ստացիոնար վերականգնողական բուժօգնություն	2,302.27								2,302.27
HC.2.3	Ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն և ցերեկային ստացիոնարում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն		1,297.35							1,297.35
HC.2.4	Ամբուլատոր բուժօգնություն և ամբուլատոր պայմաններում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն							2,416.63		2,416.63
HC.1+HC.2	Տնային պայմաններում իրականացվող բուժօգնու-	149,781.27	86,654.82	3,981.29				2,441.21	4.16	242,862.74

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

	HC Առողջապահական ծառայության գործառնությունները	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ								Ընդամենը	
		HP.1	HP.3	HP.4	HP.5	HP.6	HP.7	HP.8	HP.9		
		Հիվանդանոցներ	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	Մնացյալ տնտեսություն	Մնացյալ աշխարհ		
	թյուն և տնային պայմաններում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն										
HC.1.1+H C.2.1	Վերականգնողական բուժօգնություն	146,893.94								2.08	146,896.02
HC.1.2+H C.2.2	Ստացիոնար վերականգնողական բուժօգնություն	1,964.03									1,964.03
HC.1.3+H C.2.3	Ստացիոնար վերականգնողական բուժօգնություն	923.30	86,654.82					24.57	2.08		87,604.77
HC.1.4+H C.2.4	Տնային պայմաններում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն			3,981.29				2,416.63			6,397.92
HC.3	Երկարաժամկետ (առողջապահական) խնամք							6.61			6.61
HC.3.4	Տնային պայմաններում իրականացվող երկարաժամկետ (առողջապահական) խնամք							6.61			6.61
HC.4	Բուժօգնության օժանդակ ծառայություններ (ըստ գործառնության չդասակարգված)			27,709.35		9.84		83.35			27,802.53
HC.4.1	Լաբորատոր ծառայություններ			12,574.03		9.84					12,583.86
HC.4.2	Ախտորոշիչ ծառայություններ			15,126.83							15,126.83

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

	HC Առողջապահական ծառայության գործառնությունները	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ								Հնդամներ
		HP.1	HP.3	HP.4	HP.5	HP.6	HP.7	HP.8	HP.9	
		Հիվանդանոցներ	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	Մնացյալ տնտեսություն	Մնացյալ աշխարհ	
HC.4.3	Հիվանդանոցների փոխադրում			8.49						8.49
HC.4.nec	Բուժօգնության օժանդակ ծառայություններ (այլ դասերում չդասակարգված)							83.35		83.35
HC.5	Բժշկական ապրանքներ (ըստ գործառնության չդասակարգված)				210,048.31			939.95		210,988.27
HC.5.1	Դեղորայք և այլ կարճատև օգտագործման բժշկական ապրանքներ				209,951.51					209,951.51
HC.5.1.1	Դեղատոմսով բաց թողնվող դեղորայք				1,300.00					1,300.00
HC.5.1.2	Առանց դեղատոմսի բաց թողնվող դեղորայք				208,651.51					208,651.51
HC.5.2	Թերապևտիկ հարմարանքներ և այլ բժշկական ապրանքներ				96.80			939.95		1,036.75
HC.5.2.2	Լսողական հարմարանքներ							85.91		85.91
HC.5.2.3	Այլ օրթոպեդիկ հարմարանքներ և պրոթեզներ (բացի ակնոցներից և լսողական հարմարանքներից)				96.80			854.04		950.84
HC.6	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայություններ	1,440.55					820.49	4,262.38	17.22	184.24
HC.6.1	Տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական	25.59					291.78	1.34	17.22	335.93

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

	HC Առողջապահական ծառայության գործառույթները	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ								Ընդամենը
		HP.1	HP.3	HP.4	HP.5	HP.6	HP.7	HP.8	HP.9	
		Հիվանդանոցներ	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	Մնացյալ տնտեսություն	Մնացյալ աշխարհ	
	ծրագրեր									
HC.6.1.1	Կախվածություն առաջացնող նյութերի վերաբերյալ տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր					158.92		8.32		167.24
HC.6.1.1.1	Ծխախոտի վերաբերյալ տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր					75.32				75.32
HC.6.1.1.3	Դեղերի վերաբերյալ տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր					0.06				0.06
HC.6.1.1.nec	Այլ և չճշտված կախվածություն առաջացնող նյութերի վերաբերյալ տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր (այլ դասերում չդասակարգված)					83.54		8.32		91.86
HC.6.1.2	Մննդի վերաբերյալ տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր					44.09				44.09

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

	HC Առողջապահական ծառայության գործառնությունները	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ								Ընդամենը
		HP.1	HP.3	HP.4	HP.5	HP.6	HP.7	HP.8	HP.9	
		Հիվանդանոցներ	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	Վերականգնողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	Մնացյալ տնտեսություն	Մնացյալ աշխարհ	
HC.6.1.n ec	Այլ տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր (այլ դասերում չդասակարգված)	25.59				88.78	1.34	8.90		124.60
HC.6.2	Բնունիքացիայի ծրագրեր					15.79				15.79
HC.6.3	Հիվանդության վաղ հայտնաբերման ծրագրեր					245.00	71.01			316.01
HC.6.5	Համաճարակային հսկողության և ռիսկերի ու հիվանդությունների վերահսկման ծրագրեր	273.75				267.91	4,190.04		184.24	4,915.94
HC.6.5.1	Պլանավորում և կառավարում	268.98				173.83	238.80			681.62
HC.6.5.2	Մոնիտորինգ և գնահատում	4.77					6.30		184.24	195.31
HC.6.5.4	Միջամտություններ					94.08				94.08
HC.6.5.4. nec	Այլ և չճշտված միջամտություններ (այլ դասերում չդասակարգված)					94.08				94.08
HC.6.5.n ec	Չճշտված համաճարակային հսկողության և ռիսկերի ու հիվանդությունների վերահսկման ծրագրեր (այլ դասերում չդասակարգված)						3,944.94			3,944.94

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

	HC Առողջապահական ծառայության գործառույթները	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ								Ընդամենը
		HP.1	HP.3	HP.4	HP.5	HP.6	HP.7	HP.8	HP.9	
		Հիվանդանոցներ	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	Մնացյալ տնտեսություն	Մնացյալ աշխարհ	
HC.6.nec	Չճշտված կանխարգելիչ առողջապահական ծառայություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	1,141.21								1,141.21
HC.7	Առողջապահության համակարգի ֆինանսավորման կառավարում						3,085.58			3,085.58
HC.7.1	Առողջապահության համակարգի կառավարում						2,824.31			2,824.31
HC.7.1.1	Պլանավորում և կառավարում						2,604.60			2,604.60
HC.7.1.2	Մոնիտորինգ և գնահատում						51.03			51.03
HC.7.1.nec	Այլ առողջապահության համակարգի կառավարում (այլ դասերում չդասակարգված)						168.68			168.68
HC.7.nec	Չճշտված առողջապահության համակարգի ֆինանսավորման կառավարում (այլ դասերում չդասակարգված)						261.27			261.27
Ընդամենը		151,221.82	86,654.82	31,690.64	210,048.31	830.32	8,287.92	2,548.39	188.40	491,470.62

4.3.10 HP Առողջապահական ծառայության մատակարարների և HC Առողջապահական ծառայության գործառույթների հաշիվը, 2015թ. (միլիոն դրամ)

Ծածկագիր	HC Առողջապահական ծառայության գործառույթները	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ								Ընդամենը
		HP.1	HP.3	HP.4	HP.5	HP.6	HP.7	HP.8	HP.9	
		Հիվանդանոցներ	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	Մնացյալ տնտեսություն	Մնացյալ աշխարհ	
HC.1	Բժշկական օգնություն	156,710.9	90,266.6	4,145.4				28.3		251,151.2
HC.1.1	Ստացիոնար բուժօգնություն	152,662.2								152,662.2
HC.1.1.1	Ընդհանուր ստացիոնար բուժօգնություն	81,659.9								81,659.9
HC.1.1.2	Մասնագիտացված ստացիոնար բուժօգնություն	70,803.8								70,803.8
HC.1.1.1.1	Չճշտված ստացիոնար բուժօգնություն (Այլ դասերում չդասակարգված)	198.5								198.5
HC.1.2	Ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն	1,685.8								1,685.8
HC.1.2.1	Ընդհանուր ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն	819.3								819.3
HC.1.2.2	Մասնագիտացված ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն	866.5								866.5
HC.1.3	Ամբուլատոր բուժօգնություն	2,362.9	90,266.6					28.3		92,657.7
HC.1.3.1	Ընդհանուր ամբուլատոր բուժօգնություն	2,216.8	29,355.1					18.3		31,590.1
HC.1.3.2	Ատամնաբուժական ամբուլատոր բուժօգնություն	3.5	52,481.2					3.5		52,488.2

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HC Առողջապահական ծառայության գործառնությունները	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ								
		HP.1	HP.3	HP.4	HP.5	HP.6	HP.7	HP.8	HP.9	Ընդամենը
		Հիվանդանոցներ	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	Մնացյալ տնտեսություն	Մնացյալ աշխարհ	
HC.1.3.3	Մասնագիտացված ամբուլատոր բուժօգնություն	142.6	6,950.6					6.5		7,099.7
HC.1.3.ne c	Չճշտված ամբուլատոր բուժօգնություն (Այլ դասերում չդասակարգված)		1,479.8							1,479.8
HC.1.4	Տնային պայմաններում իրականացվող բուժօգնություն			4,145.4						4,145.4
HC.2	Վերականգնողական բուժօգնություն	2,533.1	806.5					3,725.3		7,064.8
HC.2.1	Ստացիոնար վերականգնողական բուժօգնություն	2,443.6								2,443.6
HC.2.2	Ցերեկային ստացիոնար վերականգնողական բուժօգնություն	89.5								89.5
HC.2.3	Ստացիոնար վերականգնողական բուժօգնություն		806.5							806.5
HC.2.4	Տնային պայմաններում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն							3,725.3		3,725.3
HC.1+HC.2	Բժշկական օգնություն և վերականգնողական բուժօգնություն	159,244.0	91,073.1	4,145.4				3,753.5		258,216.1

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HC Առողջապահական ծառայության գործառնությունները	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ								Ընդամենը
		HP.1	HP.3	HP.4	HP.5	HP.6	HP.7	HP.8	HP.9	
		Հիվանդանոցներ	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	Մնացյալ տնտեսություն	Մնացյալ աշխարհ	
HC.1.1+H C.2.1	Ստացիոնար բուժօգնություն և ստացիոնար վերականգնողական բուժօգնություն	155,105.8								155,105.8
HC.1.2+H C.2.2	Ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն և ցերեկային ստացիոնարում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն	1,775.3								1,775.3
HC.1.3+H C.2.3	Ամբուլատոր բուժօգնություն և ամբուլատոր պայմաններում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն	2,362.9	91,073.1					28.3		93,464.2
HC.1.4+H C.2.4	Տնային պայմաններում իրականացվող բուժօգնություն և տնային պայմաններում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն			4,145.4				3,725.3		7,870.7
HC.4	Բուժօգնության օժանդակ ծառայություններ (ըստ գործառնությի չդասակարգված)			28,527.8		15.4				28,543.2
HC.4.1	Լաբորատոր ծառայություններ			12,933.2		15.4				12,948.6
HC.4.2	Ախտորոշիչ ծառայություններ			15,572.8						15,572.8

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HC Առողջապահական ծառայության գործառնությունները	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ								Ընդամենը
		HP.1	HP.3	HP.4	HP.5	HP.6	HP.7	HP.8	HP.9	
		Հիվանդանոցներ	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	Մնացյալ տնտեսություն	Մնացյալ աշխարհ	
HC.4.3	Հիվանդների փոխադրում			1.1						1.1
HC.4.nec	Չճշտված բուժօգնության օժանդակ ծառայություններ (Այլ դասերում չդասակարգված)			20.8						20.8
HC.5	Բժշկական ապրանքներ (ըստ գործառնության չդասակարգված)	77.7			215,242.8			1.4		215,321.8
HC.5.1	Դեղորայք և այլ կարճատև օգտագործման բժշկական ապրանքներ	36.5			215,144.0					215,180.4
HC.5.1.1	Դեղատոմսով բաց թողնվող դեղորայք	36.5			1,300.0					1,336.5
HC.5.1.2	Առանց դեղատոմսի բաց թողնվող դեղորայք				213,844.0					213,844.0
HC.5.2	Թերապևտիկ հարմարանքներ և այլ բժշկական ապրանքներ	41.2			98.8					140.1
HC.5.2.1	Ակնոցներ և տեսողական այլ ապրանքներ	41.2								41.2
HC.5.2.3	Այլ օրթոպեդիկ հարմարանքներ և պրոթեզներ (բացի՝ ակնոցներից և լսողական հարմարանքներից)				98.8					98.8
HC.5.nec	Չճշտված բժշկական ապրանքներ (այլ դասերում չդասակարգված)							1.4		1.4
HC.6	Կանխարգելիչ	165.4	68.1			519.6	4,580.5	50.1	4.5	5,388.2

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HC Առողջապահական ծառայության գործառույթները	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ								Ընդամենը
		HP.1	HP.3	HP.4	HP.5	HP.6	HP.7	HP.8	HP.9	
		Հիվանդանոցներ	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	Մնացյալ տնտեսություն	Մնացյալ աշխարհ	
	առողջապահական ծառայություններ									
HC.6.1	Տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր	44.5	48.9			186.7	107.4	50.1		437.5
HC.6.1.1	Կախվածություն առաջացնող նյութերի վերաբերյալ տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր					142.5				142.5
HC.6.1.1.nec	Այլ և չճշտված կախվածություն առաջացնող նյութերի վերաբերյալ տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր (այլ դասերում չդասակարգված)					142.5				142.5
HC.6.1.2	Մննդի վերաբերյալ տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր		48.9			0.9				49.8
HC.6.1.nec	Այլ և չճշտված տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր (այլ դասերում չդասակարգված)	44.5				43.2	107.4	50.1		245.2
HC.6.2	Իմունիզացիայի ծրագրեր					27.5				27.5

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HC Առողջապահական ծառայության գործառույթները	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ								Ընդամենը
		HP.1	HP.3	HP.4	HP.5	HP.6	HP.7	HP.8	HP.9	
		Հիվանդանոցներ	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	Մնացյալ տնտեսություն	Մնացյալ աշխարհ	
HC.6.3	Հիվանդության վաղ հայտնաբերման ծրագրեր	21.6	19.2			1.3	74.8			116.9
HC.6.4	Առողջության վիճակի վերահսկման ծրագրեր	12.0								12.0
HC.6.5	Համաճարակային հսկողության և ռիսկերի ու հիվանդությունների վերահսկման ծրագրեր	73.0				297.3	4,398.3			4,768.6
HC.6.5.1	Համաճարակային հսկողության և ռիսկերի ու հիվանդությունների վերահսկման ծրագրեր	2.4				53.9	335.0			391.3
HC.6.5.2	Համաճարակային հսկողության և ռիսկերի ու հիվանդությունների վերահսկման ծրագրեր	69.6				16.3				86.0
HC.6.5.4	Միջամտություններ					62.1				62.1
HC.6.5.4.nec	Այլ տեղերում չնշված միջամտություններ					62.1				62.1
HC.6.5.nec	Չճշտված համաճարակային հսկողության և ռիսկերի ու հիվանդությունների վերահսկման ծրագրեր (այլ դասերում չդասակարգված)	1.0				165.0	4,063.3			4,229.2
HC.6.nec	Չճշտված կանխարգելիչ առողջապահական ծառայություններ (այլ դասերում)	14.4				6.9			4.5	25.8

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HC Առողջապահական ծառայության գործառույթները	HP Առողջապահական ծառայության մատակարարներ								Ընդամենը
		HP.1	HP.3	HP.4	HP.5	HP.6	HP.7	HP.8	HP.9	
		Հիվանդանոցներ	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	Մնացյալ տնտեսություն	Մնացյալ աշխարհ	
	չդասակարգված)									
HC.7	Առողջապահության համակարգի ֆինանսավորման կառավարում						2,826.5			2,826.5
HC.7.1	Առողջապահության համակարգի կառավարում						2,541.8			2,541.8
HC.7.1.1	Պլանավորում և կառավարում						2,071.8			2,071.8
HC.7.1.2	Մոնիտորինգ և գնահատում						4.4			4.4
HC.7.1.nec	Այլ առողջապահության համակարգի կառավարում (այլ դասերում չդասակարգված)						465.6			465.6
HC.7.nec	Չճշտված առողջապահության համակարգի ֆինանսավորման ռավարում (այլ դասերում չդասակարգված)						284.8			284.8
Ընդամենը		159,487.1	91,141.2	32,673.2	215,242.8	535.0	7,407.1	3,805.0	4.5	510,295.9

4.3.11 FA Ֆինանսավորման գործակալներ և DIS Հիվանդություններ հաշիվը, 2014թ. (միլիոն դրամ)

Ծածկագիր	DIS Հիվանդությունների դասակարգում/այսմաններ	FA Ֆինանսավորման գործակալները						Ընդամենը
		FA.1	FA.2	FA.3	FA.4	FA.5	FA.6	
		Պետական կառավարման մարմիններ	Ապահովագրական ընկերություններ	Ընկերություններ (բացի ապահովագրական ընկերություններից) (HF.RI.1.2-ի մաս)	Տնային տնտեսություններին ապաստարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ (NPISH)	Տնային տնտեսություններ	Մնացյալ աշխարհ	
DIS.1	Վարակային և մանրէային հիվանդություններ	13,520.10	12.10	10.37	324.44	8,711.73	1,491.63	24,070.37
DIS.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և այլ սեռական ճանապարհով փոխանցվող հիվանդություններ	1,673.80		1.40	31.07	1,334.83	1,454.53	4,495.64
DIS.1.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և ուղղեկցվող վարակներ	763.40		0.09	31.07	38.64	1,454.53	2,287.73
DIS.1.1.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ	661.40		0.09	31.07	38.64	1,454.53	2,185.73
DIS.1.1.1.2	ՏԲ/ՄԻԱՎ	0.40						0.40
DIS.1.1.1.3	ՄԻԱՎ-ով հարուցված այլ ուղղեկցող հիվանդություններ	12.50						12.50
DIS.1.1.1.nec	Չճշտված ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և ուղղեկցվող հիվանդություններ (Այլ դասերում չդասակարգված)	89.00						89.00
DIS.1.1.2	Սեռական ճանապարհով փոխանցվող այլ հիվանդություններ բացի ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ-ից	910.20		1.31		1,296.19		2,207.71
DIS.1.1.nec	Չճշտված ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և սեռական ճանապարհով փոխանցվող այլ հիվանդություններ	0.30						0.30
DIS.1.2	Տուբերկուլյոզ (ՏԲ)	1,598.80		0.38	293.37	369.69	15.76	2,278.00
DIS.1.2.1	Թոքերի տուբերկուլյոզ	235.10		0.13		123.23		358.46
DIS.1.2.1.1	Դեղորայքագրային տուբերկուլյոզ	13.10						13.10
DIS.1.2.1.nec	Չճշտված թոքերի տուբերկուլյոզ (այլ դասերում չդասակարգված)	222.00		0.13		123.23		345.36
DIS.1.2.2	Արտաթոքային տուբերկուլյոզ	463.70		0.06		62.80		526.56
DIS.1.2.nec	Չճշտված տուբերկուլյոզ (այլ դասերում չդասակարգված)	900.00		0.19	293.37	183.66	15.76	1,392.98
DIS.1.3	Մալարիա	0.10						0.10

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	DIS Հիվանդությունների դասակարգում/պայմաններ	FA Ֆինանսավորման գործակալները						Ընդամենը	
		FA.1	FA.2	FA.3	FA.4	FA.5	FA.6		
		Պետական կառավարման մարմիններ	Ապահովագրական ընկերություններ	Ընկերություններ (բացի ապահովագրական ընկերություններից) (HF.RI.1.2-ի մաս)	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ (NPISH)	Տնային տնտեսություններ	Մնացյալ աշխարհ		
DIS.1.4	Շնչառական վարակներ	3,505.80				0.42	0.13	3,506.34	
DIS.1.5	Փորլուծությամբ հիվանդություններ	1,846.40			2.82	2,775.18		4,624.40	
DIS.1.6	Անտեսված արևադարձային հիվանդությունների	6.20			0.00	2.50		8.70	
DIS.1.7	Պատվաստումների միջոցով կանխվող հիվանդություններ	433.30			0.00	2.36	21.21	456.88	
DIS.1.nec	Այլ և չճշտված վարկային և մակաբուծային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	4,455.70	12.10		5.77	4,226.74		8,700.31	
DIS.2	Վերարտադրողական առողջություն	12,053.10	56.14		11.06	314.44	4,189.88	69.21	16,693.83
DIS.2.1	Մաշակային պայմաններ	7,047.10	56.14		8.75	1,887.09	44.45	9,043.53	
DIS.2.2	Պերինատալ պայմաններ	3,494.60				14.44	12.67	3,521.71	
DIS.2.3	Հակաբեղմնավորիչների կառավարում (ընտանիքի պլանավորում)						12.06	12.06	
DIS.2.nec	Չճշտված վերարտադրողական առողջության պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	1,511.40			2.31	300.00	2,302.78	0.03	4,116.53
DIS.3	Թերսնուցում⁶	6,596.00			9.99	9,830.59	44.09	16,480.67	
DIS.4	Ոչ վարակային հիվանդություններ	29,881.50	3,212.91		609.09	1,387.22	135,069.37	8.13	170,168.23
DIS.4.1	Ուռուցքներ	1,762.60	106.39		16.58	4,040.48		5,926.05	
DIS.4.2	Հորմոնային և նյութափոխանակության խանգարումներ	2,692.50	67.93		11.62	16.40	3,291.43	6,079.89	
DIS.4.2.1	Դիաբետ	1,727.40				16.40	3.79	1,747.59	
DIS.4.2.nec	Այլ և չճշտված հորմոնային և նյութափոխանակության խանգարումներ (այլ դասերում չդասակարգված)	965.10	67.93		11.62		3,287.64	4,332.29	
DIS.4.3	Սիրտ-անոթային հիվանդություններ	8,864.10	544.68		84.88		19,162.38	28,656.04	
DIS.4.3.1	Հիպերտոնիկ հիվանդություններ	1,483.30					194.23	1,677.53	

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	DIS Հիվանդությունների դասակարգում/պայմաններ	FA Ֆինանսավորման գործակալները						Ընդամենը
		FA.1	FA.2	FA.3	FA.4	FA.5	FA.6	
		Պետական կառավարման մարմիններ	Ապահովագրական ընկերություններ	Ընկերություններ (բացի ապահովագրական ընկերություններից) (HF.RI.1.2-ի մաս)	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ (NPISH)	Տնային տնտեսություններ	Մնացյալ աշխարհ	
DIS.4.3.nec	Այլ և չճշտված սիրտ-անոթային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	7,380.80	544.68	84.88		18,968.15		26,978.50
DIS.4.4	Հոգեկան և վարքի խանգարումներ, նյարդային պայմաններ	4,854.00	45.91	10.94	174.59	4,249.59	0.37	9,335.39
DIS.4.4.1	Հոգեկան խանգարումներ	2,597.80		2.77		1,230.08	0.37	3,831.01
DIS.4.4.2	Վարքի խանգարումներ	800.70		1.01		1,090.14		1,891.85
DIS.4.4.3	Նյարդային վիճակներ	886.70	43.11	6.72		1,452.47		2,389.00
DIS.4.4.nec	Չճշտված հոգեկան և վարքի խանգարումներ, նյարդային պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	568.70	2.79	0.44	174.59	476.91		1,223.43
DIS.4.5	Շնչառական հիվանդություններ	1,540.60	163.77	25.52		5,476.73		7,206.62
DIS.4.6	Մարսողական հիվանդություններ	2,379.20	621.91	96.92		20,876.34		23,974.37
DIS.4.7	Միզասեռական համակարգի խանգարումներ	3,054.00	303.36	47.27		10,425.35		13,829.98
DIS.4.8	Զգայարանների խանգարումներ	788.90	74.44	11.60	495.31	2,519.15		3,889.41
DIS.4.9	Բերանի խոռոչի հիվանդություններ	919.90	806.54	229.27		49,072.95		51,028.67
DIS.4.nec	Այլ և չճշտված ոչ վարակային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	3,025.70	477.99	74.49	700.92	15,954.96	7.76	20,241.82
DIS.5	Վնասվածքներ	2,360.70	305.53	47.61		10,462.75		13,176.58
DIS.6	Հիվանդության հետ չկապված ծախսեր	6,095.00				23.25	40.99	6,152.35
DIS.nec	Այլ և չճշտված հիվանդություններ և պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	6,194.70	1,053.95	228.87	118.32	237,084.30	41.55	244,728.69
Ընդամենը		76,701.10	4,640.63	917.10	2,144.42	405,371.87	1,695.59	491,470.62

4.3.12 FA Ֆինանսավորման գործակալներ և DIS Հիվանդություններ հաշիվը, 2015թ. (միլիոն դրամ)

Ծածկագիր	DIS Հիվանդությունների դասակարգում	FA Ֆինանսավորման գործակալները						Ընդամենը
		FA.1	FA.2	FA.3	FA.4	FA.5	FA.6	
		Պետական կառավարման մարմիններ	Ապահովագրական ընկերություններ	Ընկերություններ (բացի ապահովագրական ընկերություններից) (HF.RI.1.2-ի մաս)	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ (NPISH)	Տնային տնտեսություններ	Մնացյալ աշխարհ	
DIS.1	Վարակային և մանրէային հիվանդություններ	14,364.6	13.4	42.1	293.4	16,311.9	138.8	31,164.2
DIS.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և այլ սեռական ճանապարհով փոխանցվող հիվանդություններ	1,750.2		6.5		2,538.1	138.8	4,433.6
DIS.1.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և ուղղեկցվող վարակներ	758.7		0.4		58.7	138.3	956.1
DIS.1.1.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ	649.5		0.4		58.7	126.8	835.4
DIS.1.1.1.2	ՏԲ/ՄԻԱՎ	0.4					4.7	5.1
DIS.1.1.1.3	ՄԻԱՎ-ով հարուցված այլ ուղղեկցող հիվանդություններ	10.9						10.9
DIS.1.1.1.nec	Չճշտված ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և ուղղեկցվող հիվանդություններ (Այլ դասերում չդասակարգված)	97.9					6.9	104.8
DIS.1.1.2	Սեռական ճանապարհով փոխանցվող այլ հիվանդություններ բացի ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ-ից	991.5		6.1		2,479.4		3,477.0
DIS.1.1.nec	Չճշտված ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և սեռական ճանապարհով փոխանցվող այլ հիվանդություններ						0.5	0.5
DIS.1.2	Տուբերկուլոզ (ՏԲ)	1,028.2		1.7	293.4	708.2		2,031.5
DIS.1.2.1	Թոքերի տուբերկուլոզ	149.1		0.6		236.1		385.8
DIS.1.2.1.1	Դեղորայքազգայուն տուբերկուլոզ	15.0						15.0
DIS.1.2.1.nec	Չճշտված թոքերի տուբերկուլոզ (այլ դասերում չդասակարգված)	134.1		0.6		236.1		370.8
DIS.1.2.2	Արտաթոքային տուբերկուլոզ	50.9		0.3		120.3		171.5

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	DIS Հիվանդությունների դասակարգում	FA Ֆինանսավորման գործակալները						Ընդամենը
		FA.1	FA.2	FA.3	FA.4	FA.5	FA.6	
		Պետական կառավարման մարմիններ	Ապահովագրական ընկերություններ	Ընկերություններ (բացի ապահովագրական ընկերություններից) (HF.RI.1.2-ի մաս)	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ (NPISH)	Տնային տնտեսություններ	Մնացյալ աշխարհ	
DIS.1.2.nec	Չճշտված տուբերկուլյոզ (այլ դասերում չդասակարգված)	828.2		0.9	293.4	351.9		1,474.4
DIS.1.3	Մալարիա	0.1						0.1
DIS.1.4	Շնչառական վարակներ	3,806.9				0.4		3,807.3
DIS.1.5	Փորլուծությամբ հիվանդություններ	1,991.9		13.1		5,317.7		7,322.7
DIS.1.6	Անտեսված արևադարձային հիվանդությունների	5.1		0.0		4.6		9.7
DIS.1.7	Պատվաստումների միջոցով կանխվող հիվանդություններ	403.9		0.0		4.5		408.4
DIS.1.nec	Այլ և չճշտված վարկային և մակաբուծային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	5,378.3	13.4	20.8		7,738.3		13,150.8
DIS.2	Վերարտադրողական առողջություն	12,673.2	62.3	23.8	319.5	6,317.2	181.5	19,577.5
DIS.2.1	Մայրական պայմաններ	7,369.8	62.3	13.1		1,933.2	1.1	9,379.5
DIS.2.2	Պերինատալ պայմաններ	3,673.7			14.4			3,688.1
DIS.2.nec	Չճշտված վերարտադրողական առողջության պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	1,629.7		10.7	305.1	4,384.0	180.3	6,509.8
DIS.3	Թերսնուցում⁶	7,119.1		46.2	123.2	18,838.5	106.4	26,233.4
DIS.4	Ոչ վարակային հիվանդություններ	34,458.7	3,566.3	964.1	1,604.2	135,876.0	48.0	176,517.3
DIS.4.1	Ուռուցքներ	2,004.0	118.1	24.9		4,127.9		6,274.9
DIS.4.2	Հորմոնային և նյութափոխանակության խանգարումներ	2,822.5	75.4	20.7	17.9	4,278.5		7,215.0
DIS.4.2.1	Դիաբետ	1,761.0			17.9	3.8		1,782.7
DIS.4.2.nec	Այլ և չճշտված հորմոնային և նյութափոխանակության խանգարումներ (այլ դասերում չդասակարգված)	1,061.4	75.4	20.7		4,274.7		5,432.2
DIS.4.3	Միրտ-անոթային հիվանդություններ	3,795.9	604.6	127.2		19,625.0		24,152.7

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	DIS Հիվանդությունների դասակարգում	FA Ֆինանսավորման գործակալները						Ընդամենը
		FA.1	FA.2	FA.3	FA.4	FA.5	FA.6	
		Պետական կառավարման մարմիններ	Ապահովագրական ընկերություններ	Ընկերություններ (բացի ապահովագրական ընկերություններից) (HF.RI.1.2-ի մաս)	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ (NPISH)	Տնային տնտեսություններ	Մնացյալ աշխարհ	
DIS.4.3.1	Հիպերտոնիկ հիվանդություններ	710.8				199.0		909.8
DIS.4.3.nec	Այլ և չճշտված սիրտ-անոթային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	3,085.1	604.6	127.2		19,426.0		23,242.9
DIS.4.4	Հոգեկան և վարքի խանգարումներ, նյարդային պայմաններ	5,309.0	51.0	28.2	287.2	5,838.7		11,514.1
DIS.4.4.1	Հոգեկան խանգարումներ	2,502.1		12.8		1,868.7		4,383.6
DIS.4.4.2	Վարքի խանգարումներ	849.6		4.7		2,002.9		2,857.2
DIS.4.4.3	Նյարդային վիճակներ	1,466.6	47.9	10.1		1,487.9		3,012.5
DIS.4.4.nec	Չճշտված հոգեկան և վարքի խանգարումներ, նյարդային պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	490.8	3.1	0.7	287.2	479.2		1,261.0
DIS.4.5	Շնչառական հիվանդություններ	2,290.7	181.8	38.3		5,611.3		8,122.1
DIS.4.6	Մարսողական հիվանդություններ	2,869.1	690.3	145.3		21,387.4		25,092.1
DIS.4.7	Միզասեռական համակարգի խանգարումներ	3,640.8	336.7	70.9		10,674.7		14,723.1
DIS.4.8	Զգայարանների խանգարումներ	179.9	82.6	17.4	582.4	2,580.3	14.4	3,457.0
DIS.4.9	Բերանի խոռոչի հիվանդություններ	1,006.5	895.2	379.7		45,207.1		47,488.5
DIS.4.nec	Այլ և չճշտված ոչ վարակային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	10,540.3	530.6	111.6	716.7	16,545.0	33.6	28,477.8
DIS.5	Վնասվածքներ	2,695.0	339.1	71.4		10,713.8		13,819.3
DIS.6	Հիվանդության հետ չկապված ծախսեր	7,307.7				25.3	29.3	7,362.3
DIS.nec	Այլ և չճշտված հիվանդություններ և պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	5,427.2	1,169.9	371.3	145.2	228,471.2	37.1	235,621.9
Ընդամենը		84,045.5	5,151.0	1,518.9	2,485.5	416,553.9	541.1	510,295.9

4.3.13 FS.RI Ֆինանսավորման մեխանիզմներին եկամուտներ ապահովող ինստիտուցիոնալ միավորների և DIS Հիվանդությունների հաշիվը, 2014թ. (միլիոն դրամ)

	DIS Հիվանդությունների դասակրգում/պայմաններ	FS.RI Ֆինանսավորման մեխանիզմներին եկամուտներ ապահովող ինստիտուցիոնալ միավորներ				
		FS.RI.1.1	FS.RI.1.2	FS.RI.1.3	FS.RI.1.5	Ընդամենը
		Կառավարություն	Հնկերություններ	Տնային տնտեսություններ	Մնացյալ աշխարհ	
DIS.1	Վարակային և մանրէային հիվանդություններ	11,723.42	10.37	8,723.82	3,612.66	24,070.27
DIS.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և այլ սեռական ճանապարհով փոխանցվող հիվանդություններ	1,196.11	1.40	1,334.83	1,963.28	4,495.62
DIS.1.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և ուղղեկցվող վարակներ	287.49	0.09	38.64	1,961.45	2,287.66
DIS.1.1.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ	189.22	0.09	38.64	1,957.78	2,185.72
DIS.1.1.1.2	ՏԲ/ՄԻԱՎ	0.42			0.02	0.44
DIS.1.1.1.3	ՄԻԱՎ-ով հարուցված այլ ուղղեկցող հիվանդություններ	12.09			0.45	12.54
DIS.1.1.1.nec	Չճշտված ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և ուղղեկցվող հիվանդություններ (Այլ դասերում չդասակրգված)	85.76			3.20	88.96
DIS.1.1.2	Սեռական ճանապարհով փոխանցվող այլ հիվանդություններ բացի ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ-ից	908.34	1.31	1,296.19	1.82	2,207.67
DIS.1.1.nec	Չճշտված ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և սեռական ճանապարհով փոխանցվող այլ հիվանդություններ	0.28			0.01	0.29
DIS.1.2	Տուբերկուլյոզ (ՏԲ)	947.39	0.38	369.69	960.57	2,278.03
DIS.1.2.1	Թոքերի տուբերկուլյոզ	230.03	0.13	123.23	5.04	358.42
DIS.1.2.1.1	Դեղորայքազգայուն տուբերկուլյոզ	13.08				13.08
DIS.1.2.1.nec	Չճշտված թոքերի տուբերկուլյոզ (այլ դասերում չդասակրգված)	216.95	0.13	123.23	5.04	345.34
DIS.1.2.2	Արտաթոքային տուբերկուլյոզ	448.56	0.06	62.80	15.19	526.60
DIS.1.2.nec	Չճշտված տուբերկուլյոզ (այլ դասերում չդասակրգված)	268.81	0.19	183.66	940.34	1,393.00
DIS.1.3	Մալարիա	0.06			0.00	0.06
DIS.1.4	Շնչառական վարակներ	3,299.57		0.42	206.37	3,506.35
DIS.1.5	Փորլուծությամբ հիվանդություններ	1,846.36	2.82	2,775.18		4,624.37
DIS.1.6	Անտեսված արևադարձային հիվանդությունների	6.06	0.00	2.50	0.16	8.73
DIS.1.7	Պատվաստումների միջոցով կանխվող հիվանդություններ	29.65	0.00	2.36	424.83	456.84
DIS.1.nec	Այլ և չճշտված վարակային և մակաբուծային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակրգված)	4,398.21	5.77	4,238.84	57.45	8,700.27
DIS.2	Վերարտադրողական առողջություն	11,722.11	11.06	4,546.02	414.63	16,693.82
DIS.2.1	Մայրական պայմաններ	6,793.73	8.75	1,943.24	297.86	9,043.57
DIS.2.2	Պերինատալ պայմաններ	3,417.01			104.68	3,521.69

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

	DIS Հիվանդությունների դասակարգում/պայմաններ	FS.RI Ֆինանսավորման մեխանիզմներին եկամուտներ ապահովող ինստիտուցիոնալ միավորներ				Ընդամենը
		FS.RI.1.1 Կառավարու թյուն	FS.RI.1.2 Ընկերություն ներ	FS.RI.1.3 Տնային տնտեսու- թյուններ	FS.RI.1.5 Մնացյալ աշխարհ	
DIS.2.3	Հակաբեղմնավորիչների կառավարում(ընտանիքի պլանավորում)				12.06	12.06
DIS.2.nec	Չճշտված վերարտադրողական առողջության պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	1,511.37	2.31	2,602.78	0.03	4,116.50
DIS.3	Թերսնուցում⁶	6,593.93	9.99	9,830.59	46.19	16,480.70
DIS.4	Ոչ վարակային հիվանդություններ	29,186.21	609.09	138,282.28	2,090.64	170,168.22
DIS.4.1	Ուռուցքներ	1,702.42	16.58	4,146.87	60.19	5,926.06
DIS.4.2	Հորմոնային և նյութափոխանակության խանգարումներ	2,661.37	11.62	3,359.36	47.57	6,079.92
DIS.4.2.1	Դիաբետ	1,706.26		3.79	37.56	1,747.62
DIS.4.2.nec	Այլ և չճշտված հորմոնային և նյութափոխանակության խանգարումներ (այլ դասերում չդասակարգված)	955.10	11.62	3,355.57	10.01	4,332.30
DIS.4.3	Միրտ-անոթային հիվանդություններ	8,637.52	84.88	19,707.06	226.57	28,656.03
DIS.4.3.1	Հիպերտոնիկ հիվանդություններ	1,457.35		194.23	25.93	1,677.51
DIS.4.3.nec	Այլ և չճշտված սիրտ-անոթային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	7,180.17	84.88	19,512.82	200.64	26,978.51
DIS.4.4	Հոգեկան և վարքի խանգարումներ, նյարդային պայմաններ	4,789.78	10.94	4,295.50	239.13	9,335.34
DIS.4.4.1	Հոգեկան խանգարումներ	2,570.34	2.77	1,230.08	27.81	3,830.99
DIS.4.4.2	Վարքի խանգարումներ	795.77	1.01	1,090.14	4.94	1,891.86
DIS.4.4.3	Նյարդային վիճակներ	855.07	6.72	1,495.58	31.68	2,389.05
DIS.4.4.nec	Չճշտված հոգեկան և վարքի խանգարումներ, նյարդային պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	568.60	0.44	479.71	174.70	1,223.45
DIS.4.5	Շնչառական հիվանդություններ	1,486.02	25.52	5,640.50	54.62	7,206.66
DIS.4.6	Մարսողական հիվանդություններ	2,296.83	96.92	21,498.25	82.41	23,974.41
DIS.4.7	Միզասեռական համակարգի խանգարումներ	2,945.61	47.27	10,728.71	108.36	13,829.96
DIS.4.8	Զգայարանների խանգարումներ	768.45	11.60	2,593.59	515.75	3,889.39
DIS.4.9	Բերանի խոռոչի հիվանդություններ	917.41	229.27	49,879.49	2.45	51,028.63
DIS.4.nec	Այլ և չճշտված ոչ վարակային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	2,980.81	74.49	16,432.95	753.58	20,241.83
DIS.5	Վնասվածքներ	2,277.65	47.61	10,768.27	83.10	13,176.63
DIS.6	Հիվանդության հետ չկապված ծախսեր	5,975.75		23.25	153.62	6,152.63
DIS.nec	Այլ և չճշտված հիվանդություններ և պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	5,215.09	228.96	238,138.25	1,146.04	244,728.34
Ընդամենը		72,694.16	917.09	410,312.50	7,546.87	491,470.62

4.3.14 FS.RI Ֆինանսավորման մեխանիզմներին եկամուտներ ապահովող ինստիտուցիոնալ միավորների և DIS Հիվանդությունների հաշիվը, 2015թ. (միլիոն դրամ)

Ծածկագիր	DIS Հիվանդություններ	FS.RI Ֆինանսավորման մեխանիզմներին եկամուտներ ապահովող ինստիտուցիոնալ միավորներ				
		FS.RI.1.1	FS.RI.1.2	FS.RI.1.3	FS.RI.1.5	Ընդամենը
		Կառավարություն	Ընկերություններ	Տնային տնտեսություններ	Մնացյալ աշխարհ	
DIS.1	Վարակային և մանրէային հիվանդություններ	12,920.3	42.1	16,325.3	1,876.4	31,164.2
DIS.1.1	ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ և այլ սեռական ճանապարհով փոխանցվող հիվանդություններ	1,295.0	6.5	2,538.1	594.1	4,433.7
DIS.1.1.1	ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ և ուղղեկցվող վարակներ	305.8	0.4	58.7	591.2	956.2
DIS.1.1.1.1	ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ	200.5	0.4	58.7	575.7	835.4
DIS.1.1.1.2	ՏԲ/ՄԻԱՎ	0.3			4.7	5.0
DIS.1.1.1.3	ՄԻԱՎ-ով հարուցված այլ ուղղեկցող հիվանդություններ	10.5			0.4	10.9
DIS.1.1.1.nec	Չճշտված ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ և ուղղեկցվող հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	94.4			10.4	104.8
DIS.1.1.2	Սեռական ճանապարհով փոխանցվող այլ հիվանդություններ բացի ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ-ից	989.1	6.1	2,479.4	2.3	3,477.0
DIS.1.1.nec	Չճշտված ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ և սեռական ճանապարհով փոխանցվող այլ հիվանդություններ				0.5	0.5
DIS.1.2	Տուբերկուլյոզ (ՏԲ)	766.0	1.7	708.2	555.6	2,031.5
DIS.1.2.1	Թոքերի տուբերկուլյոզ	147.5	0.6	236.1	1.6	385.8
DIS.1.2.1.1	Դեղորայքազգայուն տուբերկուլյոզ	15.0				15.0
DIS.1.2.1.nec	Չճշտված թոքերի տուբերկուլյոզ (այլ դասերում չդասակարգված)	132.4	0.6	236.1	1.6	370.7
DIS.1.2.2	Արտաթոքային տուբերկուլյոզ	50.7	0.3	120.3	0.2	171.5
DIS.1.2.nec	Չճշտված տուբերկուլյոզ (այլ դասերում չդասակարգված)	567.8	0.9	351.9	553.8	1,474.3
DIS.1.3	Մալարիա	0.1			0.0	0.1
DIS.1.4	Շնչառական վարակներ	3,574.3		0.4	232.6	3,807.3
DIS.1.5	Փորլուծությամբ հիվանդություններ	1,991.9	13.1	5,317.7	0.0	7,322.7
DIS.1.6	Անտեսված արևադարձային հիվանդությունների	5.0	0.0	4.6	0.1	9.7
DIS.1.7	Պատվաստումների միջոցով կանխվող հիվանդություններ	1.8	0.0	4.5	402.1	408.4
DIS.1.nec	Այլ և չճշտված վարակային և մակաբուծային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	5,286.4	20.8	7,751.7	91.9	13,150.8
DIS.2	Վերարտադրողական առողջություն	12,329.9	23.8	6,679.5	544.3	19,577.5

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	DIS Հիվանդություններ	FS.RI Ֆինանսավորման մեխանիզմներին եկամուտներ ապահովող ինստիտուցիոնալ միավորներ				
		FS.RI.1.1	FS.RI.1.2	FS.RI.1.3	FS.RI.1.5	Ընդամենը
		Կառավարություն	Ընկերություններ	Տնային տնտեսություններ	Մնացյալ աշխարհ	
DIS.2.1	Մայրական պայմաններ	7,105.8	13.1	1,995.6	265.1	9,379.5
DIS.2.2	Պերինատալ պայմաններ	3,594.4			93.7	3,688.1
DIS.2.nec	Չճշտված վերարտադրողական առողջության պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	1,629.7	10.7	4,684.0	185.5	6,509.9
DIS.3	Թերսնուցում⁶	7,116.6	46.2	18,838.5	232.1	26,233.4
DIS.4	Ոչ վարակային հիվանդություններ	33,651.8	964.1	139,442.2	2,459.1	176,517.2
DIS.4.1	Ուռուցքներ	1,937.2	24.9	4,246.0	66.9	6,274.9
DIS.4.2	Հորմոնային և նյութափոխանակության խանգարումներ	2,789.8	20.7	4,353.9	50.6	7,214.9
DIS.4.2.1	Դիաբետ	1,738.7		3.8	40.3	1,782.8
DIS.4.2.nec	Այլ և չճշտված հորմոնային և նյութափոխանակության խանգարումներ (այլ դասերում չդասակարգված)	1,051.2	20.7	4,350.1	10.3	5,432.2
DIS.4.3	Միրտ-անոթային հիվանդություններ	3,723.8	127.2	20,229.6	72.1	24,152.7
DIS.4.3.1	Հիպերտոնիկ հիվանդություններ	685.2		199.0	25.6	909.8
DIS.4.3.nec	Այլ և չճշտված սիրտ-անոթային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	3,038.6	127.2	20,030.6	46.5	23,243.0
DIS.4.4	Հոգեկան և վարքի խանգարումներ, նյարդային պայմաններ	5,252.8	28.2	5,889.7	343.4	11,514.1
DIS.4.4.1	Հոգեկան խանգարումներ	2,483.3	12.8	1,868.7	18.8	4,383.6
DIS.4.4.2	Վարքի խանգարումներ	844.8	4.7	2,002.9	4.8	2,857.2
DIS.4.4.3	Նյարդային վիճակներ	1,434.0	10.1	1,535.8	32.6	3,012.4
DIS.4.4.nec	Չճշտված հոգեկան և վարքի խանգարումներ, նյարդային պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	490.7	0.7	482.3	287.3	1,260.9
DIS.4.5	Շնչառական հիվանդություններ	2,228.9	38.3	5,793.1	61.8	8,122.1
DIS.4.6	Մարսողական հիվանդություններ	2,780.7	145.3	22,077.7	88.4	25,092.1
DIS.4.7	Միզասեռական համակարգի խանգարումներ	3,517.0	70.9	11,011.4	123.8	14,723.0
DIS.4.8	Զգայարանների խանգարումներ	179.9	17.4	2,663.0	596.8	3,457.0
DIS.4.9	Բերանի խոռոչի հիվանդություններ	1,002.3	379.7	46,102.3	4.2	47,488.5
DIS.4.nec	Այլ և չճշտված ոչ վարակային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	10,239.5	111.6	17,075.6	1,051.1	28,477.8
DIS.5	Վնասվածքներ	2,607.8	71.4	11,053.0	87.3	13,819.4
DIS.6	Հիվանդության հետ չկապված ծախսեր	7,172.5		25.3	164.5	7,362.3
DIS.nec	Այլ և չճշտված հիվանդություններ և պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	5,414.3	371.3	229,641.1	195.2	235,621.9
Ընդամենը		81,213.3	1,518.9	422,004.9	5,558.8	510,295.9

4.3.15 HK Կապիտալի հետ գործառնությունների հաշիվը, 2014թ. (միլիոն դրամ)

HK.1	Կապիտալի համախառն ձևավորում	3,470.3
HK.1.1	Հիմնական կապիտալի համախառն ձևավորում	3,470.3
HK.1.1.1	Ենթակառուցվածքներ	2,232.5
HK.1.1.1.1	Բնակելի և ոչ բնակելի շենքեր	2,232.5
HK.1.1.2	Մեքենաներ և սարքավորումներ	1,237.8
HK.1.1.2.1	Բժշկական սարքավորումներ	682.2
HK.1.1.2.2	Տրանսպորտային սարքավորումներ	187.0
HK.1.1.2.3	Տեղեկատվական, համակարգչային և հեռահաղորդակցության սարքավորումներ	108.9
HK.1.1.2.4	Մեքենաներ և սարքավորումներ (այլ դասերում չդասակարգված)	259.7

4.3.16 HK Կապիտալի հետ գործառնությունների հաշիվը, 2015թ. (միլիոն դրամ)

HK.1	Կապիտալի համախառն ձևավորում	5,072.8
HK.1.1	Հիմնական կապիտալի համախառն ձևավորում	5,072.8
HK.1.1.1	Ենթակառուցվածքներ	2,808.8
HK.1.1.1.1	Բնակելի և ոչ բնակելի շենքեր	2,754.6
HK.1.1.1.2	Այլ կառույցներ	54.3
HK.1.1.2	Մեքենաներ և սարքավորումներ	2,264.0
HK.1.1.2.1	Բժշկական սարքավորումներ	906.2
HK.1.1.2.2	Տրանսպորտային սարքավորումներ	12.0
HK.1.1.2.3	Տեղեկատվական, համակարգչային և հեռահաղորդակցության սարքավորումներ	3.1
HK.1.1.2.4	Մեքենաներ և սարքավորումներ (այլ դասերում չդասակարգված)	1,342.7

4.3.17 ՀԿ Կապիտալի հետ գործառնությունների հաշիվն ըստ ֆինանսական գործակալների, 2014թ. (միլիոն դրամ)

Ծածկագիր	Կապիտալ հաշիվներ	FA Ֆինանսավորման գործակալները			
		FA.1	FA.4	FA.6	
		Պետական կառավարման մարմիններ	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ (NPISH)	Մնացյալ աշխարհ	Ընդամենը
HK.1	Համախառն կապիտալի ձևավորում	3,155.2	71.4	243.7	3,470.3
HK.1.1	Համախառն կապիտալի ձևավորում	3,155.2	71.4	243.7	3,470.3
HK.1.1.1	Ենթակառուցվածքներ	2,099.6	41.8	91.0	2,232.5
HK.1.1.1.1	Բնակելի և ոչ բնակելի շենքեր	2,099.6	41.8	91.0	2,232.5
HK.1.1.2	Մեքենաներ և սարքավորումներ	1,055.6	29.6	152.6	1,237.8
HK.1.1.2.1	Բժշկական սարքավորումներ	506.2	29.6	146.4	682.2
HK.1.1.2.2	Տրանսպորտային սարքավորումներ	187.0			187.0
HK.1.1.2.3	Տեղեկատվական, համակարգչային և հեռահաղորդակցության սարքավորումներ	102.6		6.2	108.9
HK.1.1.2.4	Մեքենաներ և սարքավորումներ (այլ դասերում չդասակարգված)	259.7			259.7

4.3.18 ՀԿ Կապիտալի հետ գործառնությունների հաշիվն ըստ ֆինանսական գործակալների, 2015թ. (միլիոն դրամ)

Ծածկագիր	ՀԿ Կապիտալ հաշիվներ	այդ թվում՝									
		ՀԿ.1									
		ՀԿ.1.1	ՀԿ.1.1.1	ՀԿ.1.1.1.1	ՀԿ.1.1.1.2	ՀԿ.1.1.2.1	ՀԿ.1.1.2.2	ՀԿ.1.1.2.3	ՀԿ.1.1.2.4		
										ՀԿ.1.1.1.1	ՀԿ.1.1.1.2
	FA Ֆինանսավորման գործակալները	Համախառն կապիտալի ձևավորում	Հիմնական կապիտալի համախառն ձևավորում	Ենթակառուցվածքներ	Բնակելի և ոչ բնակելի շենքեր	Այլ կառույցներ	Մեքենաներ և սարքավորումներ	Բժշկական սարքավորումներ	Տրանսպորտային սարքավորումներ	Տեղեկատվական, համակարգչային և հեռահաղորդակցության սարքավորումներ	Մեքենաներ և սարքավորումներ (այլ դասերում չդասակարգված)
FA.1	Պետական կառավարման մարմիններ	4,024.2	4,024.2	2,708.3	2,654.0	54.3	1,315.9	445.9		3.1	1,312.8
FA.1.1	Պետական կառավարման կենտրոնական մարմիններ	4,024.2	4,024.2	2,708.3	2,654.0	54.3	1,315.9	445.9		3.1	1,312.8
FA.1.1.1	Առողջապահության նախարարություն	3,925.9	3,925.9	2,613.3	2,559.0	54.3	1,312.2	445.9			1,312.2
FA.1.1.2	Այլ նախարարություններ և հանրային միավորներ (որանք պատկանում են պետական կառավարման կենտրոնական մարմիններին)	95.0	95.0	95.0	95.0						
FA.1.1.nec	Պետական կառավարման կենտրոնական մարմինների գործակալներ(այլ դասերում չդասակարգված)	3.7	3.7				3.7			3.1	0.6
FA.4	Տնային տնտեսությունների սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ (NPISH)	12.0							12.0		
FA.6	Մնացյալ աշխարհ	1,036.7	1,036.7	100.5	46.3	54.2	936.1	906.2	0.0	0.0	29.9

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	HK Կապիտալ հաշիվներ	այդ թվում՝									
		HK.1	HK.1.1				HK.1.1.2				
			HK.1.1.1			HK.1.1.2					
			HK.1.1.1.1	HK.1.1.1.2	HK.1.1.1.1.1	HK.1.1.1.1.2	HK.1.1.2.1	HK.1.1.2.2	HK.1.1.2.3	HK.1.1.2.4	
	FA Ֆինանսավորման գործակալները	Համախառն կապիտալի ձևավորում	Հիմնական կապիտալի համախառն ձևավորում	Ենթակառուցվածքներ	Բնակելի և ոչ բնակելի շենքեր	Այլ կառույցներ	Մեքենաներ և սարքավորումներ	Բժշկական սարքավորումներ	Տրանսպորտային սարքավորումներ	Տեղեկատվական, համակարգչային և հեռահաղորդակցության սարքավորումներ	Մեքենաներ և սարքավորումներ (այլ դասերում չդասակարգված)
Ընդամենը	5,072.9	5,060.9	2,808.8	2,700.3	108.5	2,252.0	1,352.1	12.0	3.1	1,342.7	

4.3.19 Ֆինանսավորման ծավալներն ըստ հիվանդությունների տեսակների և հիվանդների տարիքի, 2014թ. (միլիոն դրամ)

Ծածկագիր	DIS Հիվանդությունների դասակարգում/պայմաններ	Տարիք			Ընդամենը
		AGE.1	AGE.2	AGE.nec	
		0-4 տարեկան	5 տարեկան և մեծ	Չճշտված տարիք	
DIS.1	Վարակային և մանրէային հիվանդություններ	4,780.81	19,283.91	5.55	24,070.27
DIS.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և այլ սեռական ճանապարհով փոխանցվող հիվանդություններ	234.60	4,259.30	0.11	4,494.01
DIS.1.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և ուղղեկցվող վարակներ	141.17	2,146.20	0.00	2,287.37
DIS.1.1.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ	141.13	2,044.44	0.00	2,185.57
DIS.1.1.1.2	ՏԲ/ՄԻԱՎ	0.00	0.30	0.00	0.30
DIS.1.1.1.3	ՄԻԱՎ-ով հարուցված այլ ուղղեկցող հիվանդություններ	0.10	12.40	0.00	12.50
DIS.1.1.1.nec	Չճշտված ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և ուղղեկցվող հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	0.00	89.00	0.00	89.00
DIS.1.1.2	Սեռական ճանապարհով փոխանցվող այլ հիվանդություններ բացի ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ-ից	87.22	2,118.99	0.13	2,206.34
DIS.1.1.nec	Չճշտված ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և սեռական ճանապարհով փոխանցվող այլ հիվանդություններ	0.20	0.10	0.00	0.30
DIS.1.2	Տուբերկուլյոզ (ՏԲ)	106.01	2,170.10	0.75	2,276.85
DIS.1.2.1	Թոքերի տուբերկուլյոզ	8.83	349.13	0.00	357.96
DIS.1.2.1.1	Դեղորայքազգայուն տուբերկուլյոզ	0.00	13.10	0.00	13.10
DIS.1.2.1.nec	Չճշտված թոքերի տուբերկուլյոզ (այլ դասերում չդասակարգված)	8.88	335.98	0.00	344.86
DIS.1.2.2	Արտաթոքային տուբերկուլյոզ	10.05	516.33	0.00	526.38
DIS.1.2.nec	Չճշտված տուբերկուլյոզ (այլ դասերում չդասակարգված)	86.56	1,305.32	0.63	1,392.51
DIS.1.3	Մալարիա	0.00	0.10	0.00	0.10
DIS.1.4	Շնչառական վարակներ	2,423.17	1,079.77	3.70	3,506.54
DIS.1.5	Փորլուծությամբ հիվանդություններ	200.50	4,415.09	0.00	4,615.59
DIS.1.6	Անտեսված արևադարձային հիվանդությունների	2.69	6.06	0.00	8.75
DIS.1.7	Պատվաստումների միջոցով կանխվող հիվանդություններ	395.27	61.63	0.00	456.90
DIS.1.nec	Այլ և չճշտված վարակային և մակարոնային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	1,040.22	7,647.06	0.49	8,687.76
DIS.2	Վերարտադրողական առողջություն	2,200.07	14,489.90	3.86	16,693.83
DIS.2.1	Մայրական պայմաններ	24.95	9,019.72	0.76	9,045.42
DIS.2.2	Պերինատալ պայմաններ	1,932.60	1,586.30	2.80	3,521.70
DIS.2.3	Հակաբեղմնավորիչների կառավարում(ընտանիքի պլանավորում)	0.00	12.10		12.10
DIS.2.nec	Չճշտված վերարտադրողական առողջության պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	47.69	4,080.15		4,127.83
DIS.3	Թերսուցում⁶	754.78	15,725.89		16,480.67
DIS.4	Ոչ վարակային հիվանդություններ	4,862.54	165,257.48	48.21	170,168.23
DIS.4.1	Ուռուցքներ	117.85	6,088.19	0.68	6,206.72
DIS.4.2	Հորմոնային և նյութափոխանակության խանգարումներ	259.42	5,812.89	1.63	6,073.94
DIS.4.2.1	Դիաբետ	92.92	1,655.94	1.00	1,749.87
DIS.4.2.nec	Այլ և չճշտված հորմոնային և նյութափոխանակության խանգարումներ	159.35	4,164.45	0.28	4,324.07

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	DIS Հիվանդությունների դասակարգում/պայմաններ	Տարիք			Ընդամենը
		AGE.1	AGE.2	AGE.nec	
		0-4 տարեկան	5 տարեկան և մեծ	Չճշտված տարիք	
	(այլ դասերում չդասակարգված)				
DIS.4.3	Սիրտ-անոթային հիվանդություններ	534.37	28,255.96	28.69	28,819.02
DIS.4.3.1	Հիպերտոնիկ հիվանդություններ	56.55	1,619.36	1.99	1,677.90
DIS.4.3.nec	Այլ և չճշտված սիրտ-անոթային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	470.36	26,644.29	26.47	27,141.12
DIS.4.4	Հոգեկան և վարքի խանգարումներ, նյարդային պայմաններ	624.54	8,991.63	1.21	9,617.39
DIS.4.4.1	Հոգեկան խանգարումներ	162.69	3,665.66	0.11	3,828.47
DIS.4.4.2	Վարքի խանգարումներ	79.96	1,864.60	0.00	1,944.56
DIS.4.4.3	Նյարդային վիճակներ	180.54	2,210.58	1.29	2,392.41
DIS.4.4.nec	Չճշտված հոգեկան և վարքի խանգարումներ, նյարդային պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	207.07	1,244.88		1,451.95
DIS.4.5	Շնչառական հիվանդություններ	349.46	6,844.34	1.68	7,195.48
DIS.4.6	Մարսողական հիվանդություններ	720.05	23,253.37	6.23	23,979.64
DIS.4.7	Միզասեռական համակարգի խանգարումներ	400.33	13,572.35	4.46	13,977.15
DIS.4.8	Զգայարանների խանգարումներ	467.00	3,434.68	0.40	3,902.08
DIS.4.9	Բերանի խոռոչի հիվանդություններ	408.88	50,451.42		50,860.30
DIS.4.nec	Այլ և չճշտված ոչ վարակային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	808.67	19,382.16	1.28	20,192.10
DIS.5	Վնասվածքներ	653.41	12,518.76	4.41	13,176.58
DIS.6	Հիվանդության հետ չկապված ծախսեր	431.58	5,720.77		6,152.25
DIS.nec	Այլ և չճշտված հիվանդություններ և պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	9,444.34	235,281.53	2.82	244,721.69
Ընդամենը		23,127.52	468,278.24	64.86	491,470.62

4.3.20 Ֆինանսավորման ծավալներն ըստ հիվանդությունների տեսակների և հիվանդների տարիքի, 2015թ. (միլիոն դրամ)

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	DIS Հիվանդություններ	Տարիք			Ընդամենը
		AGE.1	AGE.2	AGE.nec	
		0-4 տարեկան	5 տարեկան և մեծ	Չճշտված տարիք	
DIS.1	Վարակային և մանրէային հիվանդություններ	4,419.0	26,745.2		31,164.2
DIS.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և այլ սեռական ճանապարհով փոխանցվող հիվանդություններ	160.0	4,273.7		4,433.7
DIS.1.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և ուղղեկցվող վարակներ	57.0	899.2		956.2
DIS.1.1.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ	56.0	779.4		835.4
DIS.1.1.1.2	ՏԲ/ՄԻԱՎ	0.3	4.7		5.0
DIS.1.1.1.3	ՄԻԱՎ-ով հարուցված այլ ուղղեկցող հիվանդություններ	0.1	10.8		10.9
DIS.1.1.1.nec	Չճշտված ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և ուղղեկցվող հիվանդություններ (Այլ դասերում չդասակարգված)	0.6	104.2		104.8
DIS.1.1.2	Սեռական ճանապարհով փոխանցվող այլ հիվանդություններ բացի ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ-ից	102.9	3,374.0		3,477.0
DIS.1.1.nec	Չճշտված ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և սեռական ճանապարհով փոխանցվող այլ հիվանդություններ	0.0	0.5		0.5
DIS.1.2	Տուբերկուլյոզ (ՏԲ)	78.0	1,953.5		2,031.5
DIS.1.2.1	Թոքերի տուբերկուլյոզ	10.8	375.0		385.8
DIS.1.2.1.1	Դեղորայքազգայուն տուբերկուլյոզ		15.0		15.0
DIS.1.2.1.nec	Չճշտված թոքերի տուբերկուլյոզ (այլ դասերում չդասակարգված)	10.8	359.9		370.7
DIS.1.2.2	Արտաթոքային տուբերկուլյոզ	5.4	166.1		171.5
DIS.1.2.nec	Չճշտված տուբերկուլյոզ (այլ դասերում չդասակարգված)	61.8	1,412.5		1,474.3
DIS.1.3	Մալարիա		0.1		0.1
DIS.1.4	Շնչառական վարակներ	2,596.1	1,211.2		3,807.3
DIS.1.5	Փորլուծությամբ հիվանդություններ	232.3	7,090.4		7,322.7
DIS.1.6	Անտեսված արևադարձային հիվանդությունների	3.1	6.6		9.7
DIS.1.7	Պատվաստումների միջոցով կանխվող հիվանդություններ	376.8	31.7		408.4
DIS.1.nec	Այլ և չճշտված վարակային և մակարոնիային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	972.9	12,177.9		13,150.8
DIS.2	Վերարտադրողական առողջություն	2,065.5	17,511.8	0.2	19,577.5
DIS.2.1	Մայրական պայմաններ	40.2	9,339.1	0.2	9,379.5
DIS.2.2	Պերինատալ պայմաններ	1,938.2	1,749.9		3,688.1
DIS.2.nec	Չճշտված վերարտադրողական առողջության պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	87.1	6,422.8		6,509.9
DIS.3	Թերսնուցում⁶	1,086.9	25,146.5		26,233.4
DIS.4	Ոչ վարակային հիվանդություններ	4,630.7	171,883.7	2.8	176,517.2
DIS.4.1	Ուռուցքներ	119.9	6,154.7	0.3	6,274.9

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	DIS Հիվանդություններ	Տարիք			Ընդամենը
		AGE.1	AGE.2	AGE.nec	
		0-4 տարեկան	5 տարեկան և մեծ	Չճշտված տարիք	
DIS.4.2	Հորմոնային և նյութափոխանակության խանգարումներ	258.4	6,956.5		7,214.9
DIS.4.2.1	Դիաբետ	94.0	1,688.8		1,782.8
DIS.4.2.nec	Այլ և չճշտված հորմոնային և նյութափոխանակության խանգարումներ (այլ դասերում չդասակարգված)	164.4	5,267.8		5,432.2
DIS.4.3	Սիրտ-անոթային հիվանդություններ	471.6	23,679.2	1.9	24,152.7
DIS.4.3.1	Հիպերտոնիկ հիվանդություններ	6.7	903.0		909.8
DIS.4.3.nec	Այլ և չճշտված սիրտ-անոթային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	464.9	22,776.2	1.9	23,243.0
DIS.4.4	Հոգեկան և վարքի խանգարումներ, նյարդային պայմաններ	580.0	10,934.1		11,514.1
DIS.4.4.1	Հոգեկան խանգարումներ	176.9	4,206.7		4,383.6
DIS.4.4.2	Վարքի խանգարումներ	94.0	2,763.2		2,857.2
DIS.4.4.3	Նյարդային վիճակներ	184.9	2,827.5		3,012.4
DIS.4.4.nec	Չճշտված հոգեկան և վարքի խանգարումներ, նյարդային պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	124.2	1,136.8		1,260.9
DIS.4.5	Շնչառական հիվանդություններ	331.0	7,791.0		8,122.1
DIS.4.6	Մարսողական հիվանդություններ	700.3	24,391.4	0.5	25,092.1
DIS.4.7	Միզասեռական համակարգի խանգարումներ	370.2	14,352.6	0.1	14,723.0
DIS.4.8	Զգայարանների խանգարումներ	182.5	3,274.5		3,457.0
DIS.4.9	Բերանի խոռոչի հիվանդություններ	330.3	47,158.3		47,488.5
DIS.4.nec	Այլ և չճշտված ոչ վարակային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	1,286.5	27,191.3		28,477.8
DIS.5	Վնասվածքներ	546.2	13,272.9	0.4	13,819.4
DIS.6	Հիվանդության հետ չկապված ծախսեր	504.9	6,857.5		7,362.3
DIS.nec	Այլ և չճշտված հիվանդություններ և պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	8,967.9	226,654.0		235,621.9
Ընդամենը		22,221.1	488,071.4	3.3	510,295.9

4.3.21 Ֆինանսավորման ծավալներն ըստ հիվանդությունների տեսակների և հիվանդների սեռի, 2014թ. (միլիոն դրամ)

Ծածկագիր	DIS Հիվանդությունների դասակարգում/պայմաններ	Մեռ			Ընդամենը
		Կին	Տղամարդ	Չճշտված սեռ	

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	DIS Հիվանդությունների դասակարգում/պայմաններ	Մեռ			Ընդամենը
		Գին	Տղամարդ	Չճշտված սեռ	
DIS.1	Վարակային և մանրէային հիվանդություններ	11,403.24	12,667.03		24,070.27
DIS.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և այլ սեռական ճանապարհով փոխանցվող հիվանդություններ	2,540.01	1,955.61		4,495.62
DIS.1.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և ուղղեկցվող վարակներ	1,110.01	1,177.65		2,287.66
DIS.1.1.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ	1,071.60	1,114.12		2,185.72
DIS.1.1.1.2	ՏԲ/ՄԻԱՎ		0.44		0.44
DIS.1.1.1.3	ՄԻԱՎ-ով հարուցված այլ ուղղեկցող հիվանդություններ	2.53	10.00		12.54
DIS.1.1.1.nec	Չճշտված ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և ուղղեկցվող հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	35.88	53.09		88.96
DIS.1.1.2	Սեռական ճանապարհով փոխանցվող այլ հիվանդություններ բացի ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ-ից	1,430.00	777.67		2,207.67
DIS.1.1.nec	Չճշտված ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և սեռական ճանապարհով փոխանցվող այլ հիվանդություններ		0.29		0.29
DIS.1.2	Տուբերկուլյոզ (ՏԲ)	956.37	1,321.65		2,278.03
DIS.1.2.1	Թոքերի տուբերկուլյոզ	104.20	254.22		358.42
DIS.1.2.1.1	Դեղորայքազայուն տուբերկուլյոզ	1.10	11.98		13.08
DIS.1.2.1.nec	Չճշտված թոքերի տուբերկուլյոզ (այլ դասերում չդասակարգված)	103.10	242.24		345.34
DIS.1.2.2	Արտաթոքային տուբերկուլյոզ	171.97	354.64		526.60
DIS.1.2.nec	Չճշտված տուբերկուլյոզ (այլ դասերում չդասակարգված)	680.21	712.79		1,393.00
DIS.1.3	Մալարիա		0.06		0.06
DIS.1.4	Շնչառական վարակներ	1,398.48	2,107.87		3,506.35
DIS.1.5	Փորլուծությամբ հիվանդություններ	2,306.19	2,318.18		4,624.37
DIS.1.6	Անտեսված արևադարձային հիվանդությունների	2.67	6.06		8.73
DIS.1.7	Պատվաստումների միջոցով կանխվող հիվանդություններ	232.83	224.02		456.84
DIS.1.nec	Այլ և չճշտված վարակային և մակաբուծային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	3,966.68	4,733.59		8,700.27
DIS.2	Վերարտադրողական առողջություն	13,457.08	3,236.74		16,693.82
DIS.2.1	Մայրական պայմաններ	8,107.80	935.77		9,043.57
DIS.2.2	Պերինատալ պայմաններ	2,532.13	989.56		3,521.69
DIS.2.3	Հակաբեղմնավորիչների կառավարում(ընտանիքի պլանավորում)	6.30	5.77		12.06
DIS.2.nec	Չճշտված վերարտադրողական առողջության պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	2,810.85	1,305.65		4,116.50
DIS.3	Թերսնուցում⁶	7,876.14	8,604.56		16,480.70
DIS.4	Ոչ վարակային հիվանդություններ	85,014.96	85,047.47	105.80	170,168.22
DIS.4.1	Ուռուցքներ	3,120.16	2,805.90		5,926.06
DIS.4.2	Հորմոնային և նյութափոխանակության խանգարումներ	3,144.58	2,935.34		6,079.92
DIS.4.2.1	Դիաբետ	963.22	784.40		1,747.62
DIS.4.2.nec	Այլ և չճշտված հորմոնային և նյութափոխանակության խանգարումներ (այլ դասերում չդասակարգված)	2,181.36	2,150.95		4,332.30

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	DIS Հիվանդությունների դասակարգում/պայմաններ	Մեռ			Ընդամենը
		Գին	Տղամարդ	Զճշտված սեռ	
DIS.4.3	Սիրտ-անոթային հիվանդություններ	13,929.86	14,726.17		28,656.03
DIS.4.3.1	Հիպերտոնիկ հիվանդություններ	996.44	681.07		1,677.51
DIS.4.3.nec	Այլ և չճշտված սիրտ-անոթային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	12,933.41	14,045.10		26,978.51
DIS.4.4	Հոգեկան և վարքի խանգարումներ, նյարդային պայմաններ	3,853.23	5,482.11		9,335.34
DIS.4.4.1	Հոգեկան խանգարումներ	1,464.50	2,366.49		3,830.99
DIS.4.4.2	Վարքի խանգարումներ	786.25	1,105.61		1,891.86
DIS.4.4.3	Նյարդային վիճակներ	1,178.90	1,210.15		2,389.05
DIS.4.4.nec	Զճշտված հոգեկան և վարքի խանգարումներ, նյարդային պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	423.58	799.87		1,223.45
DIS.4.5	Շնչառական հիվանդություններ	3,578.91	3,627.75		7,206.66
DIS.4.6	Մարսողական հիվանդություններ	12,266.52	11,707.89		23,974.41
DIS.4.7	Միզասեռական համակարգի խանգարումներ	6,867.56	6,962.39		13,829.96
DIS.4.8	Զգայարանների խանգարումներ	1,935.27	1,848.32	105.80	3,889.39
DIS.4.9	Բերանի խոռոչի հիվանդություններ	25,803.29	25,225.34		51,028.63
DIS.4.nec	Այլ և չճշտված ոչ վարակային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	10,515.58	9,726.24		20,241.83
DIS.5	Վնասվածքներ	6,358.52	6,818.11		13,176.63
DIS.6	Հիվանդության հետ չկապված ծախսեր	3,199.48	2,953.15		6,152.63
DIS.nec	Այլ և չճշտված հիվանդություններ և պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	124,156.58	120,571.76		244,728.34
Ընդամենը		251,465.99	239,898.83	105.80	491,470.62

4.3.22 Ֆինանսավորման ծավալներն ըստ հիվանդությունների տեսակների և հիվանդների սեռի, 2015թ. (միլիոն դրամ)

	Մեռ	Ընդամենը
--	-----	----------

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	DIS Հիվանդությունների ասակրգում/պայմաններ	Կին	Տղամարդ	
DIS.1	Վարակային և մանրէային հիվանդություններ	15,221.2	15,943.0	31,164.2
DIS.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և այլ սեռական ճանապարհով փոխանցվող հիվանդություններ	2,584.9	1,848.8	4,433.7
DIS.1.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և ուղղեկցվող վարակներ	440.4	515.8	956.2
DIS.1.1.1.1	ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ	395.7	439.7	835.4
DIS.1.1.1.2	ՏԲ/ՄԻԱՎ	2.4	2.6	5.0
DIS.1.1.1.3	ՄԻԱՎ-ով հարուցված այլ ուղղեկցող հիվանդություններ	1.8	9.1	10.9
DIS.1.1.1.nec	Չճշտված ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և ուղղեկցվող հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	40.5	64.4	104.8
DIS.1.1.2	Սեռական ճանապարհով փոխանցվող այլ հիվանդություններ բացի ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ-ից	2,144.2	1,332.8	3,477.0
DIS.1.1.nec	Չճշտված ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ և սեռական ճանապարհով փոխանցվող այլ հիվանդություններ	0.3	0.2	0.5
DIS.1.2	Տուբերկուլոզ (ՏԲ)	879.3	1,152.2	2,031.5
DIS.1.2.1	Թոքերի տուբերկուլոզ	145.3	240.5	385.8
DIS.1.2.1.1	Դեղորայքազայուն տուբերկուլոզ	1.3	13.8	15.0
DIS.1.2.1.nec	Չճշտված թոքերի տուբերկուլոզ (այլ դասերում չդասակարգված)	144.1	226.7	370.7
DIS.1.2.2	Արտաթոքային տուբերկուլոզ	76.6	94.8	171.5
DIS.1.2.nec	Չճշտված տուբերկուլոզ (այլ դասերում չդասակարգված)	657.4	816.9	1,474.3
DIS.1.3	Մալարիա		0.1	0.1
DIS.1.4	Շնչառական վարակներ	1,568.4	2,238.9	3,807.3
DIS.1.5	Փորլուծությամբ հիվանդություններ	3,729.8	3,592.9	7,322.7
DIS.1.6	Անստեպիլոզ արևադարձային հիվանդությունների	3.8	5.9	9.7
DIS.1.7	Պատվաստումների միջոցով կանխվող հիվանդություններ	212.6	195.8	408.4
DIS.1.nec	Այլ և չճշտված վարակային և մակարուծային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	6,242.4	6,908.4	13,150.8
DIS.2	Վերարտադրողական առողջություն	15,300.3	4,277.2	19,577.5
DIS.2.1	Մայրական պայմաններ	8,397.6	982.0	9,379.5
DIS.2.2	Պերինատալ պայմաններ	2,658.4	1,029.7	3,688.1
DIS.2.nec	Չճշտված վերարտադրողական առողջության պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	4,244.3	2,265.6	6,509.9
DIS.3	Թերսնուցում⁶	12,713.3	13,520.0	26,233.4
DIS.4	Ոչ վարակային հիվանդություններ	87,835.0	88,682.2	176,517.2
DIS.4.1	Ուռուցքներ	3,386.9	2,888.0	6,274.9
DIS.4.2	Հորմոնային և նյութափոխանակության խանգարումներ	3,726.3	3,488.7	7,214.9
DIS.4.2.1	Դիաբետ	987.3	795.5	1,782.8
DIS.4.2.nec	Այլ և չճշտված հորմոնային և նյութափոխանակության խանգարումներ (այլ դասերում չդասակարգված)	2,739.0	2,693.2	5,432.2
DIS.4.3	Սիրտ-անոթային հիվանդություններ	12,370.6	11,782.1	24,152.7
DIS.4.3.1	Հիպերտոնիկ հիվանդություններ	581.4	328.4	909.8
DIS.4.3.nec	Այլ և չճշտված սիրտ-անոթային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	11,789.3	11,453.7	23,243.0

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

Ծածկագիր	DIS Հիվանդությունների ասակրգում/պայմաններ	Մեռ		Ընդամենը
		Կին	Տղամարդ	
DIS.4.4	Հոգեկան և վարքի խանգարումներ, նյարդային պայմաններ	5,012.8	6,501.3	11,514.1
DIS.4.4.1	Հոգեկան խանգարումներ	1,789.7	2,594.0	4,383.6
DIS.4.4.2	Վարքի խանգարումներ	1,254.7	1,602.5	2,857.2
DIS.4.4.3	Նյարդային վիճակներ	1,516.8	1,495.6	3,012.4
DIS.4.4.nec	Չճշտված հոգեկան և վարքի խանգարումներ, նյարդային պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	451.6	809.3	1,260.9
DIS.4.5	Շնչառական հիվանդություններ	4,057.0	4,065.1	8,122.1
DIS.4.6	Մարսողական հիվանդություններ	12,837.7	12,254.3	25,092.1
DIS.4.7	Միզասեռական համակարգի խանգարումներ	7,308.2	7,414.9	14,723.0
DIS.4.8	Զգայարանների խանգարումներ	1,773.7	1,683.3	3,457.0
DIS.4.9	Բերանի խոռոչի հիվանդություններ	23,952.8	23,535.7	47,488.5
DIS.4.nec	Այլ և չճշտված ոչ վարակային հիվանդություններ (այլ դասերում չդասակարգված)	13,409.0	15,068.8	28,477.8
DIS.5	Վնասվածքներ	6,777.5	7,041.8	13,819.4
DIS.6	Հիվանդությա հետ չկապված ծախսեր	3,751.7	3,610.6	7,362.3
DIS.nec	Այլ և չճշտված հիվանդություններ և պայմաններ (այլ դասերում չդասակարգված)	119,981.5	115,640.4	235,621.9
Ընդամենը		261,580.6	248,715.2	510,295.9

⁶ **DIS.3 Թերսնուցման դասակարգման մեջ ներառվել են հետևյալ ախտորոշումները՝**

1. Վահանաձեղ գեղձի հիվանդություններ՝ կապված յոդի անբավարարության հետ,
2. Դիֆթերիա (էնդեմիկ) խաչիպ՝ կապված յոդի անբավարարության հետ,
3. Բազմահանգույց խաչիպ, կապված յոդի անբավարարության հետ,
4. Երկաթդեֆիցիտային սակավարյունություն,
5. Վիտամին B12- դեֆիցիտային սակավարյունություն,
6. Սակավարյունություն կապված սննդի հետ,
7. Սպիտակուցա-էներգիկական անբավարարություն:

5. ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ՀԱՇԻՎՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳ 2011

5.1. Ներածություն

Առողջապահության հաշիվները տրամադրում են առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների սպառման հետ կապված ֆինանսական հոսքերի համակարգված նկարագրություն: Նրանց նպատակն է նկարագրել առողջապահության համակարգը ծախսերի տեսանկյունից: Առողջապահության հաշիվները օգտագործվում են երկու հիմնական ուղղություններով՝ միջազգային, որտեղ շեշտը դրվում է միջազգայնորեն համադրելի ծախսային տվյալների ընտրության վրա, և ազգային, որտեղ շեշտը դրվում է առողջապահության ծախսերի ավելի մանրամասն վերլուծությունների և ժամանակի ընթացքում համեմատությունների վրա:

Ձեռնարկը կազմելիս հաշվի են առնվել առողջապահության ծախսային հաշիվների մի շարք միջազգային ձեռնարկներ և ուղեցույցներ, հատկապես՝ Առողջապահության հաշիվների համակարգ՝ *A System of Health Accounts* (“ԱՀՀ 1.0”) (OECD, 2000); *the Guide to Producing National Health Accounts* (“The Producers Guide”) (WHO, World Bank, USAID, 2003), և ԱՀՀ Guidelines (Eurostat/UK ONS, 2003):

5.2. Առողջապահության հաշիվների համակարգ 2011-ի նպատակները և սկզբունքները

ԱՀՀ 2011-ը ապահովում է առողջապահության ծախսերի ստանդարտ դասակարգումը ըստ երեք առանցքների՝ սպառում, մատակարարում և ֆինանսավորում:

Ավելի կոնկրետ, առողջապահության հաշիվների համակարգ 2011-ի նպատակներն են՝

- ապահովել հիմնական ագրեգատների շրջանակը՝ առողջապահական ծախսերի միջազգային համադրումներին և առողջապահական համակարգերի վերլուծությանը համապատասխան,
- ապահովել մի գործիք, որը կարող է օգտակար տվյալներ տրամադրել առողջապահության համակարգի մոնիտորինգի և վերլուծության համար,
- սահմանել առողջապահության միջազգայնորեն համադրելի սահմանները՝ սպառման ծախսերին հետևելու համար:

Առողջապահական հաշիվների համակարգ 2011-ի սկզբունքները

ԱՀՀ 2011-ի համար ելակետ է հանդիսանում ծառայությունների և ապրանքների սպառումը երկրի կամ տարածաշրջանի ռեզիդենտների կողմից: Սա ազդում է դասակարգման կառուցվածքի վրա այն իմաստով, որ համակարգի նկարագրման ժամանակ առաջնահերթությունը տրվում է ռեզիդենտների կողմից վերջնական սպառմանը, ոչ թե արտադրությանը:

Օրինակ, ԱԱՀ-ի (SNA) սահմանած առողջապահության ճյուղից դուրս մատուցված և սպառված առողջապահական ծառայությունները (ինչպես, օրինակ, մասնագիտական առողջապահական ծառայությունները կամ ռեզիդենտների երկարաժամկետ խնամքի բժշկական ծառայությունները) ռեզիդենտների կողմից առողջապահական ծառայությունների վերջնական սպառման մասն են կազմում, և այդ պատճառով ընդգրկված են ԱՀՀ-ում:

Առողջապահական համակարգերը և ԱՀՀ 2011-ը

Առողջապահության համակարգերն ունեն բարդ, ազգայնորեն որոշված շրջանակներ, որոնց վրա մեծապես ազդում են մշակույթը, քաղաքականությունը և սնտեսությունը:

Վերջնական նպատակին հասնելու համար կարևոր են չորս բաղադրիչներ կամ ֆունկցիաներ, որոնք նաև ծառայում են որպես ստանդարտներ, որոնցով առողջապահության համակարգի կատարողականը չափվում է՝

1. Կառավարում. համակարգի վերահսկողություն, այդ թվում՝ քաղաքականության մշակում և համապատասխան կարգավորում և վերահսկողություն:
2. Ռեսուրսների ստեղծում. ներդրումները անձնակազմի, ինչպես նաև հիմնական ներդրանքի և բժշկական ապրանքների և տեխնոլոգիաների մեջ (մարդկային ռեսուրսներ, ֆիզիկական և գիտելիք):
3. Մարդկային ռեսուրսներ. լավ կատարողական ապահովող առողջապահության ոլորտի աշխատակազմի մեջ ներդրումները:
4. Բժշկական ապրանքներ և տեխնոլոգիաներ: արդյունավետ բժշկական ապրանքների, դեղորայքի և գիտելիքների արտադրություն և մատակարարում:
5. Կապիտալ ապրանքներ. ներդրումները ֆիքսված և այլ տեսակի կապիտալում, որը պետք է օգտագործվի ապագա բժշկական ծառայություններում,
6. Ֆինանսավորում. առողջապահության համար եկամտի բարձրացում, ռեսուրսների ուղորդում և ծառայությունների ձեռք բերում:
7. Ծառայության մատուցում (տրամադրում). նպատակն է արտադրել անձնական և ոչ անձնական ծառայությունների լավագույն և ամենաարդյունավետ համադրություն, և դրանք դարձնել հասանելի (WHO, 2005a):

Առողջապահության համակարգի չորս ֆունկցիաները (governance, resource generation, financing և service delivery) կարող են կապվել առողջապահության հաշիվների երեք առանցքների հետ՝ սպառում, ապահովում և ֆինանսավորում (consumption, provision and financing):

Առողջապահական հաշվապահական հիմնական չափորոշիչներն են՝

- Առողջապահական գործառույթների դասակարգումը (HC):
- Առողջապահական ծառայությունների մատակարարների դասակարգումը (HP):
- Ֆինանսավորման մեխանիզմների դասակարգումը (HF):

ԱՀՀ 2011-ը սահմանում է լրացուցիչ չափորոշիչներ, համեմատած ԱՀՀ 1.0-ի հետ, որոնք թույլ են տալիս կազմել առողջապահական համակարգի լրացուցիչ ցուցանիշներ՝

- Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտների տեսակների դասակարգում (FS):
- Առողջապահության տրամադրման գործոնների դասակարգում (FP):
- Շահառուների դասակարգում՝ ըստ տարիքի, սեռի, հիվանդության, սոցիալ-տնտեսական բնութագրի կամ տարածաշրջանի:
- Առողջապահության մեջ մարդկային ռեսուրսների դասակարգում, օգտագործելով ISCO 2008:
- Առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների դասակարգում:

Առողջապահության հաշիվների աղյուսակների տվյալները ցույց են տալիս, թե որտեղից է գալիս փողը, ով է այն վերահսկում, և ինչ ուղղությամբ է այն օգտագործվում, որը նպաստում է առողջապահության համակարգի թափանցիկության ու հաշվետվողականության բարձրացմանը:

5.3. Հաշվապահական հասկացությունները և ԱՀՀ-ի ազդեցատները

Առողջապահության հաշիվները վերաբերում են կոնկրետ տնտեսական տարածքի կամ ազգի համար առողջապահական նպատակով ծախսային ամփոփ հաշիվներին, որոնք ազդեցացնում են այս նպատակին ծառայող տարբեր դերակատարներին: Առողջապահական հաշիվների համակարգը հիմնված է առանձին միավորների և կազմակերպությունների՝ առողջապահության հետ կապված հաշիվների վրա, ինչպես նաև ազգային հաշիվների մաս հանդիսացող առանձին ազդեցատների վրա: Հաշիվները, որոնք առնչվում են ազգային հաշիվների հետ, հայտնի են որպես ազգային հաշիվների օժանդակ հաշիվներ:

Քանի որ առողջապահության հաշիվների համակարգը կենտրոնանում է սպառման նպատակով ընթացիկ առողջապահական ծախսերի վրա և եռաչափ է (կապելով սպառումը մատակարարման և ֆինանսավորման հետ), այն չի որակվում որպես ամբողջությամբ ազգային հաշիվների համակարգի օժանդակ հաշիվ: Որպեսզի ԱՀՀ-ն դառնա SNA-ի օժանդակ հաշիվ, անհրաժեշտ է լրացուցիչ տեղեկատվություն առողջապահական արտադրության ոլորտների մասին:

Բժշկական ապրանքների և ծառայությունների սպառումը, հասանելիությունը և օգտագործումը

Երկրի առողջապահության ոլորտում առկա բոլոր ապրանքները և ծառայությունները կամ մատակարարվել են ներքին մատակարարների կողմից, կամ ներմուծվել են մնացյալ աշխարհից: Նրանք կարող են օգտագործվել տարբեր նպատակներով՝ կամ բնակչության առողջապահական կարիքները բավարարելու համար, կամ առողջապահական այլ ապրանքներում և ծառայություններում՝ որպես հումք: Օրինակ, բժիշկ-ճառագայթաբանը կարող է տրամադրել խորհրդատվություն երկրի ռեզիդենտ հանդիսացող հիվանդներին, օտարերկրյա զբոսաշրջիկներին կամ առողջապահության այլ մատակարարին (օրինակ, գործընկերներին կամ հիվանդանոցներին): Տնտեսական տարածքում արտադրված, ներմուծված և ռեզիդենտի կողմից անհատական կամ կոլեկտիվ կարիքները բավարարելու նպատակով օգտագործված առողջապահական ապրանքները կամ ծառայությունները դասակարգված են որպես վերջնական սպառում և ընդգրկված են առողջապահական հաշվառման մեջ:

Հետևյալ դեպքերն ընկած են ԱՀՀ հաշիվների սահմաններից դուրս՝

- Եթե օգտագործողը ոչ ռեզիդենտ է, ապրանքները համարվում են արտահանում;
- Եթե առողջապահական ապրանքներն ու ծառայությունները օգտագործվում են առողջապահության այլ մատակարարների կողմից, նրանք համարվում են մատակարարման գործոն (միջանկյալ սպառման ապրանքներ);
- Եթե առողջապահական ապրանքները պաշարվում են ապագա օգտագործման համար, նրանք հաշվառվում են որպես փոփոխություն ինվենտարում կամ ապրանքների պաշարներ:

Միջանկյալ օգտագործումը բաղկացած է այն բժշկական ապրանքներից և ծառայություններից, որոնք սպառվում (կամ վերափոխվում) են արտադրության գործընթացում: Օրինակ է՝ ճառագայթաբանության գծով առողջապահության մեկ այլ մատակարարի տրամադրած խորհրդատվությունը: Սպառման տեսանկյունից կրկնահաշվարկից խուսափելու համար միայն վերջնական ապրանքներն ու ծառայություններն են հաշվարկվում:

Վերջնական սպառման կատեգորիայի շրջանակներում տնային տնտեսությունների վերջնական սպառման ծախսերը կազմված են ռեզիդենտ տնային տնտեսությունների՝ ապրանքների և ծառայությունների անհատական սպառման ծախսերից, ներառյալ՝ արտերկրում ձեռք բերված ապրանքների և ծառայությունների սպառման ծախսերը:

Կառավարության վերջնական սպառման ծախսերը բաղկացած են պետական ինքնակառավարման մարմինների կողմից կատարվող ծախսերից, որոնք կարելի է բաժանել երկու տեսակի՝ տնային տնտեսությունների (անհատական) օգուտին ուղղված ծախսեր և համայնքի, որպես մի ամբողջություն, կամ համայնքի խոշոր հատվածների (կոլեկտիվ) օգուտին ուղղված ծախսեր:

Կոլեկտիվ առողջապահական ծառայությունները հիմնականում վերաբերում են կանխարգելիչ և առողջապահության ծառայությունների խթանմանը նպաստող որոշակի ծառայություններին, նաև պայմանականորեն ծածկում են առողջապահության համակարգի կառավարման և ադմինիստրատիվ ծառայությունները:

Վերջնական սպառման ծախսերը, ինչպես նկարագրված է վերևում, դիտարկվում են «ով է կատարում (who incurs)» տեսանկյունից: Բայց ընդհանուր վերջնական սպառումը կարող է նաև դիտարկվել «ով է սպառում (who consumes)» տեսանկյունից: Այսպիսով, տնային տնտեսությունների փաստացի վերջնական սպառումը չափում է ռեզիդենտ տնային տնտեսությունների կողմից ձեռք բերված բոլոր անհատական սպառողական ապրանքների և ծառայությունների արժեքով՝ անկախ նրանից, թե ով է կատարել ծախսերը:

Առողջապահական ծախսերի հիմնական ագրեգատները

Առողջապահության ընդհանուր ծախսերը (ԱՀՀ 1.0)

Ըստ ԱՀՀ 1.0-ում օգտագործված մոտեցման՝ «Առողջապահական ընթացիկ ծախսեր» և «Կապիտալի համախառն կուտակումը» երկու ագրեգատները գումարվում էին՝ «Ընդհանուր առողջապահական ծախսերը» ստանալու համար: Բայց «Ընդհանուր առողջապահական ծախսեր» ագրեգատի օգտագործումը թյուրիմացության է բերում: «Առողջապահական ընթացիկ ծախսերը» վերաբերում են վերջնական սպառմանը, որը տնային տնտեսությունների, կառավարության և ոչ առևտրային կազմակերպությունների կողմից առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների հանդեպ պահանջարկն է, մինչդեռ «Կապիտալի համախառն կուտակումը» վերաբերում է առողջապահության մատակարարների կողմից կապիտալ ապրանքների հանդեպ պահանջարկին: Հետևաբար երկու ագրեգատները չեն կարող ուղղակիորեն գումարվել, քանի որ նրանք վերաբերում են սպառման տարբեր ժամանակահատվածներին, քանի որ կապիտալի ձևավորումը ենթադրում է ապագա մատակարարում: Այս պատճառով վերը նշված երկու ագրեգատները պետք է պահել առանձին ԱՀՀ 2011-ում, և չօգտագործել «Ընդհանուր առողջապահական ծախսեր» ագրեգատը:

Առողջապահության ընթացիկ ծախսերը

Առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների վրա կատարված ծախսերը չափելիս, առողջապահական ընթացիկ ծախսերը կարող են սահմանվել հետևյալ կերպ՝

Առողջապահական ընթացիկ ծախսեր = առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների վրա ռեզիդենտ միավորների կողմից կատարված վերջնական սպառողական ծախսեր:

Բացի այդ, ԱՀՀ-ն վերաբերում է միայն ռեզիդենտ միավորների կողմից առողջապահական ապրանքների ու ծառայությունների սպառմանը, անկախ նրանից, թե սպառումը որտեղ է տեղի ունեցել (տնտեսական տարածքում, թե մնացյալ աշխարհում) կամ իրականում ով է վճարել: Հետևաբար առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների արտահանումը (ոչ ռեզիդենտ միավորներին մատակարարված) ընդգրկված չէ, մինչդեռ վերջնական սպառման համար առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների ներմուծումը (օրինակ, արտերկրում մեր ռեզիդենտների կողմից սպառված ապրանքները և ծառայությունները) ընդգրկված է:

Առողջապահության համակարգում Կապիտալի համախառն կուտակման ծախսերը

Առողջապահության ոլորտում Կապիտալի համախառն կուտակումը սահմանվում է որպես արտադրված ակտիվների ձեռքբերում, այսինքն՝ այլ ապրանքների և ծառայությունների արտադրության մեջ օգտագործվելու համար նախատեսված ակտիվները մեկ կամ ավելի քան մեկ տարի ժամանակահատվածում: Դա հետևյալ երեք բաղադրիչների արժեքների գումարն է՝

- Հիմնական կապիտալի համախառն կուտակում,
- Փոփոխություններ պաշարներում,
- Արժեքավոր իրերի ձեռքբերումներ հանած օտարումներ:

Առողջապահության մատակարարների միակ կատեգորիան, որի համար կապիտալի կուտակումը չի գրանցվի, մնացյալ աշխարհն է, քանի որ ոչ ռեզիդենտ մատակարարի կողմից կապիտալի ձեռքբերումը կգրանցվի նրա բնակության երկրում:

Այսպիսով, «կապիտալի կուտակման» սահմանումը հետևյալն է՝

Առողջապահության համակարգում համախառն հիմնական կապիտալի կուտակումը չափվում է հաշվետու ժամանակահատվածում մատակարարների կողմից ձեռք բերված և առողջապահական ծառայությունների մատակարարման մեջ մեկ

տարուց ավելի պարբերաբար կամ շարունակաբար օգտագործվող հիմնական միջոցների ընդհանուր արժեքով (հանած հիմնական միջոցների օտարման արժեքը):

Հետազոտություն և զարգացում

SNA 2008-ում հետազոտություն և զարգացումը (R&D) համարվում է մտավոր սեփականության արտադրանք և, որպես այդպիսին, ներառված է՝ որպես կապիտալի կուտակման մաս:

Հետազոտության և զարգացման (R&D) արդյունքները բաղկացած են սիստեմատիկ կերպով իրականացված ստեղծագործական աշխատանքի վրա կատարված ծախսերի արժեքից, որպեսզի բարձրացնեն գիտելիքների պաշարը, այդ թվում՝ մարդկանց, մշակույթի և հասարակության գիտելիքները, և օգտագործեն գիտելիքների այս պաշարը նոր ծրագրեր մշակելիս: Հետազոտության և զարգացման (R&D) արժեքը պետք է որոշվի ապագայում սպասվող տնտեսական օգուտների տեսանկյունից:

Չնայած նրան, որ ըստ SNA-ի առողջապահական ծառայությունների մատակարարների R&D-ն պետք է ճանաչվի որպես կապիտալի կուտակման մի մաս, գործնական պատճառներով ԱՀՀ-ն ճանաչում է առողջապահության R&D-ն՝ որպես կապիտալի հետ կապված ծախս, և հետևաբար պետք է գրանցվի՝ որպես կապիտալի հաշվի արտահաշվեկշռային տարրեր:

Մնացյալ աշխարհ

Ռեզիդենտների վերջնական սպառման ծախսերը հաշվարկելիս պետք է հաշվի առնել փոխազդեցությունը մնացյալ աշխարհի հետ: Ապրանքների և ծառայությունների ներմուծումը և արտահանումը սահմանվում են որպես ռեզիդենտների և ոչ ռեզիդենտների միջև ապրանքների և ծառայությունների վաճառքի, փոխանակության, նվիրատվության և այլ գործարքների առկայությամբ: Հաշվի առնելով առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների առևտրի կարևորությունը՝ անհրաժեշտ է առողջապահության ծախսերի հետևողական և համադրելի ազրեգատ:

Այս առումով կարևոր է հստակեցնել ռեզիդենտության կոնցեպցիան և պարզաբանել, թե ինչը պետք է ներառվի ներմուծման և արտահանման մեջ: Ռեզիդենտ կարող է լինել ցանկացած անձ, ձեռնարկություն կամ այլ կազմակերպություն, որոնք սովորաբար բնակվում են տվյալ երկրում:

Ոչ ռեզիդենտների կողմից ռեզիդենտ մատակարարներից ձեռք բերված առողջապահական ապրանքները և ծառայությունները համարվում են արտահանում: Օրինակ, առողջապահական ծառայությունների տրամադրումը ոչ ռեզիդենտ զբոսաշրջիկներին համարվում է արտահանում: Առողջապահության հաշիվների համակարգում մնացյալ աշխարհի կատեգորիան, որը վերաբերում է ոչ ռեզիդենտ միավորներին, նշվում է մատակարարների և ֆինանսավորման սխեմաների դասակարգումների մեջ: Այնուհանդերձ, առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների ներմուծման և արտահանման հետ կապված, կարևոր է հստակեցնել, որ մեզ ավելի շատ հետաքրքրում է ոչ ռեզիդենտ միավորներին առողջապահական ծառայությունների մատակարարումը, այլ ոչ թե նրանց կողմից ֆինանսավորումը: Օրինակ, եթե օտարերկրյա կառավարությունը կամ ոչ ռեզիդենտ հասարակական կազմակերպությունը (NGO) վճարում է ռեզիդենտների ստացած առողջապահական ծառայությունների համար, բայց այս ծառայությունները փաստացի տրամադրվում են ներքին մատակարարի կողմից, ապա այս ծառայությունները իրականում ֆինանսավորվում են մնացյալ աշխարհի կողմից, բայց չեն դասակարգվում որպես ներմուծում: Մակայն, եթե այս ծառայությունները ռեզիդենտին մատուցվել են օտարերկրյա պետությունների կողմից, ապա իսկապես հաշվառվում են որպես ներմուծում:

Գործարքները առողջապահության ոլորտում

ԱՀՀ-ն առաջարկում է ստանդարտ SNA/ESA մոտեցում, երբ խոսքը վերաբերում է առողջապահության ոլորտում գործարքներին: Հետևաբար, գործարքը կարող է սահմանվել՝ որպես տնտեսական հոսք կամ պաշտոնական հարաբերություններ տարբեր միավորների միջև, որոնք աշխատում են առողջապահության ոլորտում, այսինքն՝ սպառողների և մատակարարների, մատակարարների և ֆինանսավորման

միավորների կամ սպառողների և ֆինանսավորման միավորների միջև: Այն սովորաբար համաձայնագրի կամ պայմանագրի ձևով է հանդես գալիս, որում հստակ ձևակերպված են գործարքի՝ քանակի, գնի (կամ վճարի) և որակի վերաբերյալ մանրամասները:

Հաշվառման ժամանակը

ԱՀՀ-ի շրջանակներում վերջնական սպառման ծախսերի հաշվառման ժամանակն ունի երկու բաղադրիչ՝

- Օրացուցային տարի կամ ֆինանսական տարի,
- Հաշվեգրում կամ դրամական միջոցների հաշվառում:

Նախ, պետք է ընտրել այն հատուկ ժամանակահատվածը, որի շրջանակներում տեղի է ունեցել գործունեությունը: Միջազգային համադրելիության նպատակով նախընտրելի է օրացուցային տարին: Այս դեպքում առողջապահության հաշվապահը պետք է կարգավորի ներկայացված տվյալներն այնպես, որ օգտագործվի միայն մեկ ժամանակաշրջանում (*Producers Guide*-տրամադրում է գործնական ցուցումներ):

Ժամանակի սահմանի երկրորդ տարրը տարբերությունն է այն բանի միջև, թե երբ է գործունեությունը տեղի ունեցել, և երբ է գործարքի վճարումը տեղի ունեցել: Գործնականում այն ներառում է հաշվապահական հաշվեգրման և դրամական հոսքերի հաշվառման միջև ընտրություն: Առողջապահության հաշիվներում պետք է օգտագործել **հաշվեգրման մեթոդը**, ըստ որի ծախսերը վերագրվում են այն ժամանակահատվածին, որի ընթացքում ստեղծվել է տնտեսական արժեքը, այլ ոչ թե **դրամական հոսքերի հաշվառման մեթոդը**, ըստ որի ծախսերը ճանաչվում են, երբ տեղի է ունենում փաստացի դրամական վճարումը:

Նույն մոտեցումը պետք է օգտագործվի ներմուծման և արտահանման դեպքում. սրանք գրանցվում են այն ժամանակ, երբ ծառայություն է մատուցվում կամ, ապրանքների դեպքում, երբ տեղի է ունենում իրական ակտիվների սեփականատիրոջ փոփոխություն:

Մպառման և արդյունքի չափումը, շուկայական և ոչ շուկայական արտադրություն

Պայմանականորեն վերջնական օգտագործումը գնահատվում է գործարքի կողմերի միջև համաձայնեցված գներով: Այս գները նկարագրվում են որպես շուկայական գներ կամ ձեռքբերման գներ: Տնային տնտեսությունների կողմից լրիվ ուղղակի վճարումների դեպքում դրանք համապատասխանում են առողջապահական ծառայությունների մատակարարներին վճարված գնին (օրինակ՝ հիվանդանոց, բժիշկ կամ դեղատուն): Վերջնական օգտագործման գները ներառում են չհատուցվող ԱԱՀ-ն (VAT), ապրանքների վրա կիրառվող այլ հարկերը (ինչպիսիք են՝ վաճառքի հարկերը և հատուկ տուրքերը), տրանսպորտային և մարքեթինգային ծախսերը:

Այնուամենայնիվ, կա գործողությունների մի լայն շրջանակ, որի համար գոյություն չունի վաճառք հասկացությունը, հատկապես՝ առողջապահության ոլորտում: Դրանք կազմում են ոչ շուկայական ոլորտը, և ընդգրկում են հիմնականում հանրային ոլորտի և ոչ առևտրային հաստատությունների կողմից մատուցվող ծառայությունները:

5.4. Առողջապահության գլոբալ սահմանները

Առողջապահության ֆունկցիոնալ դասակարգումն (ICHA-HC) առանձնացնում է առողջապահության գործունեության սահմանները միջազգային տեսանկյունից: Հետևելով ICHA-HC դասակարգման նախագծման հիմքում ընկած հայեցակարգին՝ այս սահմաններն ընդգրկում են բոլոր այն գործողությունները, որոնք անհատների առողջական վիճակի բարելավման, պահպանման և վատթարացման կանխարգելման, ինչպես նաև որակյալ առողջապահական գիտելիքների կիրառման միջոցով հիվանդացության հետևանքները մեղմելու (բժշկների, բուժանձնակազմի և բուժքույրերի գիտելիքները, այդ թվում՝ տեխնոլոգիաները և ավանդական, կոմպլեմենտար և այլընտրանքային բժշկությունը (TCAM)) առաջնային նպատակ են հետապնդում: Այս առաջնային նպատակը հետապնդում են առողջապահական գործունեություն իրականացնող հետևյալ խմբերը՝

- առողջապահության խթանում և կանխարգելում,
- հիվանդության ախտորոշում, բուժում և վերականգնում,
- խրոնիկ հիվանդությամբ անձանց խնամք,
- հաշմանդամություն ունեցող անձանց խնամք,
- պալիատիվ խնամք,
- համայնքային առողջապահական ծրագրերի իրականացում,
- առողջապահության համակարգի կառավարում և ադմինիստրացիա:

Ֆունկցիոնալ դասակարգումը տարբերակում է առողջապահության համակարգի կառավարման և ադմինիստրացիայի առանձին կատեգորիաներ՝

- Կառավարում և առողջապահական համակարգի ադմինիստրացիա (Governance and health system administration (HC 7.1)), որն անհրաժեշտ է առողջապահական քաղաքականության նախագծման, գործարկման, կառավարման և վերահսկման համար,
- Առողջապահության ֆինանսավորման ադմինիստրացիա (Administration of health care financing (HC 7.2)), որն անհրաժեշտ է առողջապահության ֆինանսավորման գործընթացի կառավարման համար:

Առողջապահության գործառույթների հիմնական բաժանարար գծերն են անհատական և հավաքական առողջապահական ապրանքներն ու ծառայությունները, ինամքի հիմնական նպատակները (օրինակ՝ բուժօգնություն, վերականգնողական բուժօգնություն, երկարաժամկետ ինամք) և մատակարարման եղանակները (օրինակ՝ ստացիոնար, ամբուլատոր): ԱՀՀ 2011-ը (ինչպես ԱՀՀ 1.0-ն) տարբերակում է առողջապահական գործառույթներ (HC) և առողջապահության հետ կապված որոշակի գործառույթներ (HCR): Վերջիններս կարող են սերտորեն կապված լինել առողջապահության հետ՝ գործառնությունների, հիմնարկների և անձնակազմի առումով, բայց պետք է, որքան հնարավոր է, բացառվեն, երբ չափվում են առողջապահական գործառույթներին պատկանող գործողությունները: Գործունեությունը, ինչպիսիք են սննդի հիգիենայի և խմելու ջրի վերահսկողությունը, շրջակա միջավայրի պահպանությունը և առողջ կենսակերպի խթանումը տարբեր ոլորտներում, որոնք հայտնի են որպես առողջության որոշիչներ, պետք է ընդհանուր առմամբ համարվեն առողջապահության հետ կապված գործառույթներ (HCR) և ոչ թե՛ առողջապահական գործառույթներ (HC), բացի՝ որոշ դեպքերից, երբ ուժեղ կապ կա կանխարգելիչ առողջապահական ծրագրերի հետ:

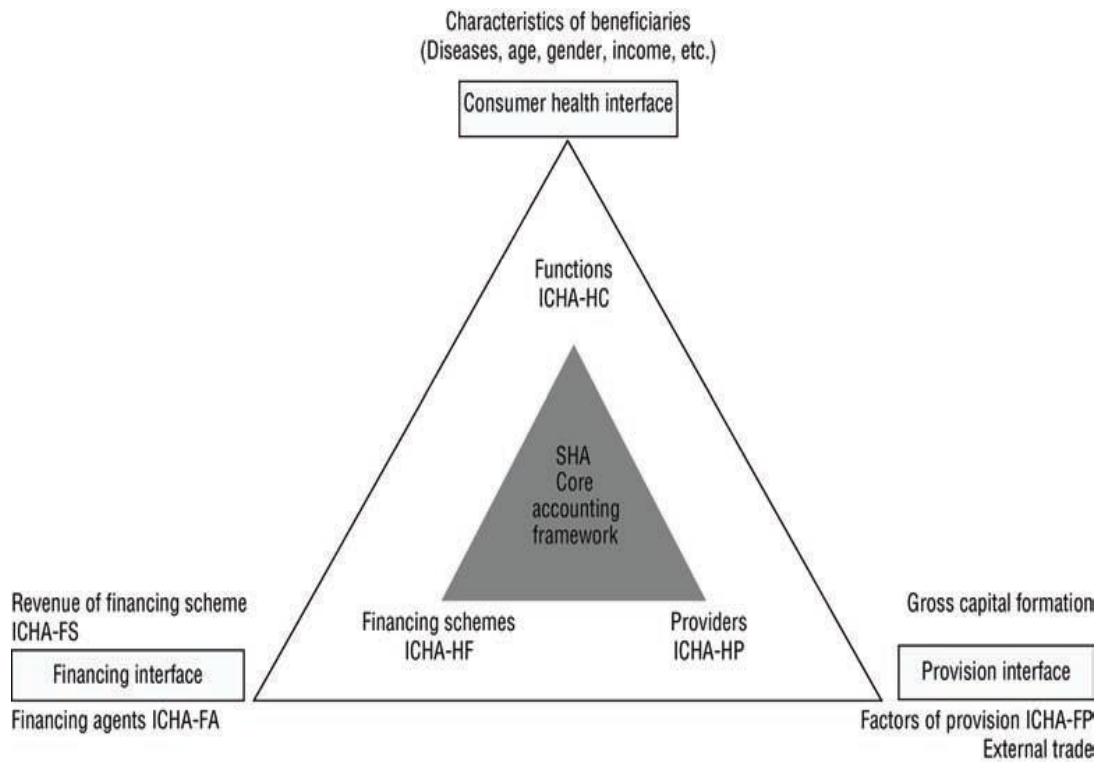
Անհրաժեշտ է ուրվագծել առողջապահության համակարգի ընդհանուր սահմանները, ինչը թույլ կտա միջազգային համեմատություններ կատարել առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների դիմաց կատարված ծախսերի գումարի և կառուցվածքի վերաբերյալ: Ընդհանուր առմամբ ԱՀՀ 2011-ը տարբերակում է դասակարգումների երեք հիմնական խմբեր՝

- հիմնական շրջանակը, որը ներառում է երեք դասակարգումներ, որոնք չափում են ընթացիկ առողջապահական ծախսերը ըստ գործառույթների(ICHA-HC), մատակարարման(ICHA-HP) և ֆինանսավորման մեխանիզմների(ICHA-HF),
- կապիտալի կուտակումը, իրեն առնչվող ակտիվների դասակարգմամբ,
- և այլ դասակարգումները, որոնք թույլ են տալիս լրացուցիչ ցուցանիշներ կազմել՝ ի լրումն հիմնական հաշվապահական հաշվառման շրջանակի:

Առաջին կետում նշված երեք հիմնական դասակարգումները անդրադառնում են հետևյալ երեք հիմնական հարցերին՝

1. Ինչպիսի՞ առողջապահական ապրանքներ և ծառայություններ են սպառվում,
2. Ո՞ր առողջապահական ծառայությունների մատակարարներն են մատակարարում այդ ապրանքներն ու ծառայությունները,
3. Ո՞ր ֆինանսավորման մեխանիզմն է վճարում այդ ապրանքների և ծառայություններ համար:

Գծապատկեր 5.4.1 ԱՀՀ 2011-ի հիմնական առողջապահական ծախսերի հաշիվները

Գծապատկեր 5.4.1-ը ցույց է տալիս ԱՀՀ 2011-ի հիմնական առողջապահական ծախսերի հաշիվները և դրանց բացվածքը:

Չորս հիմնական չափանիշներ են սահմանվել՝ պարզելու համար, թե արդյոք տվյալ գործունեությունն պետք է ներառվի ԱՀՀ-ի հիմնական ծախսային հաշվում: Դրանք ներկայացված են ստորև՝ ըստ կարևորության՝

- Գործունեության առաջնային նպատակն է անհատների, բնակչության խմբերի կամ բնակչության՝ որպես ամբողջություն, առողջական վիճակի բարելավումը, պահպանումը կամ դրա վատթարացման կանխումը,
- Որակավորված բժշկական կամ առողջապահական գիտելիքներ և հմտություններ են անհրաժեշտ այս գործառույթը իրականացնելու համար, կամ այն կարող է իրականացվել այդպիսի գիտելիքներով անհատների հսկողության ներքո, կամ այդ գործառույթը կառավարումն է, առողջապահական համակարգի ադմինիստրացիան և դրա ֆինանսավորումը,
- Սպառումը ռեզիդենտների կողմից առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների վերջնական օգտագործումն է,
- Առկա է առողջապահական ծառայությունների կամ ապրանքների վերաբերյալ գործարք:

ICHA-HC (ICHA - առողջապահական հաշիվների միջազգային դասակարգում) ֆունկցիոնալ դասակարգումը երկրորդ-նիշ մակարդակում տարբերակում է պարամետրերի տարբեր տեսակների միջև, այսպես կոչված մատակարարման ռեժիմը, որով ծառայությունները տրամադրվում են՝ ստացիոնար բուժօգնություն, ցերեկային բուժօգնություն, ամբուլատոր բուժօգնություն և տնային պայմաններում բուժօգնություն:

ԱՀՀ-ի ընթացիկ առողջապահական ծախսերի հաշիվը կենտրոնանում է ապրանքների և ծառայությունների ոչ թե միջանկյալ, այլ վերջնական սպառման վրա՝ կրկնահաշվարկից խուսափելու համար:

Առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների սպառումը շատ ժամանակ ուղեկցվում է ոչ պաշտոնական չգրանցված վճարներով (“envelope payments” կամ “under-the-table payments”), որոնք մի կողմից բարձրացնում են առողջապահության մատակարարների եկամուտը, մյուս կողմից ավելացնում են սպառողի վրա ընկնող ֆինանսական բեռը: Շատ կարևոր է փորձել գնահատական տալ առողջապահական ընդհանուր սպառմանը, եթե նույնիսկ այն միշտ չէ, որ կարող է առանձնացվել որպես այդպիսին:

Տնային տնտեսությունները պատկանում են մասնավոր հատվածին, այդ պատճառով առողջապահական ապրանքներ և ծառայություններ գնելու համար գրպանից (out-of-pocket) ուղղակի վճարումները համարվում են մասնավոր ֆինանսավորում: Այնուամենայնիվ, տնային տնտեսությունների կողմից առողջապահության սոցիալական ապահովագրության հատկացումները պետական ֆինանսավորման մաս են համարվում, ի տարբերություն կամավոր առողջապահության ապահովագրավճարների, որոնք մասնավոր ֆինանսավորման մաս են համարվում:

5.5. Առողջապահության գործառույթների դասակարգումը (ICHA-HC)

Գործառույթների դասակարգումը վերաբերում է վերջնական օգտագործողների (տնային տնտեսություններ) կողմից հատուկ առողջապահական նպատակով սպառված առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների խմբերին: Առողջապահական ծառայությունների սպառող կարող են հանդիսանալ անհատները կամ կոլեկտիվ խմբերը: Քանի որ առողջական վիճակը վերաբերում է անհատներին, առողջապահական ծառայությունների մեծ մասի սպառող են հանդիսանում անհատները, և դրանով իսկ առողջապահական ծառայությունները կապված են մասնավոր սպառման և անհատական կարիքների հետ:

ԱՀՀ 2011 ֆունկցիոնալ դասակարգման հատկանիշները

«Ինչ սպառվում է, մատակարարվել և ֆինանսավորվել է»: ԱՀՀ 2011-ի ֆունկցիոնալ դասակարգման մեջ հետևյալ ճշգրտումներն են մտցվել՝

- *Ֆունկցիոնալ անվանացանկ*: Փորձ է արվել ընդլայնել ֆունկցիոնալ մոտեցումը առաջին մակարդակի նպատակային կատեգորիաների անվանումներում և սահմանումներում: Այդ առումով, անհատական սպառման կատեգորիաները, որոնք նախկինում կապված էին մատակարարման եղանակի կատեգորային, վերանվանվել են ավելի ֆունկցիոնալ հիմքով, թեև բովանդակությունը մնացել է անփոփոխ (օրինակ՝ բժշկական ապրանքներ (HC.5) և օժանդակ ծառայություններ (HC.4)):
- *Ընթացիկ ծախսեր*: Կապիտալի կուտակումը ձեռք է բերվում որպես արտադրության միջոց և հանդիսանում է ներդրում: Որպեսզի կենտրոնանանք վերջնական սպառման չափման վրա, կապիտալի կուտակման հետ կապված ծախսերը տեղափոխվել են առանձին կապիտալի հաշիվ: Վերակառուցումը ներառում է նաև մարդկային ռեսուրսների ձևավորումը և R&D ծառայությունները, որոնք չեն համապատասխանում վերջնական սպառման նպատակին և, այդ իսկ պատճառով, հանված են այս դասակարգումից:
- *Կանխարգելում*: Ֆունկցիոնալ կատեգորիան ավելի լավ է համապատասխանեցվել սպառման նպատակին, այսինքն՝ առողջապահական

համակարգին դիմելու ամենակարևոր պատճառներից մեկը կանխարգելիչ խնամք ստանալն է: «Կանխարգելիչ խնամքը և հասարակական առողջապահությունը» վերափոխվել է Կանխարգելիչ խնամքի դասի, որն ավելի հեշտ է տարբերակել:

- *Արտահաշվեկշռային տարրեր (Memorandum items):* Ստեղծվել է քաղաքականության և ռեսուրսների տեղաբաշխման հետագա վերլուծություն թույլ տալու համար: Ներկայացվում է երկու խմբով՝ հիմք ընդունելով իրենց բովանդակությունը՝
 1. *Հաշվետու կետեր (Reporting Items):* Ընդգրկում են քաղաքականության համապատասխան կատեգորիաները, որոնք որոշված չեն հատուկ HC դասի միջոցով, չնայած իրենց բովանդակությունը ընկած է առողջապահության սահմաններում, օրինակ՝ դեղերի վրա կատարվող ընդհանուր ծախսերը (այդ թվում ստացիոնար), կամ առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների այլընտրանքային խմբավորումները, որոնք առանձնացված չեն հիմնական HC դասակարգման մեջ, ինչպիսին է Ավանդական, Լրացուցիչ և Այլընտրանքային բժշկությունը (Traditional, Complementary and Alternative Medicines - TCAM):
 2. *Առողջապահությանը առնչվող դասեր (Health care-related classes):* Ներառում են քաղաքականության համապատասխան ոլորտները, որոնք կապված են առողջապահության հետ, սակայն դուրս են մնացել առողջապահության սահմաններից: Սա վերաբերում է, օրինակ, երկարաժամկետ սոցիալական խնամքի հետ կապված ծրագրերին:
 - *Հետազոտությունները և զարգացումները (R&D - Research and development)* բնակչության առողջապահության վերջնական սպառման մաս չեն հանդիսանում: Այն հանվել է առողջապահության հետ կապված դասերից և այժմ ԱՀՀ 2011-ի կապիտալի հաշվի արտահաշվեկշռային տարր է:
 - *Առողջապահության համար մարդկային ռեսուրսների կրթություն և վերապատրաստում:* Այն առողջապահության վերջնական սպառման մաս չէ և նույնպես հանվել է առողջապահության հետ կապված դասերից ու այժմ ԱՀՀ 2011-ի կապիտալի հաշվի արտահաշվեկշռային տարր է:

Առողջապահության սպառման կատեգորիաները ըստ նպատակի

Ֆունկցիոնալ դասակարգման առաջին մակարդակի կատեգորիաները նպատակ ունեն բաժանել առողջության սպառումը ըստ սպառողի անհրաժեշտության տեսակի (օրինակ բուժում, խնամք, կանխարգելում և այլն):

Մատակարարման ձևի կատեգորիաները

Բուժմանը, վերականգնողական և երկարաժամկետ խնամքին (HC.1-HC.3) վերաբերող կատեգորիաները դասակարգվում են ըստ մատակարարման ձևի (MoP), որը հիմնված է սպառվող ծառայությունների հատուկ կազմակերպչական և տեխնիկական հատկանիշների վրա:

Մատակարարման ձևի կատեգորիաներն են՝ ստացիոնար, ցերեկային, ամբուլատոր և տնային պայմաններում իրականացվող խնամք:

- Ստացիոնար և ցերեկային խնամքը ներառում է պաշտոնապես ընդունելություն առողջապահական հաստատություն, իսկ ամբուլատոր և տնային պայմաններում իրականացվող խնամքը չեն ներառում:
- Ստացիոնար խնամքը ներառում է գիշերակաց ընդունելությունից հետո, մինչդեռ ցերեկային խնամքը ենթադրում է, որ հիվանդը դուրս է գրվում նույն օրը:
- Ամբուլատոր և տնային պայմաններում իրականացվող խնամքը միմյանցից տարբերվում են նրանով, թե որտեղ է իրականացվել բուժօգնությունը. տնային պայմաններում իրականացվող խնամքը տրամադրվում է հիվանդի տանը, իսկ ամբուլատոր խնամքը տրամադրվում է առողջապահական հաստատությունում:
- Տնային պայմաններում իրականացվող խնամքը բաղկացած է բժշկական, օժանդակ և բուժքույրական ծառայություններից, որոնք սպառվում են հիվանդի կողմից իր տանը և ներառում են մատակարարի ֆիզիկական ներկայությունը:

Աղյուսակ 5.5.2. Առողջապահական գործառույթների դասակարգումը (ամբողջական)

Code	(ICHA-HC) ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹՆԵՐ
HC.1	Բժշկական օգնություն
HC.1.1	Ստացիոնար բուժօգնություն
HC.1.1.1	Ընդհանուր ստացիոնար բուժօգնություն
HC.1.1.2	Մասնագիտացված ստացիոնար բուժօգնություն
HC.1.2	Ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն
HC.1.2.1	Ընդհանուր ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն
HC.1.2.2	Մասնագիտացված ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն
HC.1.3	Ամբուլատոր բուժօգնություն
HC.1.3.1	Ընդհանուր ամբուլատոր բուժօգնություն
HC.1.3.2	Ատամնաբուժական ամբուլատոր բուժօգնություն
HC.1.3.3	Մասնագիտացված ամբուլատոր բուժօգնություն
HC.1.4	Տնային պայմաններում իրականացվող բուժօգնություն
HC.2	Վերականգնողական բուժօգնություն
HC.2.1	Ստացիոնար վերականգնողական բուժօգնություն
HC.2.2	Ցերեկային ստացիոնարում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն
HC.2.3	Ամբուլատոր պայմաններում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն
HC.2.4	Տնային պայմաններում իրականացվող վերականգնողական բուժօգնություն
HC.3	Երկարաժամկետ (առողջապահական) խնամք
HC.3.1	Ստացիոնար պայմաններում իրականացվող երկարաժամկետ (առողջապահական) խնամք
HC.3.2	Ցերեկային պայմաններում իրականացվող երկարաժամկետ (առողջապահական) խնամք
HC.3.3	Ամբուլատոր պայմաններում իրականացվող երկարաժամկետ (առողջապահական) խնամք
HC.3.4	Տնային պայմաններում իրականացվող երկարաժամկետ (առողջապահական) խնամք
HC.4	Բուժօգնության օժանդակ ծառայություններ (ըստ գործառույթի չդասակարգված)
HC.4.1	Լաբորատոր ծառայություններ
HC.4.2	Ախտորոշիչ ծառայություններ
HC.4.3	Հիվանդների փոխադրում
HC.5	Բժշկական ապրանքներ (ըստ գործառույթի չդասակարգված)
HC.5.1	Դեղորայք և այլ կարճատև օգտագործման բժշկական ապրանքներ
HC.5.1.1	Դեղատոմսով բաց թողնվող դեղորայք
HC.5.1.2	Առանց դեղատոմսի բաց թողնվող դեղորայք
HC.5.1.3	Այլ կարճատև օգտագործման բժշկական ապրանքներ
HC.5.2	Թերապևտիկ հարմարանքներ և այլ բժշկական ապրանքներ
HC.5.2.1	Ակնոցներ և ակնաբուժական այլ ապրանքներ
HC.5.2.2	Լսողական հարմարանքներ
HC.5.2.3	Այլ օրթոպեդիկ հարմարանքներ և պրոթեզներ (բացի՝ ակնոցներից և լսողական հարմարանքներից)

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

HC.5.2.9	Բոլոր այլ բժշկական երկարաժամկետ օգտագործման ապրանքներ, այդ թվում՝ բժշկական տեխնիկական սարքեր
HC.6	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայություններ
HC.6.1	Տեղեկատվական, կրթական և խորհրդատվական ծրագրեր
HC.6.2	Իմունիզացիայի ծրագրեր
HC.6.3	Հիվանդության վաղ հայտնաբերման ծրագրեր
HC.6.4	Առողջ պայմանների մոնիտորինգի ծրագրեր
HC.6.5	Համաճարակային հսկողության և ռիսկերի ու հիվանդությունների վերահսկման ծրագրեր
HC.6.6	Աղետներին պատրաստվածություն և արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման ծրագրեր
HC.7	Առողջապահության համակարգի ֆինանսավորման կառավարում
HC.7.1	Առողջապահության համակարգի կառավարում
HC.7.2	Առողջապահության ֆինանսավորման կառավարում
HC.9	Առողջապահական այլ ծառայություններ (այլ դասերում չդասակարգված)
Արտահաշվեկշռային տարրեր	
HC.RI	Հաշվետու կետեր
HC.R.I.1	Ընդհանուր դեղագործական ծախսեր
HC.R.I.2	Ավանդական, լրացուցիչ և այլընտրանքային բուժօգնություն
HC.R.I.3	Կանխարգելում և հանրային առողջապահական ծառայություններ (համաձայն ԱՀՀ 1.0-ի)
HC.R.I.3.1	Մոր և մանական առողջություն, ընտանիքի պլանավորում և խորհրդատվություն (համաձայն ԱՀՀ 1.0-ի)
HC.R.I.3.2	Բժշկական ծառայություններ դպրոցներում (համաձայն ԱՀՀ 1.0-ի)
HC.R.I.3.3	Ինֆեկցիոն հիվանդությունների կանխարգելում (համաձայն ԱՀՀ 1.0-ի)
HC.R.I.3.4	Ոչ ինֆեկցիոն հիվանդությունների կանխարգելում (համաձայն ԱՀՀ 1.0-ի)
HC.R.I.3.5	Առողջության պահպանումը արտադրությունում (համաձայն ԱՀՀ 1.0-ի)
HC.R.I.3.9	Հանրային առողջապահության մնացած բոլոր ծառայությունները
HCR	Առողջապահության հետ կապված դասեր
HCR.1	Երկարաժամկետ (սոցիալական) խնամք
HCR.1.1	Երկարաժամկետ սոցիալական բնափրային խնամք
HCR.1.2	Երկարաժամկետ սոցիալական խնամքի դրամական օգուտները
HCR.2	Առողջության խթանման բազմաձյուղային մոտեցումը
HCR.2.1	Սննդի և խմելու ջրի միջոցառումներ
HCR.2.2	Բնապահպանական միջոցառումներ (բացի՝ սննդի և խմելու ջրի հետ կապված միջոցառումներից)
HCR.2.3	Առողջության այլ բազմաձյուղային խթանում

ICHA-HC առողջապահության գործառույթների դասակարգման բացատրություններ

HC.1 Բժշկական օգնություն

Բժշկական օգնությունը ներառում է առողջապահական այցեր, որի ընթացքում հիմնական նպատակն է թեթևացնել հիվանդության ախտանիշները կամ վնասվածքը, նվազեցնել հիվանդության կամ վնասվածքի սրությունը, կանխել հիվանդության և/ կամ վնասվածքի բարդացումը և վատթարացումը, որը կարող է սպառնալ կյանքին կամ կյանքի բնականոն ընթացքին: Ներառում է վնասվածքների բուժման կամ հիվանդության բժշկական օգնության բոլոր բաղադրիչները, վիրահատության իրականացում, ախտորոշիչ և բուժիչ ընթացակարգեր և մանկաբարձական ծառայություններ:

Բժշկական օգնությունը ըստ մատակարարման ձևի

Դասակարգման երկրորդ մակարդակը վերաբերում է բժշկական օգնության տրամադրման ձևին: Առանձնացվում են գործառույթների հետևյալ երկրորդ մակարդակները՝

- HC.1.1 Ստացիոնար բուժօգնություն
- HC.1.2 Ցերեկային ստացիոնար բուժօգնություն
- HC.1.3 Ամբուլատոր բուժօգնություն
- HC.1.4 Տնային պայմաններում իրականացվող բուժօգնություն:

HC.2 Վերականգնողական բուժօգնություն

Վերականգնումը ինտեգրատիվ ռազմավարությունն է, որի նպատակն է բարելավել այն մարդկանց առողջական վիճակը, ովքեր հաշմանդամ են կամ կարող են դառնալ հաշմանդամ, օգնել նրանց հասնել օպտիմալ գործունեության, արժանապատիվ կյանքի որակի և հասարակության մեջ ընդգրկվածության:

Վերականգնման շրջանակը լայն է և ներառում է հոգեբանական, օժանդակ տեխնոլոգիական, նյարդաբանական, օրթոպեդիկ, մանկական վերականգնման և այլ ուղղություններ:

- Ներառում է այն ծառայությունների սպառումը, որոնք նախատեսված են հասնելու, վերականգնելու և/ կամ պահպանելու օպտիմալ ֆիզիկական, զգայական, ինտելեկտուալ, հոգեբանական և սոցիալական ֆունկցիոնալ մակարդակները, որոնք հիվանդությունների, խանգարումների կամ վնասվածքների հետևանք են:
- Չի ներառում առաջնային սոցիալական, հանգստի կամ աշխատանքային նպատակ հետապնդող վերականգնողական ծառայությունները:

HC.3 Երկարաժամկետ (առողջապահական) խնամք

Երկարաժամկետ (առողջապահական) խնամքը բաղկացած է մի շարք բժշկական և անհատական խնամքի ծառայություններից, որոնք սպառվում են հետևյալ հիմնական նպատակով՝ օգնել նվազեցնել երկարաժամկետ խնամքի կարիք ունեցող հիվանդների ցավն ու տառապանքը և կանխել նրանց առողջական վիճակի վատթարացումը:

HC.4 Բուժօգնության օժանդակ ծառայություններ (ըստ գործառույթի չդասակարգված)

Բուժօգնության օժանդակ ծառայությունները հաճախ ծառայությունների փաթեթի անբաժանելի մասն են, որոնց նպատակը ախտորոշման և մոնիտորինգի հետ է կապված:

HC.5 Բժշկական ապրանքներ (ըստ գործառույթի չդասակարգված)

Դեղամիջոցները և այլ բժշկական ապրանքները հաճախ կանխարգելիչ, բուժիչ, վերականգնողական և երկարաժամկետ խնամքի նպատակներ հետապնդող ծառայությունների փաթեթի բաղադրիչ են:

HC.6 Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայություններ

Կանխարգելման նպատակն է խուսափել կամ նվազեցնել վնասվածքների և հիվանդությունների թիվը կամ սրությունը և դրանց բարդությունները: Կանխարգելումը հիմնված է առողջության խթանման ռազմավարության վրա, որը ներառում է մի

գործընթաց, որը թույլ է տալիս մարդկանց բարելավել իրենց առողջությունը վերահսկողության միջոցով:

- Առաջնային կանխարգելումը ներառում է կոնկրետ առողջությանն ուղղված միջոցառումներ, որոնք կանխում են հիվանդությունները և ռիսկային գործոնները, որպեսզի նվազեցնեն հիվանդության նոր դեպքերի առաջացումը, հիվանդությունների սրման հնարավորությունը և այլն:
- Երկրորդային կանխարգելումը ներառում է հիվանդության վաղ հայտնաբերմանը ուղղված հատուկ միջամտություններ և այնուհետև թերապիա քանի դեռ հնարավոր է, օրինակ՝ սքրինինգի միջոցով: Օրինակներ են տուբերկուլյոզի, շաքարախտի և կրծքի քաղցկեղի հիվանդության սքրինինգային ծրագրերը:
- Երրորդային կանխարգելումը նպատակ ունի նվազեցնել արդեն գոյություն ունեցող հիվանդության կամ վնասվածքի բացասական ազդեցությունը՝ փորձելով խուսափել վատթարացումից և բարդացումներից:

ԱՀՀ 2011-ում Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունները (HC.6) սահմանափակվում են առաջնային և երկրորդային կանխարգելմամբ:

HC.7 Առողջապահության համակարգի ֆինանսավորման կառավարում

Այս ծառայությունները կենտրոնանում են առողջապահության համակարգի, այլ ոչ թե ուղղակիորեն առողջապահության վրա, և համարվում են կոլեկտիվ, քանի որ դրանք չեն ուղղվում կոնկրետ անհատներին, այլ բաշխվում են առողջապահության համակարգի բոլոր օգտագործողներին: Նրանք առաջնորդում և աջակցում են առողջապահության համակարգի գործունեությանը: Այս ծառայությունները պահպանում և բարձրացնում են առողջապահության համակարգի արդյունավետությունը և կարող են մեծացնել նրա կապիտալը:

HC.9 Առողջապահական այլ ծառայություններ (այլ դասերում չդասակարգված)

Այս տարրը ներառում է բոլոր այն առողջապահական ծառայությունները, որոնք ներառված չեն HC.1-ից HC.7-ում:

Արտահաշվեկշռային տարրեր

HC.RI. Հաշվետու կետեր

HC.RI.1 Ընդհանուր դեղագործական ծախսեր

Դեղորայքը բոլոր առողջապահական նպատակների համար առավել հաճախ օգտագործվող տեխնոլոգիական արտադրանքներից մեկն է: Դեղորայքի վրա կատարվող ընդհանուր ծախսերը կազմում են ընթացիկ առողջապահական ծախսերի շուրջ մեկ երրորդը:

HC.RI.2 Ավանդական, լրացուցիչ և այլընտրանքային բուժօգնություն (ԱԼԸԲ)

Լայն իմաստով առողջապահությունը կարելի է բաժանել ժամանակակիցի (հիմնական, ուղղափառ, արևմտյան կամ ավստրալիական) և ավանդականի (տեղական, լրացուցիչ, այլընտրանքային կամ ինտեգրատիվ)՝ տարբեր երկրներում տարբեր ստորաբաժանումներով: Ավանդական, լրացուցիչ և այլընտրանքային բուժօգնության ամենատարածված տեսակներն են՝

- Այլընտրանքային առողջապահության համակարգեր, որոնցից առավել տարածված են ասեղնաբուժությունը, հոմեոպաթիան, մանուալ թերապիան, օստոպատիան,
- Լրացուցիչ բուժումը, ինչպիսիք են Ալեքսանդր թերապիան, արոմաթերապիան, Բախի թերապիան և այլ ծաղկե բուժումներ, մարմնի թերապիան, բուսաբուժությունը, սննդային թերապիան, յոգան և սպա թերապիան,
- Այլընտրանքային բուժումը, ինչպիսիք են բյուրեղյա թերապիան և այլն:

HC.RI.3 Կանխարգելում և հանրային առողջապահական ծառայություններ (համաձայն ԱՀՀ 1.0-ի)

ԱՀՀ 1.0-ում HC.6 Կանխարգելում և հանրային առողջապահության ծառայությունների բովանդակությունը կազմված էր կամ ըստ ծրագրի տեսակի, կամ ըստ շահառուների խմբի, կամ ըստ սպառման տեսակի:

ԱՀՀ 2011-ում դասակարգումը ներառում է հետևյալ փոփոխությունները՝ ա) ըստ ծառայության տեսակի կազմակերպումը, բ) ուշադրությունը կենտրոնանում է կանխարգելման վրա, որը թույլ է տալիս հստակ որոշել սահմանները, գ) անհատական կանխարգելիչ խնամքը բացառված է և պետք է ներկայացվի HC.1-ում, դ) որոշ կանխարգելիչ բժշկական բաղադրիչների ինտեգրումը, որոնք նախկինում դասակարգվում էին HC.R.3 և HC.R.4-ում, ե) արյան բանկերը հանդես են գալիս որպես օժանդակ ծառայություն, լրացնում են կանխարգելիչ, բուժիչ կամ վերականգնողական խնամքին:

HCR Առողջապահության հետ կապված դասեր

HCR.1 Երկարաժամկետ (սոցիալական) խնամք

Այս տարրը ներառում է սոցիալական խնամքը՝ ծախսերի ցածր մակարդակով ծառայություններ՝ օգնելու համար առօրյա կյանքի գործունեությանը: Քանի որ առողջապահության երկարաժամկետ խնամքի բաղադրիչները պարունակվում են HC.3-ում, լրացնող սոցիալական բաղադրիչները ներառված են որպես առողջապահության հետ կապված կատեգորիաներ, որն իր հերթին բաժանվում է բնախրային և դրամական բաղադրիչների: Առողջապահական և սոցիալական խնամքի բաղադրիչները՝ HC.3 և HC.R.1, կարելի է ամփոփել՝ երկարաժամկետ խնամքի ընդհանուր արժեքը ստանալու համար:

HCR.2 Առողջության խթանման բազմաճյուղային մոտեցումը

Առողջապահությունը որոշիչ գործոնների լայն շրջանակի փոխգործակցության արդյունք է: Այն ներառում է՝ *HCR.2.1 Սննդի և խմելու ջրի միջոցառումները, HCR.2.2 Բնապահպանական միջոցառումները (բացի՝ սննդի և խմելու ջրի հետ կապված միջոցառումներից) HCR.2.3 Առողջության այլ բազմաճյուղային խթանում:*

5.6. Առողջապահական ծառայությունների մատակարարների դասակարգումը (ICHA-HP)

Առողջապահական ծառայությունների մատակարարների դասակարգման հիմնական նպատակն է ապահովել համակողմանի և ամբողջական ընդգրկվածություն, ինչը նշանակում է ընդգրկել բոլոր ներգրավված կազմակերպություններին և մասնակիցներին: Բոլոր մատակարարները պետք է դասակարգվեն ըստ իրենց հիմնական հատկանիշների, որը երաշխավորում է կապը առողջապահական գործառույթների (HC) և առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների (HF) հետ:

Քանի որ ներքին տնտեսության շատ կազմակերպություններ կարող են տրամադրել որոշակի առողջապահական ծառայություններ, առողջապահական ծառայությունների մատակարարների դասակարգումը պետք է ընդգրկի բոլորին՝ անկախ այն բանից, թե առողջապահությունը հանդիսանում է նրանց առաջնային, թե երկրորդային գործունեությունը:

Առաջնային մատակարարները նրանք են, որոնց հիմնական գործունեությունը առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների մատակարարումն է: Առաջնային մատակարարների օրինակ են ընդհանուր և մասնագիտացված բժիշկների կաբինետները, շտապօգնության ծառայությունների ստորաբաժանումները, հոգեբուժական հիվանդանոցները, առողջապահական կենտրոնները, լաբորատորիաները, բուժքույրական խնամքի հաստատությունները, դեղատները և այլն: ICHA-HP դասակարգման շրջանակներում, առաջնային առողջապահության մատակարարները խմբավորված են վեց կատեգորիաներում (HP.1-HP.6):

Երկրորդային մատակարարները նրանք են, ովքեր մատուցում են առողջապահական ծառայություններ ի լրումն իրենց հիմնական գործունեությանը, որը կարող է մասամբ կապված լինել կամ ամենևին կապված չլինել առողջապահության հետ: Երկրորդային մատակարարների օրինակներ են՝ ըստ բնակության վայրի խնամքի հաստատությունները, որոնց հիմնական գործունեությունը կարող է լինել (այլ

սոցիալական ծառայությունների հետ միասին) բժշկական խնամքի տրամադրումը, սուպերմարկետները, որոնք վաճառում են առանց դեղատոմսի բաց թողնվող դեղեր, և առողջապահական հաստատությունները/ մասնագետները, որոնք մատուցում են առողջապահական ծառայություններ բնակչության սահմանափակ խմբերին, ինչպես օրինակ, աշխատակիցների համար տնային պայմաններում իրականացվող մասնագիտական բժշկական խնամքը, կամ բանտերում մատուցվող առողջապահական ծառայությունները (HP.8.2):

Որպեսզի ամբողջացնենք պատկերը, ցանկացած ոլորտ, որն իրականացնում է առողջապահության հետ կապված գործունեություն, բայց ներգրավված չէ ուղղակիորեն հիվանդներին առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների մատակարարման մեջ (որպես կամ առաջնային, կամ երկրորդային գործունեություն), կարող է գրանցվել HP.8.9 Այլ ոլորտներ (այլ դասերում չդասակարգված) կատեգորիայում: Բժշկական սարքավորումների մատակարարման մեջ, առողջապահական R&D-ում կամ առողջապահության մասնագետների կրթության և վերապատրաստման մեջ ներգրավված ոլորտները կարող են գրանցվել HP.8.9 Այլ ոլորտներ (այլ դասերում չդասակարգված) կատեգորիայում:

Ընդհանուր առմամբ ազգային առողջապահական ծառայությունների մատակարարներին խմբավորելու համար (առաջնային և երկրորդային) անհրաժեշտ է տարբերակել առողջապահական և ոչ առողջապահական գործունեությունը, որը նրանք իրականացրել են: Ինչ վերաբերում է առողջապահական գործունեությանը, այստեղ գործում են հետևյալ գործառնական կանոնները՝

- Առողջապահական արդյունքներ ունեցող կազմակերպությունը, որի համար ավելացված արժեքի ավելի քան 50%-ը ստացվում է առողջապահական գործունեության արդյունքում, պետք է դասակարգվի և ներառվի HP.1-HP.6 կատեգորիաներից որևէ մեկում:
- Նրանք, ում ավելացված արժեքը 50%-ից պակասն է ստացվում առողջապահական գործունեության արդյունքում, պետք է դասակարգվեն և

ներառվեն HP.8.2 «Բոլոր այլ ոլորտները՝ որպես առողջապահության երկրորդային մատակարարներ» կատեգորիայում:

Բոլոր այն դեպքերում, երբ ավելացված արժեքը հասանելի չէ, առաջարկվում է օգտագործել նրան փոխարինող մեկ այլ չափանիշ՝

- Արդյունքի վրա հիմնված փոխարինողներ, ինչպիսիք են՝ արտադրության արժեքը կամ շրջանառությունը, որոնք վերագրելի են յուրաքանչյուր գործունեության հետ կապված ապրանքներին կամ ծառայություններին:
- Մուտքի վրա հիմնված փոխարինողներ, ինչպիսիք են՝ աշխատավարձը կամ աշխատաժամերը, որոնք վերագրելի են տարբեր գործունեություններին:

Աղյուսակ 5.6.1. ICHA-HP առողջապահական ծառայությունների մատակարարների դասակարգումը

HP.1	Հիվանդանոցներ
HP.1.1	Բազմապրոֆիլ հիվանդանոցներ
HP.1.2	Հոգեբուժական հիվանդանոցներ
HP.1.3	Մասնագիտացված հիվանդանոցներ (բացի՝ հոգեբուժական հիվանդանոցներից)
HP.2	Ըստ բնակության վայրի երկարաժամկետ խնամքի հաստատություններ
HP.2.1	Երկարաժամկետ բուժքույրական խնամքի հաստատություններ
HP.2.2	Հոգեբուժական հիվանդանոցներ և նարկոլոգիական դիսպանսերներ
HP.2.9	Ըստ բնակության վայրի երկարաժամկետ խնամք տրամադրող այլ հաստատություններ
HP.3	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ
HP.3.1	Բժիշկների կաբինետներ
HP.3.1.1	Բազմապրոֆիլ բժիշկների կաբինետներ
HP.3.1.2	Հոգեբույժների կաբինետներ
HP.3.1.3	Մասնագետների կաբինետներ (բացի՝ հոգեբուժական կաբինետներից)
HP.3.2	Ատամնաբուժական կաբինետներ
HP.3.3	Առողջապահական այլ մասնագետների կաբինետներ
HP.3.4	Ամբուլատոր բուժման կենտրոններ
HP.3.4.1	Ընտանիքի պլանավորման կենտրոններ
HP.3.4.2	Ամբուլատոր հոգեբուժական հիվանդանոցներ և նարկոլոգիական դիսպանսերներ
HP.3.4.3	Առանձին ամբուլատոր վիրաբուժական օգնության կենտրոններ
HP.3.4.4	Դիալիզի կենտրոններ
HP.3.4.9	Բոլոր այլ ամբուլատոր կենտրոններ

HP.3.5	Տնային պայմաններում առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ
HP.4	Օժանդակ ծառայությունների մատակարարներ
HP.4.1	Հիվանդի տեղափոխման և շտապ օգնության մատակարարներ
HP.4.2	Բժշկական և ախտորոշիչ լաբորատորիաներ
HP.4.9	Օժանդակ ծառայությունների այլ մատակարարներ
HP.5	Վերավաճառողներ և բժշկական ապրանքների այլ մատակարարներ
HP.5.1	Դեղատներ
HP.5.2	Վերավաճառողներ և երկարաժամկետ բժշկական ապրանքների և բժշկական սարքավորումների այլ մատակարարներ
HP.5.9	Դեղորայքի և բժշկական նշանակության ապրանքների բոլոր այլ վաճառողներ և մատակարարներ
HP.6	Կանխարգելիչ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ
HP.7	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ
HP.7.1	Առողջապահության պետական կառավարման գործակալություններ
HP.7.2	Առողջության սոցիալական ապահովագրության գործակալություններ
HP.7.3	Առողջության ապահովագրության կառավարման մասնավոր գործակալություններ
HP.7.9	Այլ կառավարման գործակալություններ
HP.8	Մնացյալ տնտեսություն
HP.8.1	Տնային տնտեսությունները՝ որպես տնային պայմաններում իրականացվող բժշկական խնամքի մատակարարներ
HP.8.2	Բոլոր այլ ոլորտները՝ որպես առողջապահության երկրորդային մատակարարներ
HP.8.9	Այլ ոլորտներ (այլ դասերում չդասակարգված)
HP.9	Մնացյալ աշխարհ

5.7. Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների դասակարգումը (ICHA-HF)

Առողջապահության ֆինանսավորման հաշվապահական հաշիվների շրջանակի նպատակն է ներկայացնել երկրի հիմնական ֆինանսական գործարքների (հոսքերի) հստակ և թափանցիկ պատկերը և առողջապահության ֆինանսավորման համակարգի կառուցվածքը:

ԱՀՀ 2011-ում ֆինանսավորման համակարգի կառուցվածքը և հիմնական գործարքները նկարագրող հիմնական հասկացություններն են.

- *Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմները*՝ որպես երկրի առողջապահության ֆինանսավորման համակարգի ֆունկցիոնալ կառուցվածքի հիմք,
- *Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտների տեսակները*, որոնք օգնում են բացահայտել, դասակարգել և չափել յուրաքանչյուր ֆինանսավորման մեխանիզմի եկամուտների աղբյուրները:
- *Առողջապահության ֆինանսավորման համակարգի ինստիտուցիոնալ միավորները*, որոնք կարող են հանդես գալ որպես ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտների մատակարարներ (ինչպես, օրինակ, տնային տնտեսություններն ու ընկերությունները), և/ կամ որպես ֆինանսական գործակալներ, որոնք կառավարում են մեկ կամ մի քանի ֆինանսավորման մեխանիզմներ: Ֆինանսական գործակալները ինստիտուցիոնալ միավորներ են, որոնք գործնականում կառավարում են առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմները: Նրանք իրականացնում են եկամուտների հավաքագրում և/ կամ ձեռք են բերում ծառայություններ: Օրինակ՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինները, մասնավոր ապահովագրական ընկերությունները, շահույթ չհետապնդող կազմակերպությունները և այլն:

Առողջապահական հաշիվների աղյուսակները կարող են տրամադրել տեղեկատվություն այն մասին, թե ինչպես են բաշխվել առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների ֆոնդերը, ինչ ծառայություններ են սպառվել

Ֆիզիկական անձանց կամ համայնքների կողմից, ինչպիսի աճ է գրանցվել առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտներում և այլն:

Առողջապահության ֆինանսավորման տարբեր մեխանիզմները տարբերակելու համար հիմնական չափանիշներն են՝

- Պարտադիր կամ կամավոր մասնակցությամբ ռեզիդենտ կամ ոչ ռեզիդենտ մեխանիզմները,
- Իրավասությունը,
- Պարտադիր կամ կամավոր վճարումները,
- Կանխավճարային կամ ծառայության օգտագործման պահին կատարված վճարումներ,
- Մեկ ֆոնդում միավորված են տարբեր անձիք, թե ֆոնդը անհատական է կամ նախատեսված ընտանիքի համար,
- Ապահովագրության ձեռքբերումը անհրաժեշտ է, թե ոչ:

Քաղաքականության տեսակետից հիմնական տարբերակիչ հատկանիշներն են՝

- արդյոք մասնակցությունը օրենքով (կամ կառավարության կարգավորումով) պարտադիր, թե կամավոր է,
- արդյոք իրավասությունը հիմնված է վճարման, թե այլ չափանիշի վրա, օրինակ՝ ռեզիդենտության, եկամտի չափի և այլն:

ICHA-HF Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների դասակարգման բացատրություններ

Աղյուսակ 5.7.1. ICHA-HF Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների դասակարգումը

HF.1	Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ
HF.1.1	Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ
HF.1.1.1	Պետական կառավարման կենտրոնական մարմինների մեխանիզմներ
HF.1.1.2	Պետական/ մարզային/ տեղական ինքնակառավարման մարմինների մեխանիզմներ
HF.1.2	Առողջության ապահովագրության պարտադիր վճարների մեխանիզմներ
HF.1.2.1	Առողջության սոցիալական ապահովագրության մեխանիզմներ
HF.1.2.2	Պարտադիր մասնավոր ապահովագրության մեխանիզմներ

HF.1.3	Պարտադիր բժշկական խնայողական հաշիվներ
HF.2	Առողջապահության կամավոր վճարումների մեխանիզմներ
HF.2.1	Առողջության կամավոր ապահովագրության մեխանիզմներ
HF.2.1.1	Առաջնային առողջության ապահովագրության մեխանիզմներ
HF.2.1.1.1	Գործատուի կողմից տրամադրվող ապահովագրություն (բացի ձեռնարկությունների մեխանիզմներից)
HF.2.1.1.2	Կառավարության կողմից տրամադրվող կամավոր ապահովագրություն
HF.2.1.1.3	Այլ առաջնային օղակի մեխանիզմներ
HF.2.1.2	Լրացուցիչ ապահովագրության մեխանիզմներ
HF.2.1.2.1	Համայնքի կողմից տրամադրվող ապահովագրություն
HF.2.1.2.2	Այլ լրացուցիչ ապահովագրություն
HF.2.2	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպությունների ֆինանսավորման մեխանիզմներ
HF.2.2.1	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպությունների ֆինանսավորման մեխանիզմներ (բացի HF.2.2.2-ից)
HF.2.2.2	Ռեզիդենտ օտարերկրյա կառավարության զարգացման գործակալությունների մեխանիզմներ
HF.2.3	Ձեռնարկությունների ֆինանսավորման մեխանիզմներ
HF.2.3.1	Ձեռնարկությունների (բացի առողջապահական ծառայությունների մատակարարներից) ֆինանսավորման մեխանիզմներ
HF.2.3.2	Առողջապահական ծառայությունների մատակարարների ֆինանսավորման մեխանիզմներ
HF.3	Տնային տնտեսությունների ուղղակի վճարումներ (OOP)
HF.3.1	Ուղղակի վճարումներ (OOP), բացի համավճարից
HF.3.2	Երրորդ կողմի վճարողների հետ համավճար
HF.3.2.1	Կառավարության հետ համավճարի մեխանիզմներ և առողջության ապահովագրության պարտադիր վճարների մեխանիզմներ
HF.3.2.2	Կամավոր ապահովագրության հետ համավճարի մեխանիզմներ
HF.4	Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)
HF.4.1	Պարտադիր մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)
HF.4.1.1	Առողջության պարտադիր ապահովագրության մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)
HF.4.1.2	Այլ պարտադիր մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)
HF.4.2	Կամավոր մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)
HF.4.2.1	Առողջության կամավոր ապահովագրության մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)
HF.4.2.2	Այլ մեխանիզմներ (ոչ ռեզիդենտ)
HF.4.2.2.1	Մարդասիրական / միջազգային ՀԿ-ների մեխանիզմներ
HF.4.2.2.2	Զարգացման արտասահմանյան գործակալությունների մեխանիզմներ
HF.4.2.2.3	Նեղ խմբերի մեխանիզմներ (օրինակ՝ միջազգային կազմակերպությունների կամ դեսպանատների)
Արտահաշվեկշռային տարրեր	
	Ֆինանսավորման մեխանիզմների կառավարման ֆինանսական գործակալներ
HF.RI.1.1	Կառավարություն

HF.RI.1.2	Ընկերություններ
F.RI.1.3	Տնային տնտեսություններ
HF.RI.1.4	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ
HF.RI.1.5	Մնացյալ աշխարհ
	Ֆինանսավորման մեխանիզմներ՝ համավճարի հետ միասին
HF.RI.2	Կառավարման մեխանիզմներ և առողջության ապահովագրության պարտադիր վճարների մեխանիզմներ՝ համավճարի հետ միասին (HF.1 + HF.3.2.1)
HF.RI.3	Առողջության կամավոր ապահովագրության մեխանիզմներ՝ համավճարի հետ միասին (HF.2+HF.3.2.2)

HF.1 Պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմներ և առողջապահության ֆինանսավորման պարտադիր վճարների մեխանիզմներ

Այս կատեգորիան ներառում է բոլոր այն մեխանիզմները, որոնք ուղղված են ապահովելու հիմնական առողջապահական օգնության հասանելիությունը ամբողջ հասարակությանը, նրա մեծ մասին կամ առնվազն նրա որևէ խոցելի խմբին: Ներառված են պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմները, առողջության սոցիալական ապահովագրությունը, պարտադիր մասնավոր ապահովագրությունը և պարտադիր բժշկական խնայողական հաշիվները:

HF.2 Առողջապահության կամավոր վճարումների մեխանիզմներ (բացի տնային տնտեսությունների գրպանից դուրս վճարումներից)

Այս կատեգորիան ներառում է առողջապահության ֆինանսավորման բոլոր ներքին կանխավճարային մեխանիզմները, որոնց համաձայն առողջապահական ծառայությունների հասանելիությունը մասնավոր դերակատարների հայեցողության տակ է (թեև այդ «հայեցողության» վրա կարող են և հաճախ ազդում են պետական օրենքները և կանոնակարգերը): Ներառված են՝ առողջության կամավոր ապահովագրությունը, ոչ առևտրային կազմակերպությունների ֆինանսավորման մեխանիզմները և ձեռնարկությունների ֆինանսավորման մեխանիզմները:

HF.4 Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմներ

Այս կատեգորիան ներառում է առողջապահության ֆինանսավորման բոլոր ոչ ռեզիդենտ ինստիտուցիոնալ միավորները, որոնք ռեզիդենտների անունից հավաքագրում և ձեռք են բերում առողջապահական ապրանքներ և ծառայություններ՝ առանց ռեզիդենտ մեխանիզմի միջնորդության:

Մնացյալ աշխարհի ֆինանսավորման մեխանիզմները որոշվում են համաձայն հետևյալ բնութագրերի.

- մասնակցության ձևը՝ 1) պարտադիր, օրինակ, հիմնված աշխատանքի պայմանների վրա, կամ 2) կամավոր,
- իրավասության հիմքերը 1) ապահովագրական ընկերության և անհատի միջև պայմանագիր կամ 2) մասնավոր միավորի հայեցողությամբ (բարեգործական հիմնադրամ, գործատու, օտարերկրյա միավոր),
- դրամական միջոցների հավաքագրման հիմնական եղանակը՝ դրամական միջոցները հավաքվում արտասահմանում,
- ծածկույթը՝ օտարերկրյա միավորները, որպես կանոն, ազատ են օգուտների հարցում:

Մնացյալ աշխարհը կարող է աջակցել առողջապահության ֆինանսավորմանը միջազգային օգնության և այլ դրամական հոսքերի տեսքով՝ ուղղելով դրանք պետական կամ ռեզիդենտ ոչ առևտրային կազմակերպությունների միջոցով:

Արտահաշվեկշռային տարրեր

ԱՀՀ 1.0-ի հետ շարունակականությունը ապահովելու և ֆինանսավորման համակարգում ֆինանսական գործակալների կարևորությունը արտացոլելու համար HF.RI.1 կատեգորիան ընդգրկում է ֆինանսավորման մեխանիզմները կառավարող ֆինանսական գործակալներին: Ֆինանսական գործակալները խմբավորված են Ազգային հաշիվների համակարգի ինստիտուցիոնալ հատվածներում՝ HF.RI.1.1 կառավարություն, HF.RI.1.2 ընկերություններ, HF.RI.1.3 տնային տնտեսություններ, HF.RI.1.4 տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ և HF.RI.1.5 մնացյալ աշխարհ:

Ֆինանսավորման մեխանիզմների և ֆինանսական գործակալների միջև կապը

Ֆինանսական գործակալներն ինստիտուցիոնալ միավորներ են, որոնք կառավարում են մեկ կամ ավելի ֆինանսավորման մեխանիզմներ, հավաքագրում են եկամուտներ և/կամ գնում են ծառայություններ՝ համաձայն առողջապահության

Ֆինանսավորման տվյալ մեխանիզմի/մեխանիզմների կանոնների: Այն ներառում է տնային տնտեսությունները՝ որպես գրպանից դուրս վճարումների ֆինանսական գործակալներ:

5.8. Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտների դասակարգումը (ICHA-FS)

Քաղաքականության վերլուծության համար առանցքային նշանակություն ունի հետևյալ տեղեկատվությունը՝

- որքան եկամուտ է հավաքագրվել,
- ինչ ճանապարհով է այն հավաքագրվել,
- տնտեսության որ ինստիտուցիոնալ միավորներից են եկամուտները հավաքագրվել յուրաքանչյուր ֆինանսավորման մեխանիզմի համար,
- որ ֆինանսավորման մեխանիզմ են ուղղվել այդ եկամուտները:

Եկամուտների դասակարգումը հնարավոր է դարձնում պետական և մասնավոր ֆինանսների ճշգրիտ մեկնաբանումը: Առողջապահության համակարգի ինստիտուցիոնալ միավորների՝ պետականի և մասնավորի տարանջատման և առողջապահության ֆինանսավորման համար օգտագործվող միջոցների՝ պետականի և մասնավորի տարանջատման միջև գոյություն չունի մեկը-մեկին (one-to-one) համապատասխանություն: Տնային տնտեսությունների կողմից վճարված առողջության սոցիալական ապահովագրության վճարները համարվում են պետական ֆինանսների, իսկ տնային տնտեսությունների կողմից վճարված կամավոր բժշկական ապահովագրության վճարները՝ մասնավոր ֆինանսների տարր:

Տնտեսության յուրաքանչյուր ինստիտուցիոնալ միավորի ընդհանուր մասնակցության չափը նույնպես առանցքային տեղեկատվություն է, քանի որ այն ցույց է տալիս յուրաքանչյուր միավորի համապատասխան ֆինանսական բեռը: Այդ իսկ պատճառով առաջարկվում է ներառել ինստիտուցիոնալ հատվածները (օգտագործելով Ազգային հաշիվների համակարգի կատեգորիաները)՝ որպես FS դասակարգման արտահաշվեկշռային տարրեր:

Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտների սահմանումը

Եկամուտը որոշակի ներդրումային մեխանիզմների միջոցով առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների ֆոնդերի աճն է: Դասակարգման կատեգորիաները գործարքի որոշակի տեսակ են, որի միջոցով ֆինանսավորման մեխանիզմները ձեռք են բերում իրենց եկամուտները:

Այս դասակարգման նպատակն է խմբավորել առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտները ըստ փոխադարձաբար բացառելի դասերի: Եկամուտ կատեգորիան ունի ենթակատեգորիաներ, որոնք որոշվում են ըստ այն բանի, թե ով (կամ որ ինստիտուցիոնալ միավորն) է ապահովում տվյալ եկամուտը (օրինակ՝ կամավոր կանխավճարներ կատեգորիան ունի ենթակատեգորիաներ՝ տնային տնտեսությունների կամավոր կանխավճարներ, գործատուների կամավոր կանխավճարներ և այլն): Եկամուտները կարող են հանդես գալ նաև բնաիրային փոխանցումների տեսքով (օրինակ՝ պետական ֆինանսավորման մեխանիզմներին բնաիրային տեսքով արտաքին օժանդակություն):

ICHA-FS Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտների դասակարգման բացատրություններ

Աղյուսակ 5.8.2. ICHA-FS Առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտների դասակարգումը

FS.1	Կառավարության ներքին եկամուտներից փոխանցումներ (առողջապահական նպատակներով հատկացված)
FS.1.1	Ներքին փոխանցումներ և դրամաշնորհներ
FS.1.2	Կառավարության փոխանցումներ հատուկ խմբերի անունից
FS.1.3	Սուբսիդիաներ
FS.1.4	Կառավարության ներքին եկամուտներից այլ փոխանցումներ
FS.2	Օտարերկրյա ծագման կառավարության կողմից բաշխված փոխանցումներ
FS.3	Սոցիալական ապահովության վճարներ
FS.3.1	Աշխատակիցների կողմից վճարվող սոցիալական ապահովության վճարներ
FS.3.2	Գործատուների կողմից վճարվող սոցիալական ապահովության վճարներ
FS.3.3	Ինքնազբաղվածների կողմից վճարվող սոցիալական ապահովության վճարներ
FS.3.4	Այլ սոցիալական ապահովության վճարներ
FS.4	Պարտադիր կանխավճարներ (բացի՝ FS.3-ից)
FS.4.1	Ֆիզիկական անձանց/ տնային տնտեսությունների կողմից վճարվող պարտադիր կանխավճարներ

FS.4.2	Գործատուների կողմից վճարվող պարտադիր կանխավճարներ
FS.4.3	Այլ պարտադիր կանխավճարային եկամուտներ
FS.5	Կամավոր կանխավճարներ
FS.5.1	Ֆիզիկական անձանց/ տնային տնտեսությունների կողմից վճարվող կամավոր կանխավճարներ
FS.5.2	Գործատուների կողմից վճարվող կամավոր կանխավճարներ
FS.5.3	Այլ կամավոր կանխավճարային եկամուտներ
FS.6	Այլ ներքին եկամուտներ (այլ դասերում չդասակարգված)
FS.6.1	Այլ եկամուտներ տնային տնտեսություններից (այլ դասերում չդասակարգված)
FS.6.2	Այլ եկամուտներ ընկերություններից (այլ դասերում չդասակարգված)
FS.6.3	Այլ եկամուտներ տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններից (այլ դասերում չդասակարգված)
FS.7	Ուղղակի օտարերկրյա փոխանցումներ
FS.7.1	Ուղղակի օտարերկրյա ֆինանսական փոխանցումներ
FS.7.1.1	Ուղղակի երկկողմանի ֆինանսական փոխանցումներ
FS.7.1.2	Ուղղակի բազմակողմանի ֆինանսական փոխանցումներ
FS.7.1.3	Այլ ուղղակի օտարերկրյա ֆինանսական փոխանցումներ
FS.7.2	Ուղղակի բնափրային օտարերկրյա օգնություն
FS.7.2.1	Ուղղակի ապրանքային օտարերկրյա օգնություն
FS.7.2.1.1	Ուղղակի երկկողմանի ապրանքային օգնություն
FS.7.2.1.2	Ուղղակի բազմակողմանի ապրանքային օգնություն
FS.7.2.1.3	Այլ ուղղակի ապրանքային օտարերկրյա օգնություն
FS.7.2.2	Ուղղակի բնափրային օտարերկրյա օգնություն ծառայությունների տեսքով (ներառյալ տեխնիկական աջակցությունը)
FS.7.3	Այլ ուղղակի օտարերկրյա փոխանցումներ (այլ դասերում չդասակարգված)
Արտահաշվեկշռային տարրեր	
	Հաշվետու տարրեր
FS.RI.1	Ֆինանսավորման մեխանիզմներին եկամուտներ ապահովող ինստիտուցիոնալ միավորներ
FS.RI.1.1	Կառավարություն
FS.RI.1.2	Ընկերություններ
FS.RI.1.3	Տնային տնտեսություններ
FS.RI.1.4	Տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ
FS.RI.1.5	Մնացյալ աշխարհ
FS.RI.2	Ընդամենը օտարերկրյա եկամուտներ (FS.2 +FS.7)
Ֆինանսավորման աղբյուրներին վերաբերող տարրեր	
FSR.1	Վարկեր
FSR.1.1	Կառավարության կողմից վերցված վարկեր
FSR.1.2	Մասնավոր կազմակերպությունների կողմից վերցված վարկեր
FSR.2	Բնափրային օգնություն դոնորի սահմանած գնով

FS.1 Կառավարության ներքին եկամուտներից փոխանցումներ

Այս կատեգորիան վերաբերում է առողջապահական նպատակներով կառավարության ներքին եկամուտներից հատկացված միջոցներին:

FS.1.1 Ներքին փոխանցումներ և դրամաշնորհներ

Այս կատեգորիան վերաբերում է պետական կառավարման կենտրոնական մարմինների ներքին փոխանցումներին, ապակենտրոնացված հարկային համակարգ ունեցող երկրներում (որտեղ մարզային/ տեղական ինքնակառավարման մարմինները նույնպես հավաքագրում են հարկեր)՝ մարզային/ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներքին փոխանցումներին, ինչպես նաև պետական կառավարման կենտրոնական մարմինների կողմից տեղական ինքնակառավարման մարմիններին տրամադրվող դրամաշնորհներին: Ներքին փոխանցումները առողջապահության ֆինանսավորման պետական կառավարման մարմինների մեխանիզմների (HF.1.1) հիմնական բաղադրիչներն են:

FS.1.2 Կառավարության փոխանցումներ հատուկ խմբերի անունից

Այս կետը վերաբերում է հիմնականում առողջության սոցիալական ապահովագրության վճարներին: Մի շարք երկրներում կառավարությունը վճարում է բնակչության որոշակի խմբերի անունից (օրինակ՝ երեխաների, տարեցների, գործազուրկների որոշակի խմբերի և այլն)՝ նրանց համար երաշխավորելով ապահովագրական ծածկույթ:

FS.1.3 Սուբսիդիաներ

Այս կետը վերաբերում է պետական ներքին եկամուտներից ֆինանսավորման մեխանիզմներին հատկացվող այն միջոցներին, որոնք գործարկվում են ինստիտուցիոնալ միավորների կողմից՝ բացառությամբ պետական մարմինների կամ տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպությունների:

FS.1.4 Կառավարության ներքին եկամուտներից այլ փոխանցումներ

Այս կետը ներառում է պետական փոխանցումները տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպությունների ֆինանսավորման մեխանիզմներին: Այս փոխանցումները սովորաբար նախատեսված են՝ ծածկելու տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպությունների ծախսերը կամ տրամադրելու միջոցներ, որոնցից տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպությունները կարող են կատարել ընթացիկ փոխանցումները տնային տնտեսություններին (օրինակ՝ հիվանդ երեխաներին այլ երկրներում բուժելու համար): Այս կատեգորիան ներառում է նաև բնափրային փոխանցումներ:

FS.2 Օտարերկրյա ծագման կառավարության կողմից բաշխված փոխանցումներ

Օտարերկրյա ծագման փոխանցումները (երկկողմ, բազմակողմ կամ այլ տեսակի օտարերկրյա ֆինանսավորում), որոնք բաշխվում են պետական կենտրոնական մարմինների միջոցով, գրառվում են այստեղ: Կառավարության միջոցով օտարերկրյա միավորներից եկամուտներ ներգրավող գործարքները կարող են ստանալ հետևյալ հիմնական ձևերը՝

- *Առողջապահության նպատակային օտարերկրյա ֆինանսական եկամուտներ:* Այս եկամուտները սովորաբար հանդես են գալիս՝ որպես կառավարությանը միջազգային գործակալությունների կամ օտարերկրյա կառավարությունների կողմից տրված դրամաշնորհներ:
- *Ոչ նպատակային օտարերկրյա եկամուտներ:* Այս եկամուտները դրամաշնորհներն ու կամավոր փոխանցումներն են (բացի՝ դրամաշնորհներից), որոնք ստացել է կառավարությունը՝ առանց օտարերկրյա գործակալության կողմից դրանց օգտագործման վերաբերյալ մանրամասների հստակեցման:

FS.3 Սոցիալական ապահովության վճարներ

Առողջապահության սոցիալական ապահովության վճարները մուտքեր են, որոնք վճարվել են կա՛մ գործատուների կողմից՝ նրանց աշխատակիցների անունից, կա՛մ աշխատակիցներից, ինքնազբաղ կամ գործազուրկ անձանցից՝ իրենց անունից:

FS.4 Պարտադիր կանխավճարներ (բացի՝ FS.3-ից)

Այս կատեգորիան ներառում է պարտադիր մասնավոր ապահովագրական հավելավճարներն ու պարտադիր բժշկական խնայողական հաշիվներին (MSA) վճարումները: Պարտադիր մասնավոր ապահովագրական հավելավճարները այն վճարներն են, որոնք ստացվել են ապահովագրվողի կողմից կամ այլ ինստիտուցիոնալ միավորի կողմից՝ ապահովագրվողի անունից, որոնք լիազորված են կառավարության կողմից և երաշխավորում են իրավունքը՝ օգտվել առողջության պարտադիր ապահովագրության մեխանիզմներից:

FS.5 Կամավոր կանխավճարներ

Այս կատեգորիան ներառում է կամավոր մասնավոր ապահովագրական հավելավճարները: Կամավոր մասնավոր ապահովագրական հավելավճարները վճարումներ են, որոնք ստացվում են ապահովագրվողից կամ այլ կառուցվածքային միավորից՝ ապահովագրվողի անունից, որոնք երաշխավորում են իրավունքը օգտվել առողջապահության կամավոր ապահովագրության մեխանիզմներից:

FS.6 Այլ ներքին եկամուտներ (այլ դասերում չդասակարգված)

Այս կատեգորիան ներառում է FS.1-ից FS.5-ում չընդգրկված ֆինանսավորման մեխանիզմների ներքին եկամուտները: Ենթակատեգորիաները սահմանվում են ըստ կամավոր փոխանցումները իրականացնող ինստիտուցիոնալ միավորների:

FS.7 Ուղղակի օտարերկրյա/արտաքին փոխանցումներ

Հիմնական եղանակները, որոնցով օտարերկրյա միավորներից առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների միջոցով ուղղակիորեն (փոխանցումների միջոցով) ստացվում են եկամուտները, հետևյալն են՝

- *առողջապահության ուղղակի օտարերկրյա ֆինանսական եկամուտներ*: Այս եկամուտները սովորաբար միջազգային գործակալությունների կամ օտարերկրյա կառավարությունների դրամաշնորհներն են, կամ օտարերկրյա ՀԿ-ների և անհատների կամավոր փոխանցումները (նվիրատվությունները), որոնք ուղղակիորեն նպաստում են առողջապահության ներքին ֆինանսավորման մեխանիզմների ֆինանսավորմանը:
- *բնափրային տեսքով ուղղակի օտարերկրյա օգնություն* (առողջապահական ապրանքներ և ծառայություններ):

Արտահաշվեկշռային տարրեր

FSR.1 Վարկեր

Աղյուսակ 5.8.3. Վարկերի առաջարկվող հաշվետվությունները որպես FS դասակարգման արտահաշվեկշռային տարրեր

FSR.1	Վարկեր
FSR.1.1	Կառավարության կողմից վերցված վարկեր
FSR.1.1.1	Վարկեր միջազգային կազմակերպություններից
FSR.1.1.1.1	Արտոնյալ
FSR.1.1.1.1	Ոչ արտոնյալ
FSR.1.1.2	Կառավարության կողմից վերցված այլ վարկեր
FSR.1.2	Վարկեր վերցված մասնավոր կազմակերպությունների կողմից

Ըստ սահմանման վարկերը ֆինանսական ակտիվների կամ պարտավորությունների փոփոխություններն են (այսինքն՝ վարկերը ընդգրկված չեն եկամուտների մեջ): Վարկերը հիմնականում նախատեսված են պետական բյուջեի ծախսերը ծածկելու համար, որոնք բալանսավորված չեն ներքին եկամուտներով: Կան նաև առողջապահության ոլորտի ներդրումների համար նախատեսված հատուկ

վարկեր: Առաջարկվում է հաշվետու ժամանակահատվածում "օգտագործված" վարկերի չափը ներկայացնել որպես արտահաշվեկշռային տարր: Այն կարող է ակնհայտորեն տարբերվել միևնույն ժամանակահատվածում "վերցված" վարկերից: Որոշ ցածր եկամուտ ունեցող երկրներում կարող է կարևորվել արտաքին վարկերի դերը առողջապահական համակարգի ֆինանսավորման մեջ:

Տնային տնտեսությունները նույնպես կարող են վարկեր վերցնել առողջապահական ծառայությունների համար: Սա, սակայն, անտեսվում է և չի ընդգրկվում արտահաշվեկշռային տարրերի մեջ, քանի որ դրա գնահատումը շատ դժվար է:

Ֆինանսավորման մեխանիզմներին եկամուտներ ապահովող ինստիտուցիոնալ միավորներ

Արտահաշվեկշռային տարրերի երկրորդ խումբը բաղկացած է ինստիտուցիոնալ միավորներից, որոնք ապահովում են ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտները: Ներառում են հետևյալ ենթակատեգորիաները՝

- կառավարություն,
- ընկերություններ,
- տնային տնտեսություններ,
- տնային տնտեսություններին սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպություններ,
- մնացյալ աշխարհ:

Այս կատեգորիաները թույլ են տալիս գնահատել և վերլուծել եկամուտների հավաքագրման գործարքները տնտեսության ինստիտուցիոնալ միավորների տեսանկյունից, որոնցից առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմները ստանում են իրենց եկամուտները:

5.9. Առողջապահական ծառայությունների մատակարարման գործոնների դասակարգումը (ICHA-FP)

ԱՀՀ-ում մատակարարման գործոնները սահմանվում են որպես առողջապահական ծառայությունների մատակարարման գործընթացում օգտագործվող միջոցներ: Մատակարարումը ներառում է արտադրության գործոնները (աշխատուժ, կապիտալ և նյութեր) և արտաքին ծառայությունները (առողջապահական ապրանքներ և ծառայություններ մատակարարելու համար):

Առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների մատակարարման համար օգտագործվող առողջապահական ծառայությունների մատակարարման գործոնների հաշվի ռեսուրսների ընդհանուր արժեքը՝ կանխիկ կամ բնաիրային տեսքով, հավասար է հաշվետու ժամանակահատվածում սպառված առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների դիմաց առողջապահական ծառայությունների մատակարարներին ֆինանսավորման մեխանիզմների կողմից վճարման ենթակա գումարին:

Աղյուսակ 5.9.1-ում ներկայացված են առողջապահական ծառայությունների մատակարարման գործոնները ըստ ԱՀՀ 2011 դասակարգման:

Աղյուսակ 5.9.1. Առողջապահական ծառայությունների մատակարարման գործոնների դասակարգումը

FP.1	Աշխատողների փոխհատուցում
FP.1.1	Գործավարձ և աշխատավարձ
FP.1.2	Սոցիալական հատկացումներ
FP.1.3	Աշխատողների հետ կապված այլ ծախսեր
FP.2	Անհատ ձեռնարկատիրոջ եկամուտ կամ շահույթ
FP.3	Օգտագործված նյութեր և ծառայություններ
FP.3.1	Առողջապահական ծառայություններ
FP.3.2	Առողջապահական ապրանքներ
FP.3.2.1	Դեղամիջոցներ
FP.3.2.2	Այլ առողջապահական ապրանքներ
FP.3.3	Ոչ առողջապահական ծառայություններ
FP.3.4	Ոչ առողջապահական ապրանքներ
FP.4	Համախառն կապիտալի սպառում
FP.5	Ռեսուրսների վրա կատարվող այլ ծախսային կետեր
FP.5.1	Հարկեր
FP.5.2	Այլ ծախսային կետեր

Տնային տնտեսությունները (HP 8.1), մատակարարում են առողջապահական ծառայություններ հիմնականում սեփական սպառման համար: Առողջապահական ծառայությունների շրջանակներում, այս մատակարարումը ներառվում է միայն գործարքի փաստաթղթավորված լինելու դեպքում:

ICHA-FP առողջապահական ծառայությունների մատակարարման գործոնների դասակարգման բացատրություններ

FP.1 Աշխատողներին փոխհատուցում

Աշխատողներին փոխհատուցումը վերաբերում է կազմակերպության կողմից աշխատողին կանխիկ կամ բնաիրային տեսքով վճարված ընդհանուր վարձատրությանը՝ հաշվետու ժամանակահատվածում վերջինիս կատարած աշխատանքի դիմաց: Աշխատակիցներին փոխհատուցում կատեգորիան չափում է առողջապահության մատակարարների կողմից աշխատանքի վերցված բոլոր աշխատողների վարձատրությունը՝ անկախ այն բանից, թե նրանք հանդիսանում են առողջապահության ոլորտի մասնագետներ, թե ոչ:

FP.2 Անհատ ձեռնարկատիրոջ եկամուտ/շահույթ

FP.2 դասը նախատեսված է առողջապահական գործունություն իրականացնող ինքնազբաղ մասնագետների/ բուժաշխատողների համար: Այս դասը վերաբերում է անկախ բուժաշխատողների գործունեության վարձատրությանը, ոչ հաստիքային ինքնազբաղ բուժաշխատողների եկամտին և հաստիքային բուժաշխատողների անկախ գործունեությունից լրացուցիչ եկամուտներին, ինչը հատուկ է շատ երկրների առողջապահական համակարգերին:

Ոչ հաստիքային ինքնազբաղ բուժաշխատողի եկամուտը իր աշխատանքի դիմաց վարձատրությունն է՝ հանած իր աշխատանքի ընթացքում կատարված մյուս ծախսային կետերը, ներառյալ՝ վարձակալության վճարները, տոկոսները, կապիտալ ծախսը և այլն:

FP.3 Օգտագործված նյութեր և ծառայություններ

Այս կատեգորիան ներառում է առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների մատակարարման համար օգտագործվող այլ մատակարարներից և տնտեսության այլ ոլորտներից ձեռք բերված ապրանքների և ծառայությունների ընդհանուր արժեքը: Բոլոր նյութերը և ծառայությունները պետք է լիարժեք սպառվեն արտադրական գործընթացում:

Սպառված ծառայությունները սովորաբար վերաբերում են առողջապահությունից բացի մյուս ոլորտների կողմից մատուցվող ընդհանուր ծառայություններին, ինչպիսիք են՝ անվտանգությունը, շենքերի և սարքավորումների վարձակալության վճարումները, ինչպես նաև դրանց պահպանման և մաքրության վճարները: Քաղաքականության տեսանկյունից նյութերի կարևորագույն տեսակներից մեկը դեղերն են, որի համար հատուկ ենթակատեգորիա է ստեղծվել:

FP.4 Հիմնական կապիտալի սպառում

Հիմնական կապիտալի սպառումը արտադրության ծախս է: Այն ընդհանուր առմամբ կարող է սահմանվել որպես հաշվետու ժամանակահատվածում ֆիզիկական վատթարացման/ մաշվածության, բարոյական մաշվածության, նորմալ կամ պատահական վնասի հետևանքով արտադրողների հիմնական միջոցների պաշարի ընթացիկ արժեքի անկում: Այն բացառում է պատերազմի կամ բնական աղետների հետ կապված կորուստները:

FP.5 Մուտքերի վրա կատարվող այլ ծախսային կետեր

Այս կետը ներառում է բոլոր ֆինանսական ծախսերը, ինչպիսիք են վարկերի տոկոսների վճարումները, հարկերը և այլն:

5.10. Առողջապահության ծախսերը ըստ շահառուների բնութագրերի

Շահառուները բաղկացած են անհատների իրարամերժ խմբերից, որոնցից յուրաքանչյուրը դասակարգված է որոշակի եզակի հատկանիշի հիման վրա, կամ ստացողների ոչ իրարամերժ խմբերից, որոնք շահում են իրարամերժ ծախսերից, որոնցից յուրաքանչյուրը կարող է ուղղված լինել անհատներին:

Առաջարկվում է, որ յուրաքանչյուր շահառուի ծախսերի վերլուծությունը սահմանափակված լինի ընթացիկ առողջապահական ծախսերով (HC.1-HC.9)՝ յուրաքանչյուր շահառուի կապիտալ ծախսերը առանձին վերլուծելու և ներկայացնելու հնարավորությամբ:

Շահառուների դասակարգումը

Հաշվի առնելով միջազգային համատեքստում հիվանդների բնութագրերի վերլուծությունների անհրաժեշտությունը և վերջին տարիների փորձը՝ շահառուները կարող են դասակարգվել ըստ հետևյալ հիմնական հատկանիշների՝

- Տարիքը և սեռը,
- Հիվանդության տեսակը և վիճակը,
- Մոցիալ-տնտեսական կարգավիճակը,
- Աշխարհագրական շրջանը:

5.11. Կապիտալի կուտակումը առողջապահության համակարգում

«Համախառն կապիտալի կուտակումը» չափվում է որպես երեք բաղադրիչների գումար՝

1. Համախառն հիմնական կապիտալի կուտակում (օրինակ՝ հիվանդանոցային շենքեր կամ շտապօգնության մեքենաներ),
2. Պաշարների փոփոխություն (օրինակ՝ պատվաստանյութերի պահպանումը պահեստում),
3. Արժեքավոր իրերի ձեռքբերումներ հանած օտարումներ (օրինակ՝ արվեստի գործերը)

Համախառն հիմնական կապիտալի կուտակումը ընհանուր առմամբ ամենակարևոր բաղադրիչն է: Այն սահմանվում է հետևյալ կերպ՝

Առողջապահության համակարգում համախառն հիմնական կապիտալի կուտակումը չափվում է հաշվետու ժամանակահատվածում մատակարարների կողմից ձեռք բերված և առողջապահական ծառայությունների մատակարարման մեջ մեկ տարուց ավելի պարբերաբար կամ շարունակաբար օգտագործվող հիմնական միջոցների ընդհանուր արժեքով (հանած հիմնական միջոցների օտարման արժեքը):

Ակտիվները սահմանվում են որպես «արժեքի պահեստ» կամ արժեքը մի ժամանակաշրջանից մյուսը փոխանցելու միջոց: Ակտիվների սեփականատերերը կարող են ստանալ օգուտներ ակտիվների տնօրինումից կամ օգտագործումից: Ակտիվները որակվում են որպես «հիմնական միջոցներ» միայն այն դեպքում, երբ նրանք կարող են պարբերաբար կամ շարունակաբար օգտագործվել մեկ տարուց ավելի: Ապրանքները, որոնք կարող են օգտագործվել միայն մեկ անգամ (օրինակ՝ ածուխը), նույնիսկ եթե ֆիզիկապես մնայուն են, չեն կարող համարվել հիմնական միջոցներ: Առողջապահության ոլորտում հիմնական միջոցների օրինակներ են՝ հիվանդանոցային շենքերը, շտապօգնության մեքենաները և ռենտգեն-ապարատները:

Առողջապահական հաշիվներում համախառն հիմնական կապիտալի գրանցման սկզբունքը առողջապահական ծառայությունների մատակարարների կողմից ակտիվների իրավական սեփականությունն է: Կապիտալի կուտակման մեջ ներառված

են միայն առողջապահական ծառայությունների մատակարարների իրավական սեփականության տակ գտնվող ակտիվները:

ԱՀՀ 2011-ը գրանցում է առողջապահական ծառայությունների բոլոր (բացի՝ մնացյալ աշխարհի տակ դասակարգված) մատակարարների կողմից ձեռք բերված և օտարված ակտիվների արժեքը: Մնացյալ աշխարհի բացառումը թույլ է տալիս խուսափել նույն ակտիվները միաժամանակ երկու երկրներում գրանցելուց:

Համախառն կապիտալի կուտակման տարբեր բաղադրիչների արժեքը հաշվարկվում է ձեռքբերումների արժեքից հանելով օտարումների արժեքը: Ձեռքբերումները ներառում են գնված, բարտերի միջոցով ձեռք բերված կամ որպես բնաիրային կապիտալ փոխանցումներ ստացված հիմնական միջոցների ամբողջ արժեքը, գումարած առողջապահական ծառայությունների մատակարարների կողմից արտադրված և իրենց սեփական օգտագործման համար պահվող հիմնական միջոցների արժեքը: Օտարումները ներառում են վաճառված կամ բարտերի ու բնաիրային կապիտալ փոխանցումների միջոցով հանձնված առկա հիմնական միջոցների ամբողջ արժեքը:

Հիմնական կապիտալի սպառում

Ժամանակի ընթացքում կապիտալ ապրանքները կորցնում են իրենց արժեքը: Դա կարող է պայմանավորված լինել ինչպես ֆիզիկական, այնպես էլ բարոյական մաշվածությամբ: Կապիտալ ապրանքների արժեքի կորուստը, պայմանավորված բնական մաշվածությամբ կամ բարոյական մաշվածությամբ, կոչվում է հիմնական կապիտալի սպառում կամ կապիտալի սպառում: Կապիտալ սպառումը պայմանականորեն վերագրվող ծախս է, և ոչ թե փաստացի: Այլ կերպ ասած, դա ոչ կանխիկ ծախսն է:

Կապիտալի կուտակման և հիմնական կապիտալի սպառման միջև տարբերությունը

Կապիտալի կուտակումը նույնացվում է հաշվետու ժամանակահատվածում ձեռք բերված ակտիվների արժեքի հետ (օրինակ՝ նշված ժամանակահատվածում նոր ձեռք բերված շտապ օգնության մեքենաները կամ նոր կառուցված հիվանդանոցները), իսկ հիմնական կապիտալի սպառումը վերաբերում է ամբողջ առկա կապիտալի (որը

ներառում է ոչ միայն նոր ձեռք բերված ակտիվները, այլ նաև բոլոր այն ակտիվները, որոնք դեռ առկա են՝ անկախ նրանց ձեռք բերման ժամանակահատվածից) արժեքի կորստին (բնականոն կամ բարոյական մաշվածության հետևանքով):

Համախառն և զուտ կապիտալի կուտակման միջև տարբերությունը

Հաշվետու ժամանակահատվածում առկա կապիտալի պաշարին ավելացած արժեքի չափը ճշգրիտ բնութագրող չափորոշիչը պետք է հաշվի առնի առկա կապիտալ ապրանքների արժեքի կորուստը, որն ի հայտ է եկել օգտագործման կամ բարոյական մաշվածության հետևանքով: Այսպիսի ճշգրիտ չափորոշիչը կոչվում է զուտ կապիտալի կուտակում և ստացվում է համախառն կապիտալի կուտակումից հանելով կապիտալի սպառումը:

Ներդրում

Չնայած համախառն կապիտալի կուտակումը ներդրում է՝ ոչ բոլոր ներդրումները կարող են դասակարգվել որպես համախառն կապիտալի կուտակում: Օրինակ՝ ֆինանսական ապրանքի ձեռք բերումը ներդրում է, թեև այն չի մտնում համախառն կապիտալի կուտակման մեջ:

Աղյուսակ 5.11.1. Առողջապահական համակարգերում համախառն հիմնական կապիտալի կուտակման դասակարգումը ըստ ակտիվների տեսակի

HK.1.1.1	Ենթակառուցվածքներ
HK.1.1.1.1	Բնակելի և ոչ բնակելի շենքեր
HK.1.1.1.2	Այլ կառույցներ
HK.1.1.2	Մեքենաներ և սարքավորումներ
HK.1.1.2.1	Բժշկական սարքավորումներ
HK.1.1.2.2	Տրանսպորտային միջոցներ և սարքավորումներ
HK.1.1.2.3	Տեղեկատվական, համակարգչային և հեռահաղորդակցության սարքավորումներ
HK.1.1.2.4	Մեքենաներ և սարքավորումներ (այլ դասերում չդասակարգված)
HK.1.1.3	Մտավոր սեփականության արտադրանք
HK.1.1.3.1	Համակարգչային ծրագրային փաթեթներ և տվյալների բազաներ
HK.1.1.3.2	Մտավոր սեփականության արտադրանք (այլ դասերում չդասակարգված)

Համախառն կապիտալի կուտակման և միջանկյալ սպառման միջև տարբերությունը

Առողջապահական ծառայությունների մատակարարները պահանջում են ապրանքների և ծառայությունների բազմություն, որն օգտագործում են առողջապահական ծառայությունների մատուցման համար: Որոշ ապրանքներ և ծառայություններ օգտագործվում են ամբողջությամբ (օրինակ՝ էլեկտրաէներգիան, ջուրը, վառելիքը, վիրաբուժական դիմակները, պաշտպանիչ հագուստը): Այլ ապրանքները փոխակերպվում կամ ներառվում են մատուցվող վերջնական ծառայության մեջ (օրինակ՝ վիրակապը): Ապրանքների և ծառայությունների այն կատեգորիաները, որոնց տնտեսական կյանքը ավարտվում է հաշվետու ժամանակահատվածում, դասակարգվում են որպես միջանկյալ սպառում:

Այդ ապրանքները և ծառայությունները զգալիորեն տարբերվում են մյուսներից, որոնք առողջապահական ծառայությունների արտադրության մեջ օգտագործվում են պարբերաբար կամ շարունակաբար ավելի քան մեկ տարի, օրինակ՝ հիվանդանոցային ենթակառուցվածքները և ճանապարհային շտապ օգնության մեքենաները: Միայն այս կատեգորիան է դասակարգվում որպես կապիտալի կուտակում:

Աղյուսակ 5.11.2. Կապիտալ հաշիվ

ԱՀՀ Կապիտալ հաշիվ		Առողջապահության ծառայությունների մատակարարներ								
		HP.1	HP.2	HP.3	HP.4	HP.5	HP.6	HP.7	HP.8	Ընդամենը
		Հիվանդանոցներ	Ըստ բնակչության վայրի երկարաժամկետ ինտանքի կազմակերպություններ	Ամբուլատոր բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	Օժանդակ բժշկական ծառայությունների մատակարարներ	Բժշկական ապրանքների վերավաճառողներ և այլ մատակարարներ	Կանխադեմ առողջապահական ծառայությունների մատակարարներ	Առողջապահության համակարգի կառավարման և ֆինանսավորման մատակարարներ	Մնացյալ տնտեսություն	
Code	Առողջապահական համակարգերում համախառն հիմնական կապիտալի կուտակման դասակարգումը ըստ ակտիվների տեսակի									
HK.1	Համախառն կապիտալի կուտակում									
HK.1.1	Համախառն հիմնական կապիտալի կուտակում									
HK.1.1.1	Ենթակառուցվածքներ									
HK.1.1.1.1	Բնակելի և ոչ բնակելի շենքեր									
HK.1.1.1.2	Այլ կառույցներ									
HK.1.1.2	Մեքենաներ և սարքավորումներ									
HK.1.1.2.1	Բժշկական սարքավորումներ									
HK.1.1.2.2	Տրանսպորտային միջոցներ և սարքավորումներ									
HK.1.1.2.3	Տեղեկատվական, համակարգչային և հեռահաղորդակցության սարքավորումներ									
HK.1.1.2.4	Մեքենաներ և սարքավորումներ (այլ դասերում չդասակարգված)									
HK.1.1.3	Մտավոր սեփականության արտադրանք									
HK.1.1.3.1	Համակարգչային ծրագրեր և տվյալների բազաներ									
HK.1.1.3.2	Մտավոր սեփականության արտադրանք (այլ դասերում չդասակարգված)									
HK.1.2	Փոփոխություն ապրանքային նյութական պաշարներում									
HK.1.3	Արժեքավոր իրերի ձեռքբերումներ հանած ծառայումները									
HK.1.1.c	Հիմնական կապիտալի սպառում									
HK.1.1.n	Զուտ կապիտալի կուտակում									
HK.2	Ոչ արտադրական, ոչ ֆինանսական ակտիվներ									
HK.2.1	Հող									
HK.2.2	Այլ ոչ արտադրական, ոչ ֆինանսական ակտիվներ									
HKF.1	Զուտ խնայողություններ									
HKF.2	Կապիտալ փոխանցումներ									
HKF.2r	Դերիտորական պարտք									
HKF.2.1	Ներդրումային գրանտներ՝ FA.1-ից FA.2-ից FA.6-ից									
HKF.2.2	Այլ կապիտալ փոխանցումներ									
HKF.2p	Կրեդիտորական պարտք									
	Զուտ վարկավորում (+) /զուտ փոխառություններ (-)									
	Արտահաշվեկշռային տարրեր									
HKR.1	Վարկեր									
HKR.2	Կուտակված խնայողություններ									
HKR.3	Պետական-մասնավոր համագործակցություն									
HKR.4	Առողջապահության ոլորտում գիտահետազոտական և փորձարարական աշխատանքներ (ֆինանսավորված՝ FA.1-ի կողմից FA.2-ի կողմից FA.6-ի կողմից									
	Ընդամենը									

Առողջապահության ազգային հաշիվներ, 2016

HKR.5	Առողջապահական անձնակազմի կրթություն և վերապատրաստում (ֆինանսավորված)												
	FA.1-ի կողմից												
	FA.2-ի կողմից												
												
	FA.6-ի կողմից												
	Շնորհակերտ												

5.12. Առևտուրը առողջապահության մեջ

ԱՀՀ-ն չափում է ռեզիդենտների կողմից առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների վերջնական սպառումը՝ անկախ այն հանգամանքից, թե որտեղ է այն տեղի ունենում, և ում կողմից է այն ֆինանսավորվում: Սա նշանակում է ընդհանուր առողջապահական ծախսերը որոշելու նպատակով պետք է ներառել ներմուծումը և բացառել արտահանումը:

Աղյուսակ 5.12.1. Առողջապահության գծով ներմուծումների ծախսերը ըստ գործառույթների

HC.M.1-4	Բուժական/ վերականգնողական/ երկարաժամկետ խնամք և օժանդակ ծառայություններ
HC.M.1.1/2.1/3.1	Ստացիոնար խնամք
HC.M.1.3/2.3/3.3	Ամբուլատոր խնամք
HC.M.1.3.2	Ատամնաբուժական ծառայություններ
HC.M.5	Բժշկական ապրանքներ (ըստ գործառույթի չդասակարգված)
HC.M.6	Կանխարգելիչ խնամք
HC.M.7	Կառավարում, մենեջմենթ և առողջապահության համակարգի վարչարարություն
HC.M.9	Առողջապահական այլ ծառայություններ (այլ դասերում չդասակարգված)
	Արտահաշվեկշռային տարրեր
HC.RI.M.2	Ավանդական, լրացուցիչ և այլընտրանքային բժշկություն

Աղյուսակ 5.12.1. Առողջապահության գծով արտահանման ծախսերը ըստ գործառույթների

HC.X.1-4	Բուժական/ վերականգնողական/ երկարաժամկետ խնամք և օժանդակ ծառայություններ
HC.X.1.1/2.1/3.1	Ստացիոնար խնամք
HC.X.1.3/2.3/3.3	Ամբուլատոր խնամք
HC.X.1.3.2	Ատամնաբուժական ծառայություններ
HC.X.5	Բժշկական պարագաներ (ըստ գործառույթի չդասակարգված)
HC.X.6	Կանխարգելիչ խնամք
HC.X.7	Կառավարում, մենեջմենթ և առողջապահության համակարգի վարչարարություն
HC.X.9	Առողջապահական այլ ծառայություններ (այլ դասերում չդասակարգված)
	Արտահաշվեկշռային տարրեր
HC.RI.X.2	Ավանդական, լրացուցիչ և այլընտրանքային բժշկություն

5.13. Արդյունքների, աղյուսակների և հիմնական ցուցանիշների ներկայացումը

Առողջապահական հաշիվների աղյուսակների տողերն ու սյուները պարունակում են տարբեր դասակարգումներ: Առողջապահական ծախսերի դասակարգումները կամ չափորոշիչները ներառում են հետևյալը՝

- Գործառույթներ (HC). առողջապահական հաշիվների շրջանակներում մատուցված ապրանքների և ծառայությունների ու կատարված աշխատանքների տեսակները:
- Մատակարարներ (HP). այն միավորները, որոնք առողջապահական հաշիվների շրջանակներում առողջապահական ծառայությունների մատուցման դիմաց ստանում են գումար:
- Ֆինանսավորման մեխանիզմներ (HF). տվյալ երկրի առողջապահության ֆինանսական համակարգի բաղադրիչները, որոնք ուղղորդում են ստացված եկամուտները և օգտագործում են այդ միջոցները առողջապահական հաշիվների շրջանակներում առողջապահական ծառայությունների մատուցման դիմաց վճարման կամ առողջապահական ապրանքների գնման համար:
- Ֆինանսական գործակալներ (FA): ինստիտուցիոնալ միավորներ, որոնք կառավարում են առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմները:
- Ֆինանսավորման աղբյուրներ (FS). առողջապահության ֆինանսավորման մեխանիզմների եկամուտները:
- Մատակարարման գործոններ (FP). մուտքերի տեսակները, որոնք օգտագործվում են առողջապահական հաշիվների շրջանակներում ապրանքների և ծառայությունների արտադրության կամ աշխատանքների կատարման մեջ:
- Շահառուներ. նրանց բնորոշ գծերը, ովքեր ստանում են առողջապահական ապրանքներ և ծառայություններ (շահառուները կարող են դասակարգվել՝ ըստ տարիքի, սեռի, սոցիալ-տնտեսական կարգավիճակի, առողջական վիճակի, գտնվելու վայրի և այլն):
- Կապիտալի կուտակում (HK). ակտիվների այն տեսակները, որ առողջապահության մատակարարները ձեռք են բերել հաշվետու

Ժամանակահատվածի ընթացքում և որոնք պարբերաբար կամ շարունակաբար օգտագործվում են առողջապահական ծառայությունների արտադրության մեջ ավելի քան մեկ տարի:

- Առևտուրը առողջապահության մեջ, ոչ ռեզիդենտ մատակարարների կողմից ռեզիդենտներին մատուցվող առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների ներմուծումը և ռեզիդենտ մատակարարների կողմից ոչ ռեզիդենտներին մատուցվող առողջապահական ապրանքների և ծառայությունների արտահանումը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Guide to producing National Health Accounts, WB, WHO, USAID
2. Հայաստանի սոցիալական պատկերը և աղքատությունը, վիճակագրական վերլուծական զեկույց, ըստ 2015թ-ի տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի ամբողջացված հետազոտության արդյունքների, ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայություն, Ե. 2016:
3. Հայաստանի ժողովրդագրական ժողովածուներ 2015, ՀՀ ԱՎԾ, Ե. 2016
4. Հայաստանի ֆինանսների վիճակագրություն 2015, վիճակագրական ժողովածու, ՀՀ ԱՎԾ, Ե. 2016
5. Հայաստանի ազգային հաշիվներ, վիճակագրական ժողովածու, ՀՀ ԱՎԾ, Ե. 2016
6. Հայաստանի սոցիալական վիճակը, վիճակագրական ժողովածու, ՀՀ ԱՎԾ, Ե. 2016
7. The World Bank Indicators <http://data.worldbank.org/indicator>.
8. Global health expenditure database
<http://apps.who.int/nha/database/DataExplorerRegime.aspx>.
9. National Health Accounts in Developing Countries: Improving the Foundation.
Peter Berman, Associate Professor of International Health Economics, Department of Population and International Health, Harvard School of Public Health.
10. World Health Statistics. WHO's annual World Health Statistics reports.